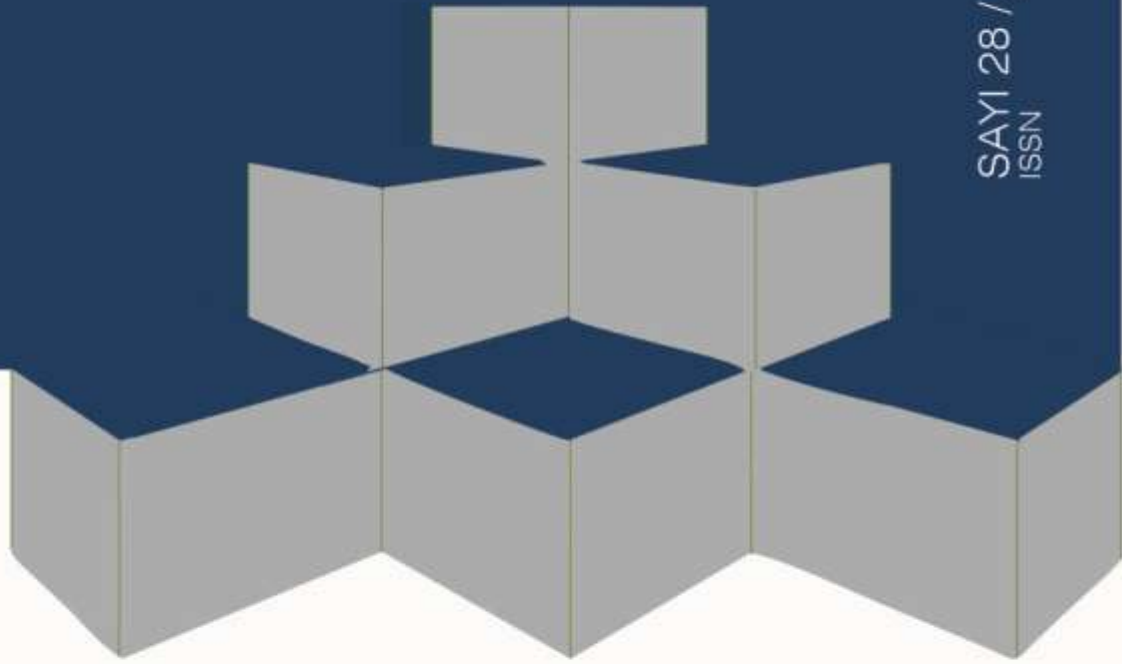

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU

SAYI 28 / ARALIK 2012
ISSN 1307-0347

**BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU**

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU ARALIK 2012 – SAYI 28

Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı

Bu Rapor, kamuoyunu bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgilere dayanarak alınacak kararların sonuçlarından BDDK sorumlu tutulamaz. Rapordan, kaynak gösterilmek suretiyle kısmen alıntı yapılabilir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Adına
Sahibi: Mukim ÖZTEKİN
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Tamer BAKICIOĞLU

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
Atatürk Bulvarı No: 191 06680 Kavaklıdere, Ankara-Türkiye
STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANLIĞI
Tel: (312) 455 65 29, Faks: (312) 424 08 74
İnternet Sitesi: www.bddk.org.tr , e-posta: fpr@bddk.org.tr

Bu yayın tüm içeriği ile BDDK internet sayfasında yer almaktadır.

BDDK AROKS Doküman Merkezinde 100 adet basılmıştır.

Basım Tarihi: 29 Mart 2013

ISSN (Basılı) : 1307-0347

ISSN (Online) : 1307-0355

Açıklama

- Temel amaçlarından biri **finansal piyasalarda güven ve istikrarı sağlamak** olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, finansal sektörde yaşanan önemli gelişmelere, bankalar ve finansal holding şirketleri ile finansal kiralama, Faktoring, finansman ve varlık yönetim şirketlerinin performanslarına dair değerlendirmeleri içeren bu süreli **Raporu**, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 97 nci maddesinin 3 üncü fıkrasına göre yayımlamaktadır.
- **Finansal Piyasalar Raporunun** bu sayısı üç bölümden oluşmaktadır. Makro Finansal Çerçeve bölümünde, küresel ve yurtiçi ekonomik gelişmelere, finansal sektöre ve finansal ürünlere ilişkin temel göstergelerin analizine; Bankacılık Sektörü bölümünde bankaların özet bilanço gelişimlerine, risklilik düzeyine, özkaynak gereksinimine ve kârlılık analizine dair değerlendirmeler ile stres testi analizlerine; Bankacılık Dışı Mali Kuruluşlar bölümünde finansal kiralama, faktoring, tüketici finansman kuruluşlarının ve varlık yönetim şirketlerinin sektör bazında performans analizine yer verilmektedir.
- **Finansal Piyasalar Raporunda** yer alan bankalara ilişkin veriler aksi belirtilmedikçe, bankaların yurt içi şubelerinin yanı sıra yurt dışı şubelerini de kapsamakta olup toplulaştırılarak sunulmaktadır.
- BDDK, bu **Raporda** sunulan tablo ve grafiklerde yer alan verilerin kalitesini ve doğruluğunu sağlamak amacıyla gerekli önlemleri almaktadır. Bununla birlikte Kurum, bu yayın aracılığıyla sunulan verilerin kesin, doğru, tam olduğu konusunda her hangi bir taahhütte bulunmamakta ve söz konusu bilgilerden dolayı her hangi bir yasal yükümlülük kabul etmemektedir.
- **Finansal Piyasalar Raporunun** herhangi bir sayısında yer alan dönemsel bir bilgi, takip eden sayılarda çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.
- **Rapor**, BDDK Veritabanından 22 Mart 2013 tarihi itibarıyla alınmış olan verilere dayalı olarak hazırlanmıştır. Bu tarihten sonraki güncellemeler **Raporun** kapsamı dışındadır.

Genel Değerlendirme

Küresel ekonomik görünümün kısa vadeli risklerin azalmasıyla birlikte görece bir iyileşme arz ettiği bir döneme girilmiştir; bununla birlikte, orta vadede, düşük büyüme, yüksek işsizlik ve kamu maliyesi kırılganlıkları gibi küresel riskler devam etmektedir.

Türkiye’de makro ihtiyatlılık çerçevesinde uygulanan politikalar, 2012 yılında makro büyüklüklerin sürdürülebilir bir dengeye ulaşmasını sağlamıştır.

ABD ve AB’de alınan tedbirler, 2012 yılının son çeyreğinden itibaren finansal piyasa koşullarında iyileşmeye yardımcı olurken, gelişmekte olan ekonomilerin güçlü ekonomik aktivitelerini sürdürmeleri, küresel ekonomik aktivitenin nispi bir toparlanma arz etmesini sağlamıştır. Ancak, orta vadede, düşük büyüme, yüksek işsizlik ve kamu maliyesi kırılganlıkları gibi küresel riskler devam etmektedir. Bununla birlikte gelişmiş ekonomilerdeki mali konsolidasyon gerekliliğinin sürdüğü ve bu hususun büyüme ile dengelenmesi sorununun yapısal nitelik kazandığı bir döneme girilmiştir. Bu çerçevede gelişmiş ekonomilerdeki temel kırılganlıklar ve bu alanlara yönelik yapısal tedbir gereksinimleri halen geçerliliğini korumaktadır. Parasal genişleme ve finansal piyasalar üzerindeki baskıların azalmasıyla birlikte, sınır ötesi bankacılık faaliyetleri artmıştır. Bu kapsamda, ABD ve AB kaynaklı parasal genişlemenin, küresel sermaye hareketleri üzerindeki kısa ve orta vadeli etkilerinin izlenmesi ve gelişmekte olan ekonomilerin şu ana kadar başarıyla yürüttükleri makro finansal çerçevenin orta vadeli bir bakışla sürdürülmesi gerekmektedir.

Mali disiplini ve yurtiçi tasarrufları artırmaya yönelik tedbirler, esnek para politikası duruşu ile güçlü kredi talebini sınırlayan uygulamalar sayesinde finansal istikrar güçlenmiştir. İç talebi azaltan tedbirler sonucunda iç talep ve dış talep arasındaki dengeleme net ihracatın büyümeye olan katkısını arttırmıştır. Yıllık büyüme hızı ile küresel büyüme ortalaması arasındaki ayrışma azalmıştır. Mevsimsellikten arındırılmış üretim ve kapasite göstergelerinin seyri, reel kesim ve tüketici kesiminin iyileşen beklentileri 2013 yılında bir önceki yıla göre daha güçlü iç talep oluşacağını göstermektedir. Ayrıca, küresel risklerin devam etmesi, kısa vadeli sermaye akımları, reel kur düzeyindeki yukarı yönlü eğilim, güçlü rezervlere rağmen, makro ihtiyatlılığın 2013’te de devam etmesini zorunlu kılmaktadır. Bu çerçevede, 2013 yılı için Orta Vadeli Program’da öngörülen %4’lük büyüme hedefine ulaşırken iç talebin görece öneminin artacak olması, kredi genişlemesinde ihtiyatlılık yaklaşımına olan ihtiyacı artırmaktadır. Uzun dönemde cari açık ile bireysel krediler arasındaki pozitif yönlü ilişki, kredi politikalarında 2013 yılı için seçici yaklaşımlar benimsenmesinin daha doğru bir politika tercihi olacağına işaret etmektedir.

Finansal sektörün aktif büyümesi ve örgütsel genişlemesi sürerken finansal ürünlerin çeşitliliği artmış, yasal düzenlemeler piyasa koşullarına göre iyileştirilmiştir.

Küresel piyasalarda toparlanma süreci devam ederken, iyi performans sergileyen ve büyüme potansiyeli olan finans sektörüne yabancı sermayenin ilgisi devam etmiştir. Finansal sektörde örgütsel genişleme ve istihdam artışı devam ederken, teknolojik altyapının iyileştirilmesi ve operatörlerin finansal kurumlarla uyumlu çözümler sunması müşteri ağının genişlemesini desteklemiştir. Piyasa koşullarına ve oluşan taleplere uygun olarak yeni finansal araçların ihraç edilmesine olanak sağlanması, piyasalara derinlik kazandırmıştır. SPK tarafından yapılan yeni düzenlemelerin yurtiçi borçlanma piyasalarını özendirmesi, yabancı kurumsal yatırımcıların ilgisini artırması beklenmektedir.

Bankacılık sektörü krediler ile büyürken, mevduat dışı kaynakların payı artmaktadır.

Bankacılık sektörünün toplam aktifleri 2012 yılsonunda 1,4 trilyon TL'ye ulaşmıştır. Krediler en önemli plasman kalemi olma özelliğini geçtiğimiz yılda da koruyarak, %16,4 artmıştır. Kredilerdeki büyümenin finansal istikrarı bozucu bir hal almaması için paydaşlarla yakın işbirliği önümüzdeki dönemde de devam ettirilecektir. Merkez Bankasının para politikaları ve altın ve döviz olarak tutma imkânlarının artırılması zorunlu karşılıkları önemli bir aktif kalemi haline getirmiştir. Bankaların kaynak yapısını çeşitlendirme yönündeki politikaları mevduat dışı kaynakların pasifler içindeki payını artırmıştır. Söz konusu çabalar vade yapısının uzatılmasına ve operasyonel maliyetlerin yönetilmesine olumlu etkide bulunmaktadır. Bilanço dışı işlemlerde 2012 yılında görece ılımlı bir büyüme yaşanmıştır. Cayılabılır kredi taahhütleri bilanço dışı işlemlerdeki artışın temel belirleyicisi konumundadır.

Net faiz gelirlerindeki artış dönem kârını artırmıştır.

Bankacılık sektörü 2012 yılını 23,6 milyar TL kâr ile tamamlamıştır. Net faiz gelirleri kârlılığın temel kaynağı olup 52,3 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Faiz oranlarındaki gerilemenin mevduat faizlerine kısmi de olsa yansımaları sektörün faiz giderlerini sınırlandırarak kâr üzerinde olumlu etkide bulunmuştur. Bankaların faiz dışı gelirlerinin istikrarlı bir artış içinde olması ve operasyonel maliyetlerini kontrol altında tutmaları rekabet güçlerinin korunmasında ve kârlılıklarının kalıcı olmasında kritik önemde bulunmaktadır.

Bankacılık sektörü kredi kalitesinde 2012 yılında küçük çapta bozulma yaşanmıştır.

Toplam kredilerin %33,5'ini bireysel, %25'ini KOBİ kredileri, %41,6'sını ise kurumsal ve ticari krediler oluşturmaktadır. Bankacılık sektörünün kullandığı büyük kredilerin toplam kredi tutarı içerisindeki payı azalmaktadır. Bu durum kredi yoğunlaşmasından kaynaklanabilecek risklerin azalması bakımından olumludur. Bankaların aktiften sildikleri tutarın artması TDO'daki artışı sınırlandırmıştır. 2012 yılında sektörün tahsili gecikmiş alacakları %23,4 oranında artarak 23,4 milyar TL'ye yükselmiştir. Kredilerin takibe dönüşüm oranı (TDO) Aralık 2012 itibarıyla %2,86'dır. Canlı kredi stokundan izleyen çeyrekte takibe düşenlerin oranı ile tahsil imkanı sınırlı alacakların tahsili şüpheli alacağa dönüşme oranının artması kredi kalitesinde bir miktar bozulma yaşandığını işaret

etmektedir. Bununla birlikte, takipteki alacaklardan izleyen çeyrekte tahsil edilenlerin oranının 2012 yılının ilk çeyreğinden sonraki artış eğilimi nedeniyle bozulmanın geçici olma durumu söz konusudur. Yıllık bazda ihtiyaç kredileri dışındaki bireysel kredilerde TDO azalmıştır. Bireysel kredi türleri içinde en yüksek TDO hâlâ kredi kartlarındadır. Bununla birlikte BDDK'nın kredi kartlarına yönelik aldığı önlemlerin de etkisiyle hem çeyreklik hem de yıllık bazda TDO azalmış ve son yıllardaki en düşük oran yakalanmıştır. Kredi kartlarının bilinçli ve amacı doğrultusunda kullanılması, bu alanda kredi kalitesinin daha da artmasına ve genel olarak sektörün kredi riskinin azalmasına olumlu katkı sağlayacaktır.

Sektörün likidite riski yönetilebilir düzeydedir.

Birinci (0-7 gün) ve ikinci (0-31 gün) vade dilimine ilişkin likidite oranları asgari sınırların oldukça üzerinde seyretmektedir. Küresel kriz sonrası dönemde bankacılık sektörünün aktif kalitesinin iyileşmesi, sürdürülebilir kârlılığa odaklanması, BDDK ve TCMB politikaları likidite riskinin yönetilebilir düzeyde olmasına katkı sağlamıştır. 2012 yılında zorunlu karşılıkların artırılması yönündeki kararlar, Rezerv Opsiyon Mekanizmasının (ROM) katsayı değişiklikleri ve repo yoluyla sağlanan finansmanın azalması sektörün likidite yeterlilik oranlarını olumlu yönde etkilemiştir. Sektörün en büyük fon kaynağı mevduattır. Mevduatın vadesinin kısa olması ve az sayıdaki müşterinin toplam mevduatın çoğunluğuna sahip olması likidite riskine dönüşme potansiyelleri nedeniyle iyileştirilmesi gereken alanlardır. Türk bankacılık sistemine duyulan güven nedeniyle yabancı sermaye ilgisinin artması, yatırımcılara vergi avantajı başta olmak üzere getiri ve likidite avantajları sağlaması menkul kıymet ihraçlarını cazip kılan faktörlerdir. Menkul kıymet ihracının bankaların kaynak teminindeki yeri ve önemi artmaktadır. 2012 yılında sektörün ihraç ettiği menkul kıymetlerin toplam tutarı bir önceki yıla göre %105,2 oranında artarak 37,9 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Piyasa riski temelde genel faiz oranı riski ve kur riskinden oluşmaktadır.

Bankacılık sektörünün piyasa riski temelde genel faiz oranı riski ve kur riskinden oluşmaktadır. Bu iki risk faktörü sebebi ile oluşan risk toplam piyasa riskinin %80,51'ini oluşturmaktadır. Faiz oranı riskinin temel kaynağı olan ticari portföy ağırlıklı olarak DİBS ve eurobondlardan oluşmaktadır. DİBS portföyünde bir önceki üç aylık dönemde meydana gelen azalma sebebi ile faiz oranı riski bir önceki döneme göre azalmıştır. Kur riski genel olarak bilanço içi USD ve EUR açık pozisyonlarından oluşmaktadır ve önceki döneme göre %3,03 oranında artmıştır.

Faiz oranlarının değişiminin genel piyasa riskinin yanı sıra bankacılık hesaplarının vade uyumsuzluğu sebebi ile de zarar yaratma potansiyeli bulunmaktadır. Faiz oranlarındaki azalma ve kaynakların daha kısa vadeli olması sebebiyle sektörün faiz maliyetleri plasman faizlerinden daha hızlı düşmüş ve faiz marjı az da olsa artmıştır. Sektörün genel olarak faiz oranı boşluğu (GAP) bir aya kadar olan vade ve bir üç ay arası vadede yoğunlaşmaktadır.

Sektör genel olarak dövizle dayalı türev işlemler gerçekleştirmekte ve gerçekleşen işlemlerin %70'e yakını swaplardan oluşmaktadır. Türev işlemler çoğunlukla bankalar arasında ve OTC piyasalarda gerçekleşmektedir. Gerçek kişiler ile yapılan türev işlemler toplam türev işlemlerin %3'u kadardır. Gerçek kişiler ile yapılan tam teminatlı opsiyon işlemleri açısından gerçek kişilerin bu işlemlerden kaynaklanabilecek riskler konusunda yeterince bilgilendirilmesi gerekmektedir. Türev işlemlerin %79'u yurt dışı yerleşiklerle özellikle de İngiltere'de yerleşik taraflar ile yapılmaktadır.

2012 yılı son çeyreğinde, makro ihtiyati tedbirler sonucunda risk ağırlıklı varlıklar büyüme oranı özkaynak büyüme oranının altında gerçekleşmiştir.

Sektörün sermaye yeterlilik rasyosu, Aralık 2012 itibarıyla %17,9'dur. Risk ağırlıklı varlıklar artış hızının özkaynak artış hızının oldukça gerisinde olması, yılın son çeyreğinde SYR'de 1,4 puanlık bir yükseliş yaratmıştır. Bu dönemde kredi riskine esas tutar büyüme hızı, önceki çeyreklere göre düşmüştür. Kasım 2012'de Türkiye'nin kredi notunun yatırım yapılabilir kategorisine yükseltilmesiyle birlikte, Hazine tarafından ihraç edilen eurobondların %100 risk ağırlığı yerine %50 risk ağırlığına tabi olması, kredi riskine esas tutardaki artışı sınırlamıştır. Yılın son çeyreğinde piyasa riskine esas tutar ise, menkul değerler portföyünde meydana gelen daralma ve faiz oranlarındaki düşmenin etkisiyle faiz oranı riski için hesaplanan sermaye yükümlülüğünün azalması sebebiyle düşmüştür. Özkaynakların %84,5'i, zarar karşılama kapasitesi en yüksek düzeyde bulunan ana sermaye kalemlerinden oluşmaktadır. Kâr dağıtımının sınırlanarak banka bünyesinde bırakılmasına ilişkin BDDK uygulamalarının, 2013 yılının ilk çeyreğinde yedek akçelerde önemli düzeyde artış yaratarak özkaynak kalitesini daha da yükseltmesi beklenmektedir.

Sektör aktiflerinin gelir yaratma oranları ile aktif ve özkaynak kârlılıkları bir önceki yıla göre yükselmiştir.

Türk bankacılık sektörü 2012 yılı sonunda 23,6 milyar TL dönem net kârına ulaşmıştır. Dönem net kârı, önceki yılın aynı dönemine göre 3,7 milyar TL artmıştır. Dönem net kârındaki büyüme, temel olarak net faiz marjındaki artışın etkisiyle gerçekleşmiştir. Kısa vadeli finansman-uzun vadeli varlık yapısı, faiz oranlarının düştüğü ortamda net faiz gelirlerinin artmasında etkili olmaktadır. Ayrıca sektörün mevduat dışı kaynakları daha yoğun bir şekilde kullanarak kaynak maliyetinde etkinlik yaratması da net faiz gelirlerindeki artışta belirleyicidir. Faiz dışı gelir-gider dengesinde ise, giderler lehine meydana gelen değişim son çeyrekte belirginleşmiştir. Söz konusu değişimde temel olarak operasyonel giderlerdeki artışlar etkili olmakla beraber, son çeyrekte genel karşılık ve özel karşılık tutarları, önceki çeyreklerin üzerindedir. Ayrıca 2012 yıl sonu itibarıyla sermaye piyasası işlemlerinden 2,3 milyar TL zarar kaydedilmesi de kârlılığı olumsuz etkilemiştir. Bununla birlikte, temelde net faiz marjında meydana gelen artışın etkisiyle sektör aktiflerinin gelir yaratma oranları ile aktif ve özkaynak kârlılıkları yükselmiştir.

Stres testi uygulaması kapsamında, varsayımsal şoklar ve makro kriz senaryosu sonucunda bile sermaye yeterliliğinin hedef rasyo üzerinde kalacağı tahmin edilmektedir.

Bankacılık sektörünün taşıdığı finansal riskler için yapılan senaryo analizlerinde kredilerde meydana gelmesi muhtemel %1 ve %5 zararlar sektörün SYR'sini sırasıyla %16,47 ve %13,19 seviyelerine düşürse de SYR %12 olan hedef rasyonun üzerinde kalmaya devam etmektedir. Faiz oranlarına uygulanan şoklar neticesinde, sabit faizli DİBS ve eurobond portföyleri kaynaklı olarak SYR'de maksimum %2,7 ve %2,56 düşüş meydana gelmektedir. USD ve EUR kurlarında meydana gelecek %50 kur artışı da sektör SYR'sini maksimum %14 seviyesine indirmektedir.

Faiz oranlarında meydana gelecek şoklar bankacılık hesapları üzerinde TL, USD ve EUR cinsi varlık ve yükümlülüklerin arasındaki vade uyumsuzlukları sebebiyle bir aya kadar olan vade dışındaki vadelerde faiz azalmalarına paralel olarak TL pozisyonlarda zarar oluşturabilecektir. Faiz oranlarındaki düşüş üç ay vadeye kadar USD pozisyonlarda ve bir yıla kadar olan vadede ise EUR pozisyonlarda kar yaratabilecektir.

Bankacılık sektörü için gerçekleştirilen makro stres testinde baz senaryonun yanı sıra üst üste iki yıl küçülme varsayımına dayalı kriz senaryosu hesaba katılarak makro ekonomik değişkenlerin gelişimi tahmin edilmiştir. Söz konusu senaryolardan yola çıkarak kredi büyüme oranı, kredilerin takibe dönüşüm oranı ve SYR tahmin edilmiştir. Stres testi sonuçlarına göre kriz senaryosu gerçekleşirse yılsonu itibari ile kredi büyümesi %10,8, kredilerin takibe dönüşüm oranı %4,4 ve SYR %15,8 olarak gerçekleşmektedir.

Bankacılık dışı finansal kesim büyümeye devam etmektedir.

Bankacılık dışı finansal kesimin toplam aktifleri 2012 yılının son çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %17 oranında büyümüştür. 13 Aralık 2012'de yürürlüğe giren "Finansal Kiralama Faktoring ve Finansman Şirketleri Birliği Kanunu" ile daha güçlü bir yasal altyapıya kavuşan sektörün faaliyetlerini bundan böyle daha etkili yürütmesi beklenmektedir. Sektörel bazda bakıldığında, varlık yönetimi şirketlerinin toplam aktifleri geçen yılın aynı dönemine göre %64, finansman şirketlerinin aktifleri %31, faktoring şirketlerinin aktifleri %16,1 ve finansal kiralama şirketlerinin aktifleri %8,7 büyümüştür.

İçindekiler

1. Makro Finansal Çerçeve	1
1.1. Küresel Çerçeve	1
1.2. Yurtiçi Ekonomik Çerçeve.....	8
1.3. Finansal Sektör.....	20
2. Bankacılık Sektörü	26
2.1. Özet Finansal Tablolar.....	26
2.2. Risk Görünümü.....	32
2.3. Özkaynak ve Kârlılık	50
2.4. Stres Testleri.....	57
3. Banka Dışı Mali Kuruluşlar	63
4. Ek: Tablolar.....	71

Kutular

Kutu 1: Basel III Düzenlemelerinin Muhtemel Makro Yansımaları	7
Kutu 2: Türkiye'de Kredi Hacminin Gelişimine İlişkin Analiz	18
Kutu 3: SPK Tarafından Yapılan Düzenlemeler	23
Kutu 4: Kredi Kayıt Bürosu Tarafından Geliştirilen Hizmetler	25
Kutu 5: Kredilerle İlgili Olarak Yapılan Düzenlemeler	39
Kutu 6: Tezgâh Üstü Piyasalarda İşlem Gören Türev Sözleşmelerin Merkezi Takası	43
Kutu 7: Tam Teminatlı Opsiyon Sözleşmeleri (DCD)	49
Kutu 8: Basel III	56
Kutu 9: Yapısal Faiz Oranı Riski Sebebi ile Oluşan Kâr/Zarar'ın Hesaplama Yöntemi	62
Kutu 10: Banka Dışı Finansal Sektör Düzenlemeleri	69
Kutu 11: Sektör Bazında 6361 Sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu ile Getirilen Yenilikler	70

Tablolar

Tablo 1.1: OVP Hedefleri	8
Tablo 1.2: Finansal Kuruluşların Yapısal Görünümü	20
Tablo 2.1: Özkaynak Kalemleri	51
Tablo 2.2: Türev İşlemlerden Kâr/Zarar	53
Tablo 2.3: Seçilmiş Kredi Türleri İtibarıyla Faiz Gelirlerinin Değişimi	54

Grafikler

Grafik 1-1: Küresel Büyüme	1
Grafik 1-2: AB ve ABD Çıktı Açığı	1
Grafik 1-3: AB ve ABD Bütçe Açıkları	2
Grafik 1-4: AB ve ABD Kamu Borç Stoku	2
Grafik 1-5: TARGET2 Dengesizliği ve Getiri Ayrışması	2
Grafik 1-6: Yurtiçi Talep, Cari Denge Ve Sermaye Hareketleri	3
Grafik 1-7: Yükselen Ekonomilere Özel Sermaye Akımları	3
Grafik 1-8: Mevduat Faiz Oranları (3 Aylık)	3
Grafik 1-9: Carry Trade Olanakları	4
Grafik 1-10: Finansal Durum Endeksleri	4
Grafik 1-11: Bileşik Sermaye Piyasası Endeksleri	4
Grafik 1-12: LIBOR OIS Spreadleri	5
Grafik 1-13: Çarpan ve Parasal Genişleme	5
Grafik 1-14: CDS Spreadleri	5
Grafik 1-15: BIS-Sınırötesi Banka Alacakları	6
Grafik 1-16: Kredi Genişlemesi	6
Grafik 1-17: Büyüme	6
Grafik 1-18: Büyüme Oranları, Büyümeye Katkıları	8
Grafik 1-19: Ülke Gruplarına Göre İhracatın Gelişimi	8
Grafik 1-20: Dış Ticaret Göstergelerinin Gelişimi	9
Grafik 1-21: Reel Döviz Kurunun Gelişimi	9
Grafik 1-22: Sermaye Hareketlerinin ve Cari Açığın Gelişimi	9
Grafik 1-23: Bütçe Dengesi ve Faiz Dışı Dengenin Görünümü	10
Grafik 1-24: Bütçe Açığının Görünümü	10
Grafik 1-25: Nakit İç Borçlanmanın Maliyeti ve Vadesi	10
Grafik 1-26: Enflasyon Gelişmeleri ve Fiyat Beklentileri	11
Grafik 1-27: Enflasyon Gelişmeleri ve Fiyat Beklentileri	11
Grafik 1-28: Üretim ve Kapasite Göstergeleri	11
Grafik 1-29: Ciro Göstergeleri	12
Grafik 1-30: Şirketler Kesiminin Bekleyişleri	12
Grafik 1-31: Hanehalkı Kesiminin Bekleyişleri	12
Grafik 1-32: Tüketici Kredilerinin Kompozisyonu	13
Grafik 1-33: Konut Fiyatlarının Gelişimi	13

Grafik 1-34: Ortalama Konut Kredisi Bakiyesi.....	13
Grafik 1-35: Hanehalkı Borçluluk Göstergelerinin Gelişimi.....	14
Grafik 1-36: Tüketici Kredilerinin Gelişimi.....	14
Grafik 1-37: Vadeli Mevduat Faiz Oranlarının Gelişimi.....	14
Grafik 1-38: Kredi Faiz Oranlarının Gelişimi.....	15
Grafik 1-39: Politika Faiz Oranlarının Görünümü.....	15
Grafik 1-40: Reel Faiz Oranlarının Görünümü.....	15
Grafik 1-41: Şirketler Kesimi Göstergelerinin Gelişimi.....	16
Grafik 1-42: Şirketler Kesimi Göstergelerinin Gelişimi.....	16
Grafik 1-43: Şirketler Kesiminin Döviz Pozisyonu.....	16
Grafik 1-44: Kısa vadeli Yurtdışı Kredilerinin Görünümü.....	17
Grafik 1-45: Açılan ve Kapanan Şirket Sayıları.....	17
Grafik 1-46: Protestolu Senet Göstergeleri.....	17
Grafik 1-47: Finans Sektöründe İstihdamın Dağılımı.....	20
Grafik 1-48: Bankacılık Sektörü Müşteri Profili.....	20
Grafik 1-49: Sermaye Piyasaları Müşteri Profili.....	21
Grafik 1-50: Bankacılık Alternatif Dağıtım Kanalları İşlem Hacmi.....	21
Grafik 1-51: Aracı Kurumların Alternatif Dağıtım Kanalları İşlem Hacmi.....	21
Grafik 1-52: Yurtiçi Yerleşiklerin Yatırım Araçlarının Gelişimi.....	22
Grafik 1-53: Yurtdışı Yerleşiklerin Yatırım Araçlarının Gelişimi.....	22
Grafik 1-54: Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğü.....	24
Grafik 1-55: Diğer Kurumların Aktif Dağılımı (2012).....	24
Grafik 2-1: Aktiflerin Gelişimi.....	26
Grafik 2-2: Pasiflerin Gelişimi.....	26
Grafik 2-3: Aktif Kalemlerinin Trendi.....	27
Grafik 2-4: Pasif Kalemlerinin Trendi.....	27
Grafik 2-5: Aktiflerin Yatay Gelişimi.....	27
Grafik 2-6: Pasiflerin Yatay Gelişimi.....	28
Grafik 2-7: Aktiflerin Dikey Gelişimi.....	28
Grafik 2-8: Pasiflerin Dikey Gelişimi.....	28
Grafik 2-9: Kredi/Mevduat Oranı.....	29
Grafik 2-10: Ortalama Vadeler.....	29
Grafik 2-11: Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi.....	29
Grafik 2-12: Taahhütlerin Gelişimi.....	30
Grafik 2-13: Faiz Gelir ve Giderleri.....	30
Grafik 2-14: Gelir-Gider Kalemlerinin Gelişimi.....	30
Grafik 2-15: Faiz Gelir ve Giderlerin Trendi.....	31
Grafik 2-16: Faiz Dışı Gelir ve Giderlerin Trendi.....	31
Grafik 2-17: Kredi Miktarının Görünümü.....	32
Grafik 2-18: Kredilerin Vade Dağılımının Görünümü.....	32
Grafik 2-19: Kredilerin Türlerine Göre Görünümü.....	32
Grafik 2-20: Bankaların Kullandığı En Büyük 25, 50 ve 100 Kredinin Toplam İçindeki Payı.....	32
Grafik 2-21: Kredi Riskine Esas Tutar ve Risk Ağırlıklı Varlıkların Gelişimi.....	33
Grafik 2-22: Takipteki Alacakların Görünümü ve Karşılık Oranı.....	33
Grafik 2-23: Takipteki Alacaklardaki Hareketler.....	33
Grafik 2-24: Takipteki Alacaklara İlişkin Oranlar.....	34
Grafik 2-25: Yeniden Yapılandırılan ve Yeni İtfa Planına Bağlanan Krediler.....	34
Grafik 2-26: Takipteki Alacakların Teminat Yapısındaki Gelişim.....	34
Grafik 2-27: Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi.....	34
Grafik 2-28: Yakın İzlemedeki Krediler.....	35
Grafik 2-29: Takibe Dönüşüm Oranının Fonksiyonel Banka Grupları Bazında Görünümü.....	35
Grafik 2-30: Takibe Dönüşüm Oranının Banka Sahiplik Grupları Bazında Görünümü.....	35
Grafik 2-31: Kredi Türlerine Göre TDO Gelişimi.....	35
Grafik 2-32: Kredi Türlerine Göre TGA Gelişimi.....	36
Grafik 2-33: Bireysel Kredilerin TDO Gelişimi.....	36
Grafik 2-34: Bireysel Kredilerin TGA Gelişimi.....	36
Grafik 2-35: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi (Temerrüt Oranı).....	36
Grafik 2-36: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi (Tahsilat Oranı).....	37
Grafik 2-37: KOBİ Kredileri TDO.....	37
Grafik 2-38: KOBİ Kredileri TGA.....	37
Grafik 2-39: TDO'nun Sektörel Görünümü.....	37
Grafik 2-40: TGA'nın Sektörel Görünümü.....	38

Grafik 2-41: Kredilerin Sektörel Bazda Yoğunlaşması ve Takibe Dönüşüm Oranları	38
Grafik 2-42: Toplam Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi	40
Grafik 2-43: YP Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi	40
Grafik 2-44: Stok Değer Likidite Yeterlilik Oranı	40
Grafik 2-45: Likiditeye İlişkin Diğer Oranlar	40
Grafik 2-46: Vadelere Göre YP Likidite Açığı/Fazlası	41
Grafik 2-47: Vadelere Göre Toplam Likidite Açığı/Fazlası	41
Grafik 2-48: Mevduatın Vade Yapısı	41
Grafik 2-49: Repo Hacminin Gelişimi	41
Grafik 2-50: Repo İşlemlerinin Vade Yapısı	42
Grafik 2-51: İhraç Edilen Menkul Kıymetlerin Gelişimi	42
Grafik 2-52: İhraç Edilen Menkul Kıymetlerin Para Cinsine Göre Dağılımı	42
Grafik 2-53: Sendikasyon ve Seküritizasyon Kredileri	42
Grafik 2-54: Sendikasyon ve Seküritizasyon Kredileri Geri Ödeme Planı	43
Grafik 2-55: Yurtdışı Mali Kuruluşlara Olan Borçlar	43
Grafik 2-56: Yurtdışı Mali Kuruluşlara Olan Borçların Vadesi	43
Grafik 2-57: Piyasa Riskine Esas Tutarın Bileşenleri İtibarıyla Gelişimi	44
Grafik 2-58: Piyasa Riskinin Gelişimi	44
Grafik 2-59: Bankacılık Sektörü Ticari Portföyünün Dağılımı	44
Grafik 2-60: DİBS ve Eurobond Portföylerinin Faiz Yapısı	45
Grafik 2-61: BİP ve YPNG Gelişimi	45
Grafik 2-62: Kur Riskine Esas Tutaradaki Gelişim	45
Grafik 2-63: Bilanço İçi YP Pozisyonun Temel Belirleyicileri	45
Grafik 2-64: Faiz Marjı ve Bileşenlerinin Gelişimi	46
Grafik 2-65: Bankacılık Hesaplarından Kaynaklanan Boşluk	46
Grafik 2-66: Türev İşlemlerin Dayanak Varlık Dağılımı	46
Grafik 2-67: Döviz Dayalı Türev İşlemlerin Dağılımı	47
Grafik 2-68: Dünyada Yapılan Tezgah Üstü Türev İşlemlerin Dayanak Varlık Bazında Dağılımı	47
Grafik 2-69: Dünyada Yapılan Tezgah Üstü Türev İşlemlerin İşlem Bazında Dağılımı	47
Grafik 2-70: Türev İşlemlerin Ülkeler Bazında Dağılımı	48
Grafik 2-71: Türev İşlemlerin Piyasa Bazında Gelişimi	48
Grafik 2-72: Türev İşlemlerin Karşı Tarafa Göre Dağılımı	48
Grafik 2-73: Banka Grupları İtibarıyla SYR	50
Grafik 2-74: Özkaynak/Ana Sermaye/RAV Tutarları	50
Grafik 2-75: Özkaynak/Ana Sermaye/RAV Bir Önceki Çayreğe Göre Değişim	50
Grafik 2-76: KRET-PRET-ORET Değişim	51
Grafik 2-77: Kredi Riski Ağırlıkları Değişim	51
Grafik 2-78: Çeyrekler İtibarıyla Faiz Geliri/Gideri Değişimi	52
Grafik 2-79: Çeyrekler İtibarıyla Faiz Dışı Gelir/Gider Değişimi	52
Grafik 2-80: Çeyrekler İtibarıyla Kambiyo ve Sermaye Piyasası İşlemleri K/Z	52
Grafik 2-81: Çeyrekler İtibarıyla Gelir Kalemlerinde Değişim	53
Grafik 2-82: Çeyrekler İtibarıyla Gider Kalemlerinde Değişim	53
Grafik 2-83: Kredilerin Kâra Net Katkısı	54
Grafik 2-84: Çeyrekler İtibarıyla Kredi ve Menkul Kıymetlerin Faiz Getiri Oranları	54
Grafik 2-85: Aktiflerin Gelir Yaratma Oranı ve Net Faiz Marjı	55
Grafik 2-86: Fiyat/Defter ve Fiyat/Kazanç Oranları	55
Grafik 2-87: Aktif Getiri Oranı (ROA)	55
Grafik 2-88: Özkaynak Getiri Oranı (ROE)	55
Grafik 2-89: Kredi Riski Duyarlılık Analizi	57
Grafik 2-90: Faiz Oranlarındaki Değişimlerin İkinci El DİBS Portföyü Üzerinden SYR'ye Etkisi	57
Grafik 2-91: Faiz Oranlarındaki Değişimlerin İkinci El Eurobond Portföyü Üzerinden SYR'ye Etkisi	57
Grafik 2-92: Kurlardaki Olası Değişimlerin SYR Üzerindeki Olası Etkileri	58
Grafik 2-93: TL, USD ve EUR'nin Getiri Eğrileri	58
Grafik 2-94: Bankacılık Hesaplarının Yapısal Faiz Oranı Senaryo Sonuçları	58
Grafik 2-95: USD Bankacılık Hesaplarının Yapısal Faiz Oranı Senaryo Sonuçları	59
Grafik 2-96: EUR Bankacılık Hesaplarının Yapısal Faiz Oranı Senaryo Sonuçları	59
Grafik 2-97: Makro VAR Modeli Senaryoları -Reel GSYH	59
Grafik 2-98: Makro VAR Modeli Senaryoları -Dolar Kuru	59
Grafik 2-99: Makro VAR Modeli Senaryoları -Kısa Vadeli Faiz Oranları	60
Grafik 2-100: Makro VAR Modeli Senaryoları -İşsizlik Oranı	60
Grafik 2-101: Kredi Büyüme Oranı	60
Grafik 2-102: Kredilerin Takibe Dönüşüm Oranı	60

Grafik 2-103: Sermaye Yeterliliği Rasyosu	61
Grafik 3-1: Bankacılık Dışı Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğü	63
Grafik 3-2: Bankacılık Dışı Finansal Sektör Payları	63
Grafik 3-3: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço Temel Göstergeleri	63
Grafik 3-4: Finansal Kiralama Sektörü Gelir Tablosu Göstergeleri	64
Grafik 3-5: Finansal Kiralama Sektörü Kârlılık Göstergeleri	64
Grafik 3-6: Finansal Kiralama Sektörü TDO ve Karşılık Oranı	64
Grafik 3-7: Faktoring Sektörü Bilanço Temel Göstergeleri	65
Grafik 3-8: Faktoring Sektörü Gelir Tablosu Göstergeleri	65
Grafik 3-9: Faktoring Sektörü Kârlılık Göstergeleri	65
Grafik 3-10: Faktoring Sektörü TDO ve Karşılık Oranı	66
Grafik 3-11: Finansman Sektörü Bilanço Temel Göstergeleri	66
Grafik 3-12: Finansman Sektörü Gelir Tablosu Göstergeleri	66
Grafik 3-13: Finansman Sektörü Kârlılık Göstergeleri	67
Grafik 3-14: Finansman Sektörü TDO ve Karşılık Oranı	67
Grafik 3-15: Varlık Yönetim Şirketleri Sektörü Bilanço Temel Göstergeleri	67
Grafik 3-16: Varlık Yönetim Şirketleri Sektörü Gelir Tablosu Göstergeleri	68
Grafik 3-17: Varlık Yönetim Şirketleri Kârlılık Göstergeleri	68
Grafik 3-18: Varlık Yönetim Şirketleri Sektörü Karşılık Oranı	68

Ek Tablolar

Ek Tablo 1: Finansal Sektörde İstihdamın Dağılımı	71
Ek Tablo 2: Bankacılık Sektörü Müşteri Profili	71
Ek Tablo 3: Sermaye Piyasaları Müşteri Profili	71
Ek Tablo 4: Bankacılık Sektörü Alternatif Dağıtım Kanalları İşlem Hacmi	71
Ek Tablo 5: Aracı Kurumların Alternatif Dağıtım Kanalları İşlem Hacmi	71
Ek Tablo 6: Yurtiçi Yerleşiklerin Yatırım Araçlarının Gelişimi	72
Ek Tablo 7: Yurtdışı Yerleşiklerin Yatırım Araçlarının Gelişimi	72
Ek Tablo 8: Bankacılık Hisse Senetlerinin Yatırımcı Gruplarına Göre Dağılımı	73
Ek Tablo 9: Fon Akım Tablosu Gelişimi	73
Ek Tablo 10: Özet Bilançonun Gelişimi	74
Ek Tablo 11: Özet Bilançonun Yatay Gelişimi	74
Ek Tablo 12: Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi	74
Ek Tablo 13: Bilanço Dışı İşlemlerin Yatay Gelişimi	75
Ek Tablo 14: Bilanço Dışı İşlemlerin Dikey Gelişimi	75
Ek Tablo 15: Özet Gelir Tablosunun Gelişimi	76
Ek Tablo 16: Özet Gelir Tablosunun Yatay Gelişimi	76
Ek Tablo 17: Özet Gelir Tablosunun Dikey Gelişimi	77
Ek Tablo 18: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı	77
Ek Tablo 19: Kredilerin Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	77
Ek Tablo 20: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço ve Gelir Tablosu Temel Büyüklükleri	78
Ek Tablo 21: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço ve Gelir Tablosu Temel Büyüklükleri	78
Ek Tablo 22: Finansal Kiralama Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	78
Ek Tablo 23: Finansal Kiralama Sektörü Operasyonel Göstergeleri	78
Ek Tablo 24: Faktoring Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri	79
Ek Tablo 25: Faktoring Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri	79
Ek Tablo 26: Faktoring Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	79
Ek Tablo 27: Faktoring Sektörü Operasyonel Göstergeleri	79
Ek Tablo 28: Tüketici Finansman Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri	80
Ek Tablo 29: Tüketici Finansman Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri	80
Ek Tablo 30: Tüketici Finansman Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	80
Ek Tablo 31: Tüketici Finansman Sektörü Operasyonel Göstergeleri	80
Ek Tablo 32: Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklükleri	81
Ek Tablo 33: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemleri	81
Ek Tablo 34: Varlık Yönetim Sektörü Performans Göstergeleri	81
Ek Tablo 35: Hanehalkı Finansal Varlık ve Yükümlülüklerinin Gelişimi	82

Kısaltmalar

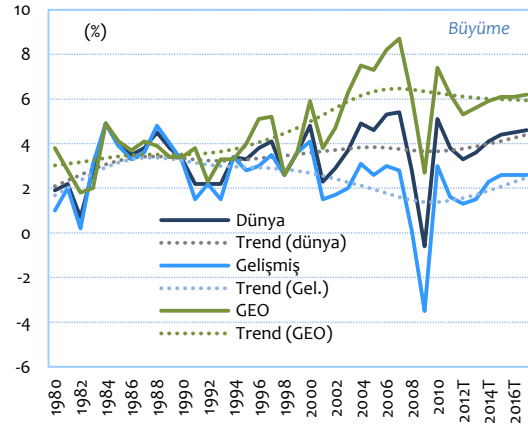
AB	Avrupa Birliği
AEİP	Amerika Ekonomik İyileşme Planı
ATM	Otomatik Para Ödeme Makineleri
BFCIUS	Bloomberg Finansal Durum Endeksi
BİP	Bilânço İçi Açık Pozisyon
BKM	Bankalararası Kart Merkezi
BÖMB	Büyük Ölçekli Mevduat Bankaları
BRIC	Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin
BRS	Bankalar Raporlama Sistemi
BTOM	Bankalararası Takas Odaları Merkezi
BVSP	Ibovespa-Bovespa Endeksi
CDS	Kredi Temerrüt Swapı
DB	Dünya Bankası
DİBS	Devlet İç Borçlanma Senetleri
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
DTH	Döviz Tevdiat Hesabı
EA	Euro Alanı
ECB	Avrupa Merkez Bankası
EFT	Elektronik Fon Transferi
EMBI	Gelişmekte Olan Ülkeler Tahvil Endeksi
EUR	Euro
FED	Amerika Merkez Bankası
FPR	Finansal Piyasalar Raporu
FRB	Federal Merkez Bankası
GOÜ	Gelişmekte Olan Ülkeler
GS	Goldman Sachs
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
GSYO	Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı
GTA	Global Trade Alert
GYO	Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı
HH	Herfindahl Hirschman
HCİP	EA Harmonize Tüketici Fiyat Endeksi
HM	Hazine Müsteşarlığı
İAB	İstanbul Altın Borsası
İFM	İstanbul Uluslararası Finans Merkezi
IFS	Uluslararası Finansal İstatistikler
IMF	Uluslararası Para Fonu
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
IPE	Uluslararası Petrol Borsası
JPMI-INDU	JP Morgan Sanayi Endeksi
JPMI-GLOB	JP Morgan Küresel Endeks
KB	Kalkınma Bakanlığı
KGf	Kredi Garanti Fonu
KK	Kredi Kartı
KKO	Kapasite Kullanım Oranı
KMH	Kredili Mevduat Hesabı
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KÖMB	Küçük Ölçekli Mevduat Bankaları
KRET	Kredi Riskine Esas Tutar
KYB	Kalkınma ve Yatırım Bankası

LIBOR	Londra Bankalararası Faiz Oranı
MB	Maliye Bakanlığı
MDP	Menkul Değerler Portföyü
MK	Menkul Kıymet
MKYF	Menkul Kıymet Yatırım Fonu
MKYO	Menkul Kıymet Yatırım Ortaklığı
MKK	Merkezi Kayıt Kuruluşu
MSCI	Morgan Stanley Sermaye Endeksi
MXEF	MSCI Gelişmekte Olan Ekonomiler Endeksi
MXEU	MSCI Avrupa Endeksi
MXX	MXSE IPC
MXWO	MSCI Dünya Endeksi
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
OIS	Gecelik Endeks Swapları
OÖMB	Orta Ölçekli Mevduat Bankaları
OVP	Orta Vadeli Plan
OSD	Otomotiv Sanayi Derneği
PE	Performans Endeksi
PMI	Küresel Tüm Endüstriler Çıktı Endeksi
POS	Point of Sale
PRET	Piyasa Riskine Esas Tutar
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
ROA	Aktif Karlılığı
ROE	Özkaynak Karlılığı
S&P	Standard and Poors
SPGS	Standards&Poors ve Goldman Sachs Emtia Endeksi
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
SÜE	Sanayi Üretim Endeksi
SYR	Sermaye Yeterliliği Rasyosu
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TDO	Takibe Dönüşüm Oranları
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TL	Türk Lirası
TMSF	Tasarruf Mevduatı ve Sigorta Fonu
TP	Türk Parası
TBPP	Takasbank Para Piyasası
TSPAKB	Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
TSRŞB	Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
USD	Amerikan Doları
ÜE	Üretim Endeksi
ÜFE	Üretici Fiyatları Endeksi
VKET	Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Değerler
VOB	Vadeli İşlemler Borsası
V.Y.	Veri Yok
YDMŞ	Yurtdışı Merkez ve Şubeler
YP	Yabancı Para
YPNGP	Yabancı Para Net Genel Pozisyonu
ZKO	Zorunlu Karşılık Oranı

1. Makro Finansal Çerçeve

1.1. Küresel Çerçeve

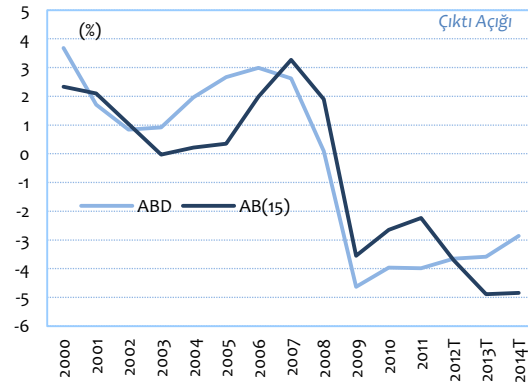
Grafik 1-1: Küresel Büyüme

Kaynak: IMF

Küresel ekonomik görünüm, 2012 yılının son çeyreğinden itibaren iyileşme arz etmektedir. Gelişmiş ekonomiler açısından kısa vadeli riskler azalmış ve gelişmekte olan ekonomilerde büyüme performansı olumlu olmuştur. AB, ABD ve Japonya'da alınan önemli politika tedbirleri ve Çin ekonomisinin performansı, küresel ekonomik görünümün ve finansal piyasa koşullarının iyileşmesine yardımcı olmuştur. Kısa vadeli risklerdeki azalmaya karşın, büyüme hâlâ zayıf seyretmekte, işsizlik oranları yüksek seviyelerini korumakta ve finansal piyasalara yönelik önemli riskler varlıklarını sürdürmektedir.

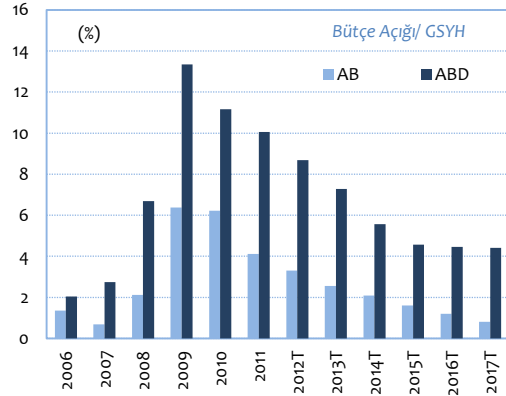
Grafik 1-2: AB ve ABD Çıktı Açığı

Kaynak: OECD

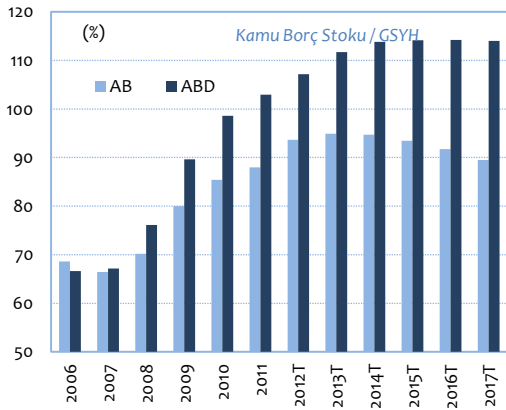
ABD'deki mali uçurum riskinin keskin bir konsolidasyonu beraberinde getirme olasılığı ve İspanya ile İtalya krizlerinin sistemik bir AB krizine dönüşme olasılığına ilişkin sağlanan önemli iyileşmeler, kısa vadeli riskleri azaltmıştır. Bununla birlikte, ABD'de 2012 yılında sağlanan uzlaşma, orta vadede bir konsolidasyon olasılığını ortadan kaldırmamaktadır. Benzer şekilde, Avro Bölgesinde alınan tedbirlerle finansal piyasalar şimdilik rahatlamasına rağmen, bankacılık alanında önemli yapısal tedbirler alınması gerekliliği sürmektedir.

Grafik 1-3: AB ve ABD Bütçe Açıkları

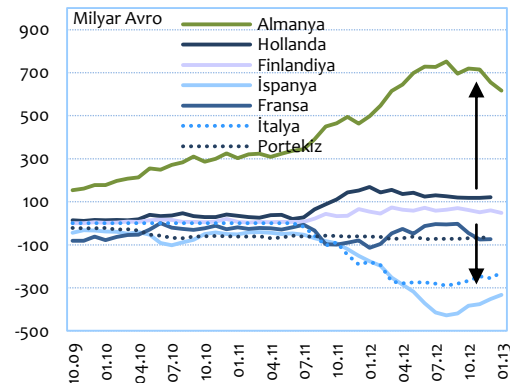
Kaynak: IMF

Grafik 1-4: AB ve ABD Kamu Borç Stoku

Kaynak: IMF

Grafik 1-5: TARGET2 Dengesizliği ve Getiri Ayrışması

Kaynak: Bloomberg

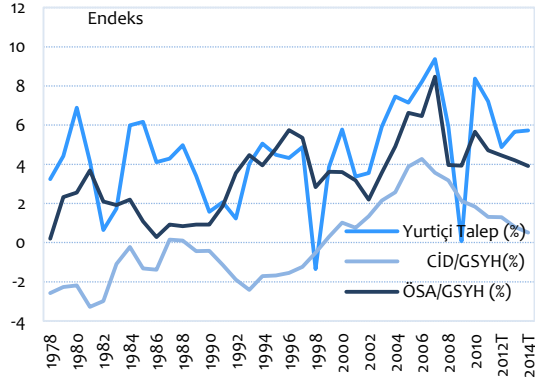
2012 yılında gelişmiş ekonomiler zayıf büyüme göstermiş, küresel ekonominin büyüme motoru gelişmekte olan ülkelere olmuştur. Küresel hasılanın 2012 yılında %3,2 oranında büyümesi öngörülmektedir. Bu dönemde gelişmiş ekonomilerin %1,3 gibi zayıf bir performans sergileyecekleri, gelişmekte olan ekonomilerin ise, %5,1 düzeyinde görece güçlü bir büyüme arz edecekleri tahmin edilmektedir. Küresel büyümenin 2013 yılında, yine gelişmekte olan ekonomilerin katkısıyla, %3,5 oranında olacağı öngörülmektedir.

Sağlıklı bir küresel ekonomik toparlanmanın mali konsolidasyon ihtiyacı ve zayıf finansal sistem nedeniyle sektöre uğradığı görülmektedir. AB ve ABD'de potansiyelin altında büyüme performansının işgücü piyasası üzerinde baskı oluşturacağı ve orta vadede kamu maliyesi sıkıntılarının devam edeceği tahmin edilmektedir. Düşük büyüme hızına bağlı olarak, kamu gelirlerinin yükseltilememesi ve kamu finansmanı kısıtları maliye politikası uygulamalarını sınırlandırmaktadır. Gelişmiş ekonomilerde bütçe açığının GSYH oranında sağlanması öngörülen iyileşmeler, borç stokunda kısmi iyileşmelere veya yatay seyirlere imkân tanıyacak ölçüdedir.

AB ekonomilerinde yapısal tedbirlerin alındığı ve rekabet edebilirlik konusunda aşamalar kaydedildiği ve CDS spreadlerinin azaldığı görülmekle birlikte, TARGET2 dengesizlikleri, belirsizliğin sürmesine sebep olmakta ve finansal istikrarı tehdit etmektedir. AB'nin çevre ekonomilerindeki sorunlardan kaynaklanan, parasal birliğin TARGET2 sisteminde¹ merkez ve çevre ülkeler arasında artan bir dengesizlik gözlenmektedir. Bu dengesizlik, çevre ekonomilerde faiz oranlarının 2013 yılında da yüksek seyredeceğine işaret etmektedir. Merkez-çevre ülke getiri eğrilerinde de ayrışma sürmektedir.

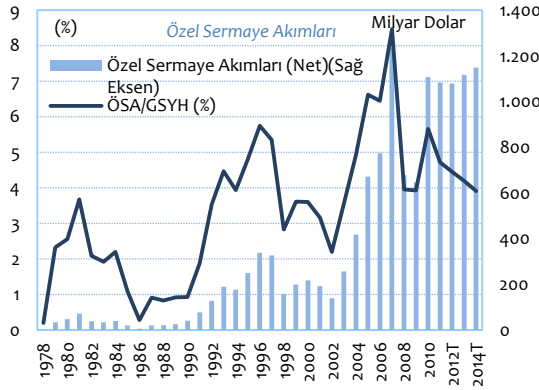
¹ TARGET2 sistemi pozisyonları, en yalın haliyle, parasal birliğe üye ülke bankacılık sistemlerinin ECB nezdindeki pozisyonlarını ifade etmektedir.

Grafik 1-6: Yurtiçi Talep, Cari Denge Ve Sermaye Hareketleri

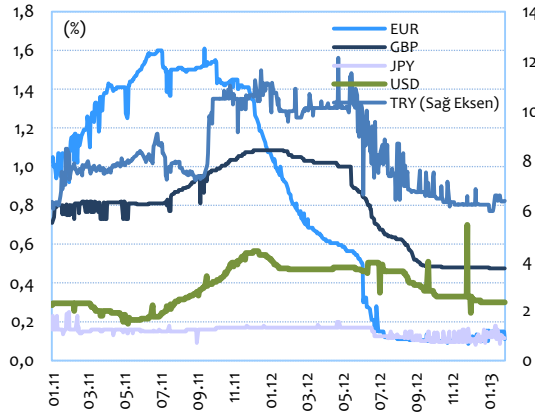
Kaynak: IIF

Grafik 1-7: Yükselen Ekonomilere Özel Sermaye Akımları

Kaynak: IIF

Grafik 1-8: Mevduat Faiz Oranları (3 Aylık)

Kaynak: Bloomberg.

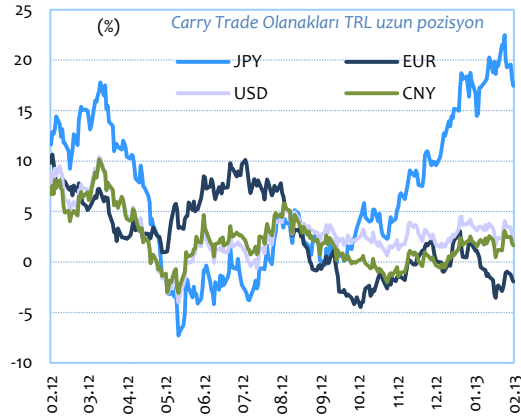
Yükselen piyasa ekonomilerinde, kriz öncesi dönemin görece altında olmakla birlikte, güçlü büyüme eğilimini korumaktadır. Yükselen piyasa ekonomilerinin 2013 yılında %5,5 büyüyeceği tahmin edilmektedir. Bununla birlikte, Hindistan ve Brezilya'daki zayıf yatırım talebi risk olarak ifade edilmektedir. Gelişmekte olan ekonomiler, gelişmiş ekonomilerin zayıf performansı nedeniyle azalan dış talebi, güçlü iç talep ile telafi etmektedir. Bu iç talebin özellikle Rusya'da ve Asya ekonomilerinde, tüketim talebinin yanı sıra canlı yatırım talebi ile oluştuğu görülmektedir.

Özel sermaye hareketleri, 2012 yılının ikinci yarısından itibaren kısa vadeli risklerdeki azalma ile güç kazanmıştır. Küresel yatırımcı güveninin artması, gelişmiş ekonomilerdeki parasal genişleme ve düşük büyüme performansı, fonların bu ülkelerden, büyüme performansı yüksek ekonomilere yönelmesine neden olmaktadır. 2012 yılında yükselen piyasa ekonomilerine yönelik net özel sermaye akımı 1,2 trilyon dolar seviyesini korumuştur. Ancak, gelişmiş ekonomilerce uygulanan gevşek para politikasının, küresel sermaye akımlarında dur-kalk tipi bir davranışa yol açma riskinin bulunduğu da izlenmektedir.

Türkiye ekonomisinin dış kaynak ihtiyacının devam ederken, küresel finansal koşullar ve yurtiçi makroekonomik ve finansal görünümü çerçevesinde finansman sorunuyla karşılaşmayacağı ifade edilmektedir. Küresel ölçekte özel sermaye akımlarının bileşenlerinde doğrudan yatırımların ve şirket borçlanmalarının önemini koruduğu görülmektedir.

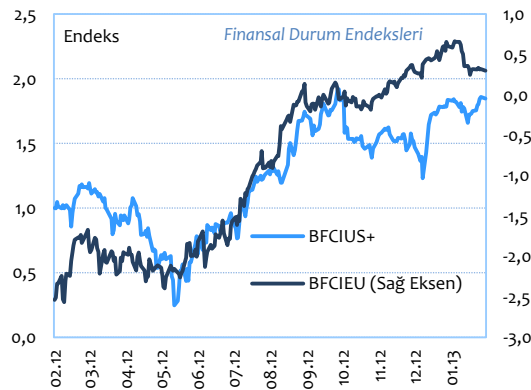
Küresel kriz sonrasında uyumlu para politikası uygulayan gelişmiş ekonomilerde, faiz oranları düşük düzeyde seyretmektedir. Artan sermaye hareketleri çerçevesinde artan çapraz kur hareketleri, bazı ekonomilerin para birimlerine yönelik arbitraj olanağında artışa yol açmıştır. Temel küresel para birimleri ve ilgili ülkelerin mevduat faiz oranları incelendiğinde politika faiz

Grafik 1-9: Carry Trade Olanakları

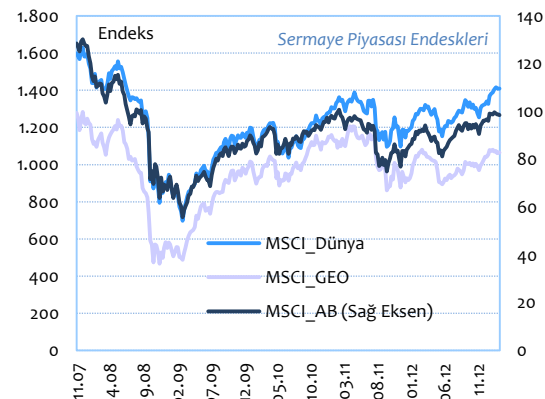
Kaynak: Bloomberg.

Grafik 1-10: Finansal Durum Endeksleri

Kaynak: Bloomberg.

Grafik 1-11: Bileşik Sermaye Piyasası Endeksleri

Kaynak: Bloomberg.

oranı ile paralel bir gelişim izlenmektedir. Bu durum özellikle sermaye akımları neticesinde nominal kur seviyesinin görece belirli düzeyleri koruyabileceğine ilişkin beklenti olan ekonomilere yönelik carry-trade olanaklarının artmasına neden olmaktadır.

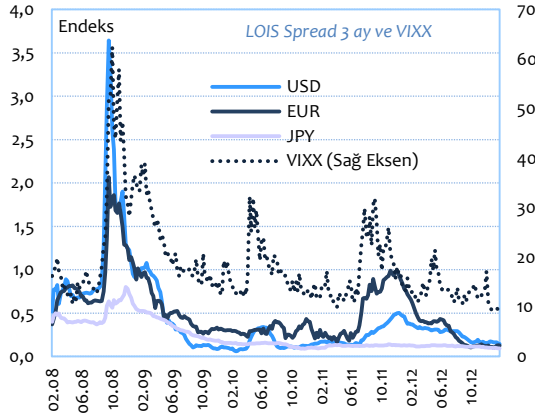
Nitekim, Türk Lirasının da dahil olduğu bazı yükselen piyasa ekonomileri para birimleri üzerinden carry-trade olanakları artmıştır. TL fazla pozisyonu üzerinden incelendiğinde Japon yeni başta olmak üzere, ABD doları bazlı carry-trade getirilerinin 2012 yılının son çeyreğinden bu yana arttığı görülmektedir.

Gelişmiş ekonomilerde alınan tedbirler, finansal piyasalar üzerindeki baskıyı 2012 yılı sonlarında azaltmıştır. Bileşik sermaye piyasası göstergeleri, 2012 yılının son çeyreğinde ve 2013 yılının ilk aylarında yükselme göstermiştir. Bununla birlikte, Avro Bölgesindeki riskler devam etmekte ve bu çerçevede kırılganlıkların varlığını sürdürmektedir. AB içindeki dengesizlikler, sermaye hareketlerini daha oynak hale getirmekte ve sonuçta Avrupa bankacılık sisteminin zafiyetlerini sürdürdüğü kırılgan ortam sürmektedir.

AB'de parasal birliğin korunabilmesi ve finansal piyasalar üzerindeki orta-uzun vadeli risklerin azaltılabilmesi için ortak bir gözetim denetim mekanizması, ortak bir çözümleme çerçevesi ve ortak bir mevduat sigortası sistemi içeren bir bankacılık birliğinin kurulması önem arz etmektedir.

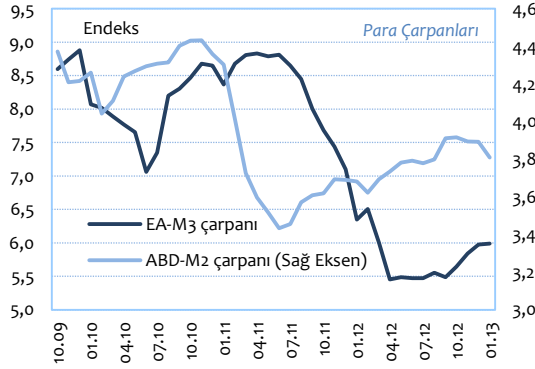
Benzer şekilde, sermaye piyasaları üzerindeki baskı 2012 yılının ikinci yarısında hafiflemiş ve tüm bölgelerde borsa endeksleri yükselmiştir. Ancak ABD'deki mali uçurum riskinin son baharda yeniden gündeme gelmesi kısa süreli düşüşleri beraberinde getirmiştir. Sermaye piyasalarının kısa vadede AB'deki bankacılık sorunlarına hassas olduğu, bu alandaki kırılganlıkların hızlı bir şekilde sermaye piyasalarında hissedildiği görülmektedir.

Grafik 1-12: LIBOR OIS Spreadleri

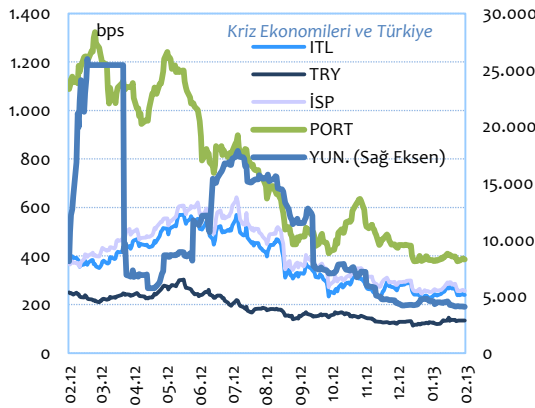
Kaynak: Bloomberg.

Grafik 1-13: Çarpan ve Parasal Genişleme

Kaynak: Bloomberg, FED.

Grafik 1-14: CDS Spreadleri

Kaynak: Bloomberg.

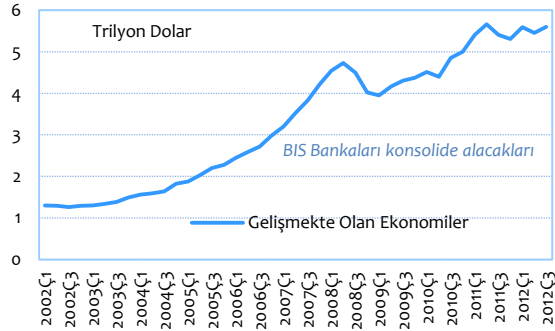
Gelişmiş ekonomilerdeki tedbirlerle birlikte küresel risk algısında olumlu yönde bir gelişme izlenmektedir. Parasal genişleme faiz spreadlerinin düşük düzeylerde seyretmesini sağlamıştır. Piyasa oynaklığında 2013 yılının ilk aylarında düşüş gözlenmekle birlikte bu oynaklıklar, yılın ilk çeyreğinde açıklanacak ekonomik verilerin etkisiyle kısmi bir artış gösterebilecektir. Ayrıca, mevcut risklerin çözümüne yönelik orta vadeli tedbirlere ilişkin beklentilerin 2013 yılında finansal piyasa gelişmeleri üzerinde etkili olması beklenmektedir.

AB ve ABD'de bankacılık sistemi aracılık faaliyetlerindeki toparlanma, para çarpanlarının yükselmesine neden olmuştur. Söz konusu toparlanma, 2013 yılı büyüme performansı açısından olumlu bir göstergedir. Ancak başta ABD olmak üzere, orta vadede para politikasında sıkılaştırmanın, para piyasalarında spreadler üzerindeki baskısı, aracılık faaliyetlerinde yeniden bir daralma oluşturabilecektir.

AB'de daha derin bir krizin eşiğinden dönmüş olması sebebiyle, CDS spreadlerinin AB çevre ekonomileri CDS spreadlerinde bir azalma görülmektedir. Ancak, başta Yunanistan olmak üzere, İtalya, İspanya ve Portekiz CDS spreadleri halen yüksek seviyelerde bulunmaktadır. Yüksek CDS spreadleri, kamu borç yönetiminin sürdürülebilirliği açısından risk doğurmaktadır. Merkez AB ekonomilerinde ve diğer gelişmiş ekonomilerde CDS spreadleri yatay bir seyir arz etmektedir. Türkiye'nin CDS spreadleri ise bu ekonomilerin yaklaşık 100 baz puan üzerinde paralel bir gelişimi görülmektedir.

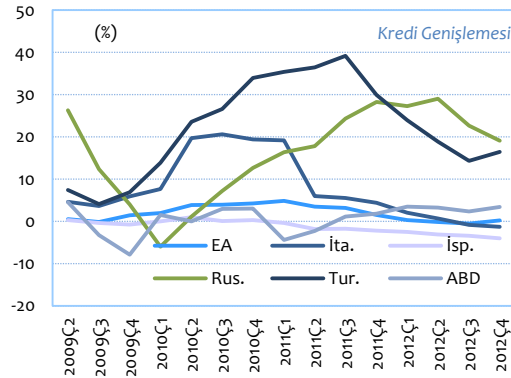
AB'nin merkez ekonomilerine ait bankaların AB'nin çevre ülkelerine ve Avrupa'nın yükselen piyasa ekonomilerine yönelik pozisyonlarındaki daralma eğilimi, gücünü korumaktadır.

Grafik 1-15: BIS-Sınırötesi Banka Alacakları

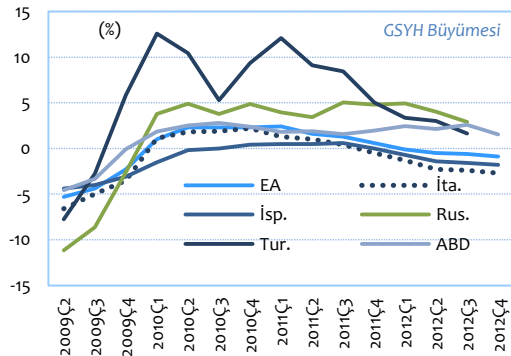
Kaynak: BIS.

Grafik 1-16: Kredi Genişlemesi

Kaynak: Bloomberg.

Grafik 1-17: Büyüme

Kaynak: Bloomberg.

BIS tarafından derlenen uluslararası bankacılık istatistikleri, 2012 yılının ikinci çeyreğinden itibaren, bankaların sınır ötesi alacaklarında artışa işaret etmektedir. Özellikle Avro Bölgesi'nde Yunanistan'daki sorunlara ek olarak Güney Kıbrıs'ta yaşanan sıkıntıların eklenmesi, bankacılık sistemindeki kırılganlıkların artmasına neden olmuştur. Ancak, bu dönemde Rusya ve Türkiye'ye yönelik pozisyonların görece bir artışla korunduğu görülmektedir.

Rusya ve Türkiye, hem büyüme performansı hem de kredi genişlemesi açısından (kredi hacmi büyümesi) AB ve ABD ekonomilerinin üzerinde olduğu görülmektedir. Küresel krizin ardından, ekonomik ve finansal piyasalar için önemli bir risk alanı haline gelen Avro Bölgesindeki kamu borç krizi, en önemli çevre ekonomiler olarak tanımlanabilecek Rusya ve Türkiye ekonomisini de belirli düzeyde etkilemiş ve bu iki ekonominin büyüme hızlarında görece bir yavaşlama gözlenmiştir.

Ancak, küresel likidite koşullarının gelişimi ve yurt içi faiz düzeyleri, her iki ekonomide iç talebi destekleyen bir gelişim arz etmektedir. Nitekim bir yandan büyümenin gücünü korurken diğer yandan da kredi hacminin genişlemeye devam etmektedir. Krizin merkez ekonomilerinin uluslararası rekabet güçlerini artıramamaları ve büyüyememeleri, kamu kesimi ayarlamalarının son derece hassas bir dengede yürütülmesini beraberinde getirmektedir. Böylesi bir konjonktürde yurtiçi görünümün zayıf olması yatırımcı güvenini zedelerken, kredi sıkışıklığının hem arz hem de talep yönlü nedenlerle yaşanmasına neden olmaktadır.

Kutu 1: Basel III Düzenlemelerinin Muhtemel Makro Yansımaları

Küresel krizin meydana gelmesiyle birlikte, krizin merkezinde yer alan ülkelerde finansal sektörlere duyulan güven azalmıştır. Söz konusu ülkelerde finansal sağlamlığı artırıcı ve finansal istikrarı yeniden tesis edici düzenlemeler yapılmaktadır. Bu çerçevede, Basel III düzenlemeleri, yeni finansal mimaride/düzende önemli bir rol oynayacaktır. Düzenlemenin amacı, finansal krizlerin yol açtığı uzun dönemli maliyetleri azaltmaktır. Dolayısıyla, düzenlemenin yaratacağı kısa dönemli maliyet artışının ve büyüme yavaşlamasının uzun dönemde krizlerin yol açtığı maliyetlere göre daha düşük olduğu varsayılmaktadır (BIS, 2010a ve 2010b). Sermayenin maliyetini yükselten düzenlemeler sonrasında bankalar, bu maliyet artışını, finansal kesimin müşterilerine yansıtabilmektedirler. Düzenleme, bankacılık sistemlerinde ülkeden ülkeye değişen oranda bir sermaye açığına yol açacaktır. Düzenleme ile oluşacak sermaye açığının büyüklüğü, BIS tarafından yapılan bir çalışmada ortaya konmuştur (BIS, 2012). Bu rapora göre, etki analizine 6 banka ile katılan Türkiye'nin bu düzenlemeden çok az (marjinal) etkileneceği ortaya çıkmaktadır. Sermaye açığına bağlı olarak sermayenin maliyetinde oluşan artış, ilk aşamada kredi maliyetlerine yansıyacaktır. Kredi faiz oranlarındaki görece artış, özellikle krediye erişimi daha zor olan müşterilerin (yüksek risk grubunda yer alanlar) kredi kullanımını azaltması ve ekonomik büyüme hızında yavaşlama olması beklenmektedir. Kredi faiz oranına olan etki aşağıdaki formülasyon ile tespit edilmektedir.

$$L \cdot (1 - t) \geq (E \cdot r_e) + [(D \cdot r_d) + C + A - O] \cdot (1 - t)$$

Bu süreçte, kredi spreadlerinde ortalama 15 baz puan yükseliş öngörülmektedir (Slovik ve Cournede, 2011, Santos ve Elliot, 2012). Kredi fiyatlama formülüne göre, kredinin açılabilmesi için olması gereken faiz oranı tüm maliyetlerin toplamını aşmalıdır (Slovik ve Cournede, 2011, Santos ve Elliot, 2012). Formülde yer alan değişkenler; L: Kredi faiz oranı, t: Efektif vergi oranı, E: Ana sermaye/kredi, r_e : Özkaynak getiri oranı, D: Kredi faaliyetini fonlayan ana sermaye, mevduat ve borçlara oranı, r_d : Mevduat faiz oranı, C: Yeni kredilerin takibe düşme oranı üzerinden kredi spreadi, A: Kredi ile alakalı idari ve diğer harcamalar, O: Bankanın kredi açma suretiyle elde ettiği dolaylı gelirlerin oranı şeklindedir. Diğer değişkenler veri iken, formülasyonun Türk bankacılık sistemindeki mevduat bankaları verisi ile uygulanması neticesinde, kredi spreadlerinde, uzun dönemde azami 19 baz puan gibi marjinal bir etki beklenmektedir.

Büyüme hızındaki düşüş, sermayenin büyüme açısından ne kadar güçlü bir bağlayıcı bir kısıt olduğuna göre yine ülkeden ülkeye değişecektir. Banka faiz oranlarında 100 baz puanlık bir artış, toplamda ABD'de %1, Avro Bölgesinde %2 puan düşüşe yola açabileceğine yönelik tahminler bulunmaktadır. Bu kapsamda, çekirdek sermaye yeterlilik oranında öngörülen düzenlemenin, yıllık bazda -0,05 ila -0,15 yüzde puan GSYH azalışına yol açacağı tahmin edilmektedir. Düzenlemenin, 5 yıllık bir süreçte en çok Avro Bölgesi ülkelerinin büyümesini olumsuz etkileyeceği tahmin edilmektedir. Gelişmekte olan ülkeler grubunun ise en az düzeyde etkilenmesi öngörülmüştür (Suttle, 2011).

Tablo: Basel III Düzenlemeleri ve Tahmini Etkileri

Basel III Etkisi	Kredi Spreadlerine Etkisi			Yıllık GSYH Büyümesine Etkisi			Kredi baz puan	GSYH (%)
	baz puan			(%))				
Bölge	Avrupa	Japonya	ABD	Avrupa	Japonya	ABD	Küresel Etki	
IIF 2012-2019	328	181	243	-0.40	-0.30	-0.10	281	-0.20
IIF 2011-2015	291	202	468	-0.60	-0.80	-0.60	364	-0.70
OECD 5 yıllık geçiş süreci	54	35	64	-0.23	-0.09	-0.12	53	-0.16
BIS uzun dönem (sermaye)	52	-	52	-0.07	-	-0.03	52	-0.06
BIS uzun dönem (likidite)	25	-	25	-0.03	-	-0.03	25	-0.03
BIS uzun dönem (birleşik)	66	-	66	-0.08	-	-0.04	66	-0.08
IMF (toplam etki)	18	8	28	-	-	-	-	-

Kaynak: IMF, OECD, IIF

Kaynakça:

BIS(2010a) "An assessment of the long-term economic impact of stronger capital and liquidity requirements"

BIS(2010b) "Assessing the macroeconomic impact of the transition to stronger capital and liquidity requirements", Macroeconomic Assessment Group.

BIS (2012) "Report on end-June 2012 Basel III monitoring data", Quantitative Impact Study Working Group, QIS/13/02.

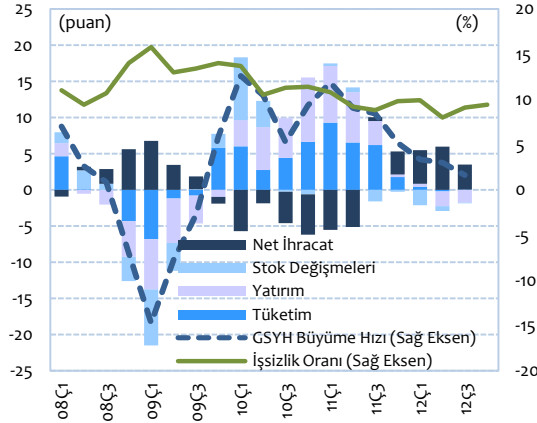
Santos, O. A. ve Elliott, D. (2012), "Estimating Cost Financial Regulation", IMF Staff Discussion Note.

Slovik, P. ve Cournede, B. (2011), "Macroeconomic Impact of Basel III", OECD Economics Department Working Paper no. 844.

Suttle, P. (2011) "The Macroeconomic Implications of Basel III", IIF Spring Membership Meeting New Delhi, India, March 3, 2011.

1.2. Yurtiçi Ekonomik Çerçeve

Grafik 1-18: Büyüme Oranları, Büyümeye Katkılar

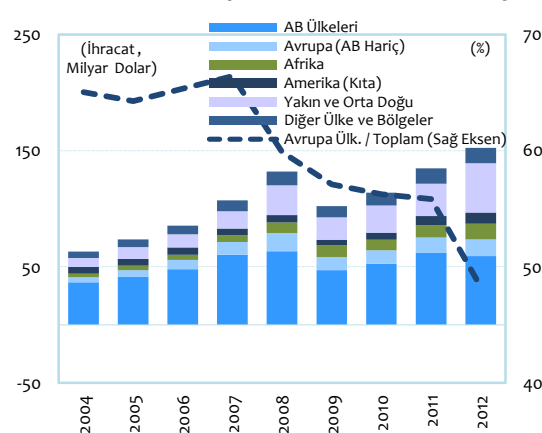
Tablo 1.1: OVP Hedefleri

OVP Hedefleri (%)	2013	2014	2015
Büyüme*	4,0	5,0	5,0
Toplam Tüketim*	3,1	4,3	4,3
Toplam Sabit Sermaye Yatırımı*	6,8	6,7	6,2
Toplam Yurtiçi Tasarruf/GSYH	15,0	15,7	16,7
İşsizlik Oranı	8,9	8,8	8,7
İhracat/İthalat	62,5	63,3	64,3
Cari İşlemler Dengesi/GSYH	-7,1	-6,9	-6,5
Enflasyon (TÜFE- Yıl Sonu)	5,3	5,0	5,0
Merkezi Yönetim Bütçesi /GSYH	-2,2	-2,0	-1,8

Kaynak: TÜİK, Kalkınma Bakanlığı

(*) % değişim

Grafik 1-19: Ülke Gruplarına Göre İhracatın Gelişimi

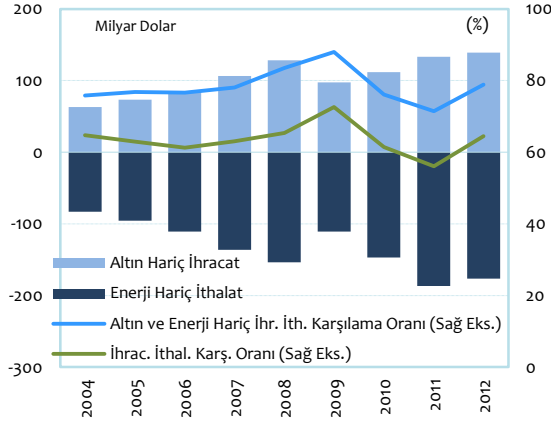
Kaynak: TÜİK, TCMB

Türkiye ekonomisi açısından 2012 yılı, makro ekonomik değişkenlerin sürdürülebilir bir dengeye ulaşması amacıyla ihtiyatlı politikaların uygulandığı bir dönem olmuştur. Küresel ortalama büyüme hızından olan ayrışma ılımlaştırılmıştır. İç ve dış talep arasındaki dengelemeyi sağlayan ve güçlü kredi talebini sınırlandıran uygulamalar ile yurtiçi tasarrufları arttırmaya yönelik tedbirler ve mali disiplini artırıcı yönde gelir artırıcı yaklaşımlar sayesinde, makro ekonomik istikrar güçlenmiştir. Bu süreçte, 2012 yılının ilk üç çeyreklik büyümesi %2,6 olarak gerçekleşmiştir.

Orta Vadeli Programa (OVP) göre, 2013 yılında %4 büyüme hedeflenmektedir. Makro finansal riskleri dizginleyen bankacılık ve para politikaları tedbirleri, 2012 yılında daha ılımlı bir büyümeye yol açmakla birlikte, içinde bulunulan küresel ekonomik riskler dikkate alındığında, söz konusu GSYH artış hızının makul olduğu görülmektedir. Buna ilaveten, daha düşük oranlı büyümeyi teşvik eden politika duruşu ile elde edilen finansal istikrar artışının, vazgeçilen refah kaybıyla karşılaştırıldığında, orta vadede daha olumlu sonuçlar doğuracağı öngörülmektedir. Ekonomik aktivitedeki yumuşak iniş, cari açığın belirgin şekilde hız kesmesi ve sağlam bankacılık sektörü sayesinde Türkiye'nin ülke notu yükselmiştir.

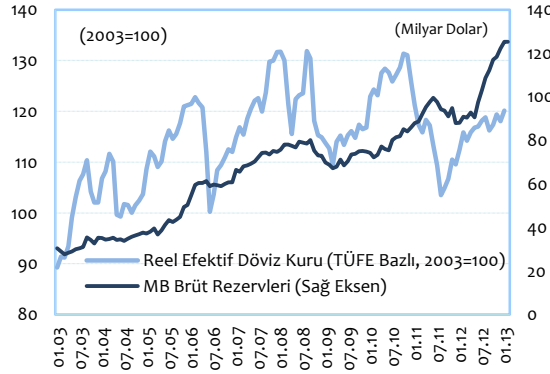
Borçlanma sorunlarıyla boğuşan AB ülkelerinin dış pazar olarak cazibesinin azalması, Türkiye açısından pazar ve ürün çeşitlenmesinin önemini artırmaktadır. Küresel kriz sonrasında AB ülkelerine yapılan ihracatta görece zayıflama izlenirken, Yakın ve Orta Doğu ülkeleri ile Afrika ülkelerine yapılan ihracat artmıştır. Bununla birlikte, Avrupa ülkelerinin toplam ihracat içindeki payını yukarıya taşıyacak yeni politikalar ile alternatif pazarları oluşturma yaklaşımlarının

Grafik 1-20: Dış Ticaret Göstergelerinin Gelişimi

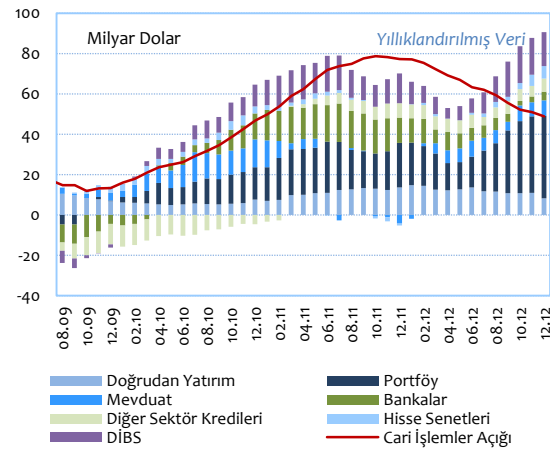
Kaynak: TÜİK, TCMB

Grafik 1-21: Reel Döviz Kurunun Gelişimi

Kaynak: TCMB

Grafik 1-22: Sermaye Hareketlerinin ve Cari Açığın Gelişimi

Kaynak: TCMB

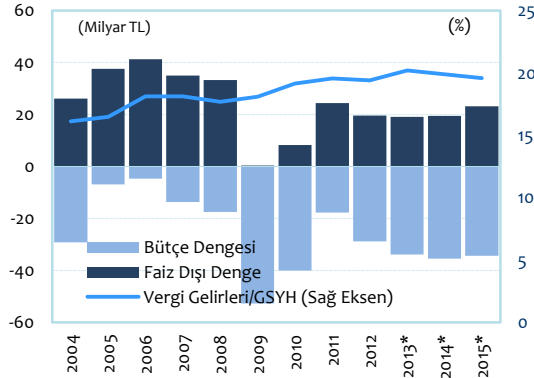
eşanlı uygulanması halinde, dış ticaret dengesinin daha kısa sürede iyileşmesi mümkündür.

Cari açığın temel belirleyicisi olan dış ticaret dengesi, ihracat odaklı politikaların devamlılığını zorunlu kılmaktadır. 2012 yılında, küresel koşulların yarattığı belirsizliklere rağmen, ihracatın ithalatı karşılama oranında bir önceki yıla göre belirgin yükseliş gözlenmiştir. Altın ihracatı ve enerji ithalatı hariç tutulduğunda bile, ihracatın ithalatı karşılama oranının iyileştiği tespit edilmektedir. Hız kesmesine rağmen cari açığın gelişimi Türkiye'nin ülke notunun daha da yukarıya çıkması önünde bağlayıcı kısıt olma özelliğini korumaktadır.

Uluslararası derecelendirme kuruluşlarının notlama sistemleri ve yaklaşımlarında özellikle cari açığın ve reel kurların gelişimine vurgu yapılmaya devam edilmektedir. Türk lirası 2011 yılının son çeyreğinden itibaren girdiği değerlendirme sürecine devam etmektedir. Türk lirasının kredibilitesini korumasına bağlı olarak bu süreçte kur oynaklığı sınırlı seyretmiştir. Ülke notunun yükselmesi ve küresel sorunların tetiklediği yeni parasal genişleme ihtimali, Türkiye'ye hızlı ve kısa vadeli sermaye girişi olasılığını artırmaktadır. Bu olasılık, TL'nin daha da değerlendirilmesine de yol açabilecektir. Türk lirasının aşırı değerlendirilmesi, yurtiçi talebi uyarmakta ve ithalat talebini artırarak dış dengeyi kötüleştirmektedir. 2010 yılı gibi ekonominin hızlı büyüme dönemlerinde 130 puana kadar erişen TCMB reel döviz kuru endeksi, Aralık 2012 sonu itibarıyla 120 puana erişmiştir. 2011 yılına göre oluşan bu yükseliş, bir uluslararası derecelendirme kuruluşunun Türkiye'nin kredi notunu yatırım yapılabilir seviyeye çıkartmasıyla yukarı yönlü eğilimini korumaktadır.

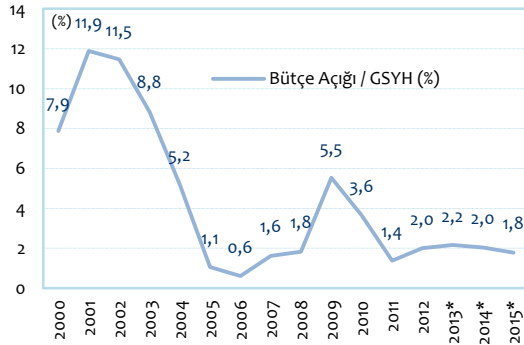
2011 yılında iç taleple sürüklenen yüksek büyüme performansı ile birlikte ivmelenen cari işlemler açığı, 2012 yılında yönetilebilir bir rotaya girmiştir. Bireysel krediler ile cari işlemler açığı

Grafik 1-23: Bütçe Dengesi ve Faiz Dışı Dengenin Görünümü

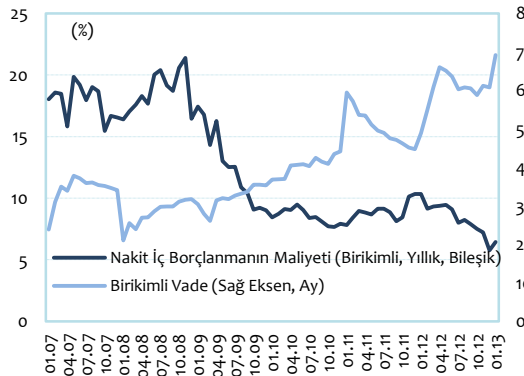
Kaynak: TÜİK, TCMB, Maliye Bakanlığı. (*) OVP hedefi

Grafik 1-24: Bütçe Açığının Görünümü

Kaynak: TÜİK, TCMB, Maliye Bakanlığı. (*) OVP hedefi

Grafik 1-25: Nakit İç Borçlanmanın Maliyeti ve Vadesi

Kaynak: Hazine M.

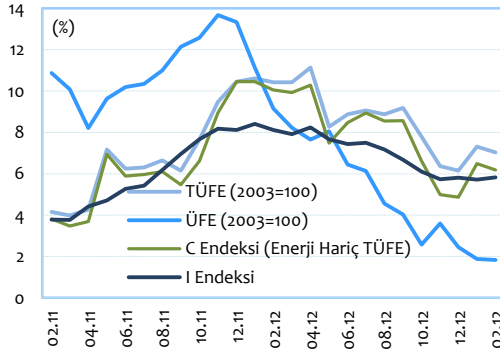
arasında ekonometrik olarak tespit edilen pozitif yönlü korelasyon, iç talebi konjonktürel olarak dizginleyen politikaların isabetli bir yaklaşım olduğu savını desteklemektedir². 2012 yılında iç talebi sürdürülebilir dengeye yöneltten önlemler, Türkiye ekonomisine duyulan güveni pekiştirmek suretiyle, cari açığın hız kesmesini sağlamasının yanı sıra finansmanının da daha sağlıklı bir görünüme kavuşmasına yardımcı olmuştur. Aralık 2012'de cari açık 46,9 milyar dolar gerçekleşirken, bir önceki yıla göre %37,5 azalmıştır. Cari açık/GSYH oranı ise 2011 yılında %10 iken, 2012 sonunda %6'ya inmesi beklenmektedir³. Bu dönemde Türk bankacılık sisteminde faaliyet gösteren bankalar, yurtdışında 8,6 milyar dolar tutarında tahvil ihraç ederek, fon kaynaklarını çeşitlendirmeye devam etmişlerdir. Bankaların yurtiçinde ve yurt dışında tahvil ihraç etmesi, kısa vadeli mevduata olan duyarlılıklarını azaltarak uzun vadeli fonlara erişmelerini ve kredilendirme sürecinin daha etkin çalışmasını sağlayacaktır. Yurtdışına ihraç edilen tahvillerin gelişimi, Türk bankacılık sistemine duyulan uluslararası güveni teyit etmektedir. 2012 yılında bir önceki yıla göre yurt dışı yerleşik kişiler, yurt içinde 12,7 milyar dolar yatırım gerçekleştirmiş, hisse senedi ve devlet iç borçlanma senetleri piyasasında ise net alım yapmak suretiyle cari açığın finansmanında önemli bir rol oynamışlardır. Buna mukabil, yurt içi yerleşik kişilerin yurt dışında yaptıkları yatırımlar 4,1 milyar dolara ulaşmıştır.

Mali disiplin, para politikalarının etkinliği ve bankacılık sektörünün istikrarı açısından hayati öneme sahiptir. Küresel kriz öncesinde bütçe dengesi gelişmeleri sıkı mali disiplinin bir göstergesi niteliğinde olmuş, faiz dışı dengedeki olumlu tablo, finansal istikrarın güçlenmesine katkı yapmıştır. 2012 yılında ekonomik faaliyetin hız kesmesiyle birlikte, vergi gelirlerinin artış hızında görece yavaşlama izlenmiştir.

² Uygulamalı olarak sınanıldığında, bireysel kredilerin artışı ile cari işlemler açığının yukarı yönlü olması arasında uzun dönemde pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıntılar için bkz. Kutu 1: "Cari İşlemler Dengesi ve Bireysel Krediler", BDDK Türk Bankacılık Sektörü Genel Görünümü, Aralık 2012.

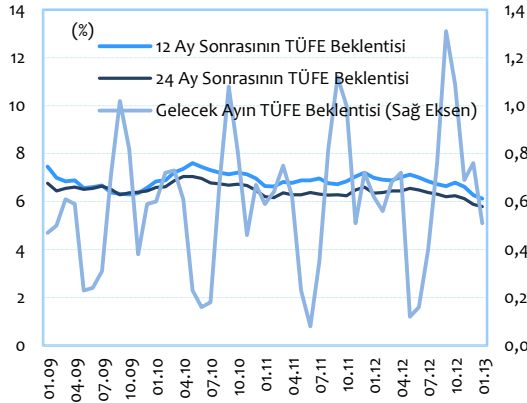
³ Ödemeler dengesinde yer alan turizm istatistiklerinin TÜİK tarafından revize edilmesiyle, cari açık ve cari açığın milli gelire oranında ilave bir azalış meydana gelmiştir.

Grafik 1-26: Enflasyon Gelişmeleri ve Fiyat Beklentileri

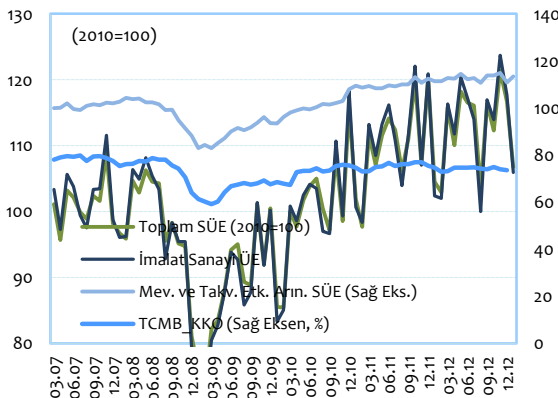
Kaynak: TÜİK, TCMB

Grafik 1-27: Enflasyon Gelişmeleri ve Fiyat Beklentileri

Kaynak: TÜİK, TCMB

Grafik 1-28: Üretim ve Kapasite Göstergeleri

Kaynak: TÜİK, TCMB

Harcamaların aynı ölçüde hız kesmemesi nedeniyle, bütçe performansı zayıflamıştır. Bütçe açığının GSYH'ya oranı, 2011 yılında %1,4'e kadar inmiş, 2012 yılında ise %2'ye yükselmiştir. Kamu tarafından yönlendirilen fiyatlarda yapılan ayarlamalar ve yeni konut satışlarında yapılan KDV düzenlemesi gibi gelir artırıcı önlemler alınmıştır. Bu çerçevede, orta vadede vergi gelirlerinin GSYH'ya oranında yukarı yönlü, bütçe açığının GSYH'ya oranında ise aşağı yönlü bir eğilim görülmesi beklenmektedir.

Mali disiplinin güçlü ve OVP hedeflerine uyumlu olması nedeniyle, hâlihazırda düşme eğiliminde olan borçlanma maliyetlerinin daha da aşağıya inmesi beklenmektedir. 2012 yılında nakit iç borçlanmanın maliyetinde belirgin bir düşüş gerçekleşirken, birikimli vadesi de aynı ölçüde uzamıştır. Sorunlu ülkelerin aksine, Türkiye'nin iç borçlanması sürdürülebilir ve istikrarlıdır.

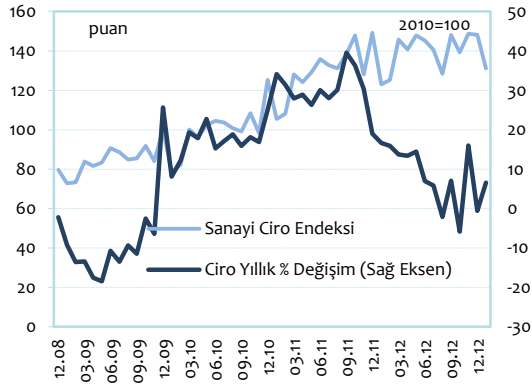
Bütçe disiplininin sağlanması amacıyla getirilen vergi ve fiyat artışlarının enflasyonist baskıları tedrici olmuştur. 2012 yılının son çeyreğinde, enflasyon ve enflasyon beklentileri aşağı yönlü olmuş ve tüketici fiyatlarında Aralık 2012'de %6,16 ile tarihsel en düşük orana inilmiştir.

Aylık enflasyon beklentileri dalgalı bir seyir izlese de, bir ve iki yıl sonrasının TÜFE beklentisi aşağı yönlüdür⁴. İç talebin öngörülenden hızlı büyümesi, yönlendirilen fiyatların yukarı yönlü olması, gıda ve enerji gibi temel grupların fiyatlarının yükseliş göstermesi halinde, enflasyonist riskler oluşabilecektir.

Son dönemde açıklanan öncü göstergeler, iktisadi faaliyetlerin 2013 yılının ilk yarısında toparlanma yönünde olacağını ima etmektedir. Kapasite kullanım oranı, küresel kriz öncesindeki değerlerine yakınsamış ve yatay seyretmektedir. 2012'nin son çeyreğinde beklenenden zayıf olmakla birlikte tekrar başlayan toparlanmanın izlerini, mevsimsellikten arındırılmış sanayi üretim endeksi göstermektedir. Toplam sanayi

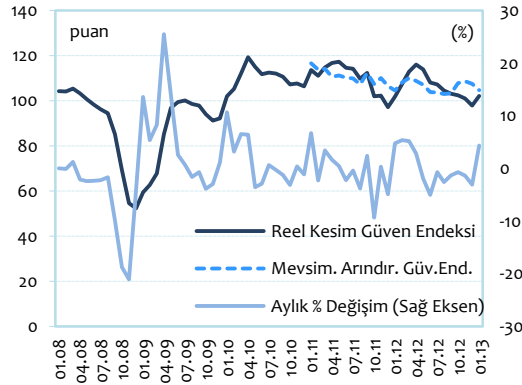
⁴ C Endeksi: enerji hariç, I Endeksi: (C) , gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç.

Grafik 1-29: Ciro Göstergeleri

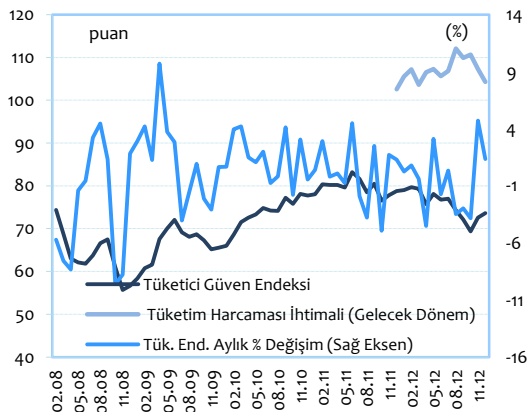
Kaynak: TÜİK, TCMB

Grafik 1-30: Şirketler Kesiminin Bekleyişleri

Kaynak: TÜİK, TCMB

Grafik 1-31: Hanehalkı Kesiminin Bekleyişleri

Kaynak: TÜİK, TCMB

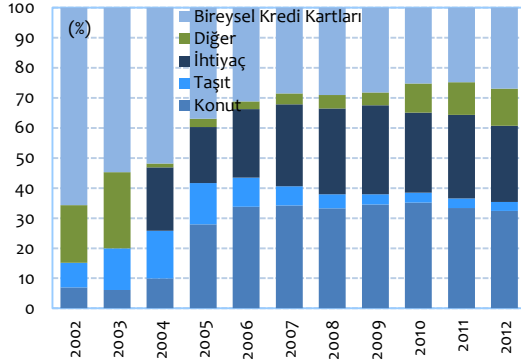
ciro endeksi de toparlanma eğilimini ortaya koymaktadır.

Reel ve tüketici kesiminin bekleyişleri, 2013 yılında ekonomik toparlanmanın güçleneceğine ilişkin sinyalleri desteklemektedir. TÜİK tarafından yapılan revizyon sonrasında Tüketici güven endeksi, genel eğilim olarak iyimserlik açısından eşik değer olan 100 puanın altında seyretmektedir. Bununla birlikte endeksin yönü, 2012 yılının son çeyreğinden itibaren yukarı yönlü olmuştur. Tüketici kesimi, gelecek dönem için daha fazla tüketim harcaması yapacağına ilişkin eğilim göstermektedir. Aralık 2012'de mevsimsel olarak işsizliğin artması bu trendi bir miktar gevşetmiştir. Ancak, iktisadi toparlanmanın kuvvetlenmesiyle, bu eğilimin tekrar yukarı yönlü olması beklenmektedir.

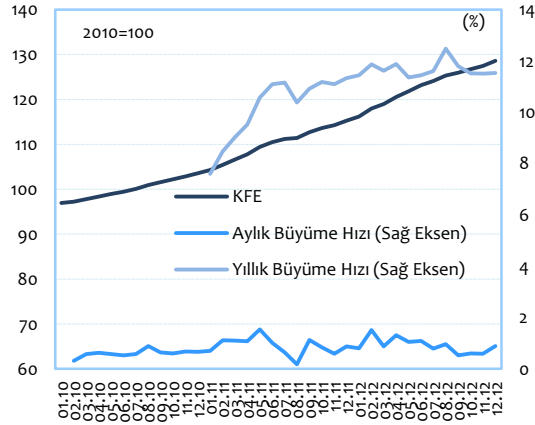
Hanehalkı kesimine kıyasla, reel kesim daha iyimser ekonomik bekleyişlere sahiptir. Reel kesim güven endeksi, genel olarak iyimserlik eşik değerinin (100 puanın) üzerindedir. Mevsimsel düzeltilmiş seride bu durum daha belirgindir. Dolayısıyla, hanehalkının ve reel kesimin 2013 yılı için beklentilerinin pozitif olduğu ve bundan mütevellit hanehalkının tüketim amaçlı, şirketlerin ise yatırım amaçlı kredi taleplerinin söz konusu yılda hissedilir şekilde artacağı beklentisi göz ardı edilmemelidir.

Son 11 yıldır artan finansal istikrarla birlikte, hanehalkının iktisadi davranışlarında değişim gözlenmektedir. Enflasyonun düşmesiyle alım gücünün yükselmesi ve uzun vadeli olumlu beklentilerin artması, hanehalkının borçlanma eğilimini kuvvetlendirmiştir. Finansal istikrar dönemi tüketici kredilerinin kompozisyonunda da değişime yola açmaktadır. Tüketici kredilerinin reel ve nominal olarak büyümesinin yanı sıra, konut ve ihtiyaç kredilerinin, toplam tüketici kredileri içerisindeki payı artmaktadır. Buna karşın taşıt kredilerinin payı azalmaktadır. Konut kredilerinde takibe dönüşüm oranı diğer tüketici kredilerine göre çok daha düşük seyretmektedir.

Grafik 1-32: Tüketici Kredilerinin Kompozisyonu

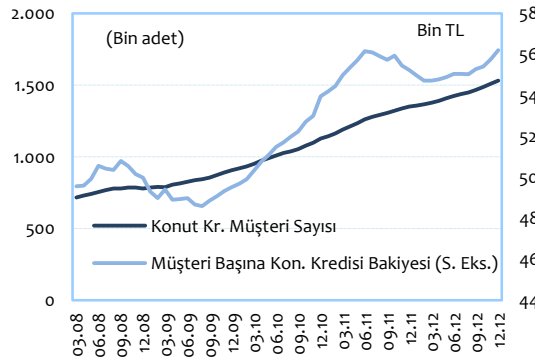

Grafik 1-33: Konut Fiyatlarının Gelişimi

Kaynak: TCMB, BDDK

Grafik 1-34: Ortalama Konut Kredisi Bakiyesi

Kaynak: TCMB, BDDK

Konut kredilerine olan talebin, ev sahibi olmayanlar ve ev sahibi olup da nitelikli konuta geçmek isteyenler tarafından sürüklenmeye devam edeceği beklenmektedir. TÜİK tarafından yapılan Nüfus ve Konut Araştırması (2011)'e göre Türkiye'de yaklaşık 19,5 milyon hane bulunmakta olup, söz konusu hanehalklarının %67,3'ü kendi konutlarında oturmaktadır. Hanehalklarının %23,8'i ise kiracı konumundadır. Yaklaşık %8,8'i ev sahibi olmayan ve kira ödemeyenler ile lojmanda oturanlardan oluşmaktadır. Nitelikli konut ihtiyacı bir taraftan konut kredileri için önemli bir talep faktörü iken, yapılan araştırmalara göre ev sahibi olmak amacıyla tasarruf yapılması, önemli bir motivasyon unsuru olarak göze çarpmaktadır⁵. Kentsel dönüşüm süreci nitelikli konuta geçişi hem teşvik etmekte hem de riskli yapıları bertaraf etmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu yapısal faktörler nedeniyle, finansal istikrar koşulları elverişli olduğu ölçüde, güçlü kredi talebi devam edecektir.

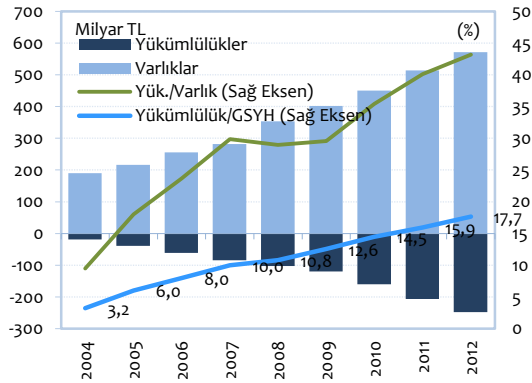
Konut Fiyat Endeksi (KFE)'ne göre, konut fiyatlarının yukarı yönlü eğiliminden bir sapma görülmemektedir. Güçlü konut kredisi talebi, konut fiyatlarını etkilemektedir. TÜİK verilerine göre konut satışları 2012 yılının son çeyreğinde yıllık bazda %5,8, bir önceki döneme göre ise %21,5 artmıştır. Aralık 2012 itibarıyla yaklaşık 1,5 milyon kişi konut kredisi kullanmış olup, ortalama konut kredisi bakiyesi 56,2 bin TL'dir.

Konutta KDV oranını değiştiren Bakanlar Kurulu Kararının⁶, konut fiyatlarını önümüzdeki dönemlerde yukarıya taşıyacak olması, diğer koşullar veri iken, konut kredisi hacminde ilave bir artış etkisi yaratacaktır. İnşaat maliyetlerdeki artışın yanı sıra beklenen kredi genişlemesi sürecinde konut fiyatlarında yukarı yönlü bir baskı olması muhtemeldir. Ayrıca, yabancıların mülk edinmesini kolaylaştıran "Mütekabiliyet Yasası"nın çıkmasından sonra, arsa ve konutlara

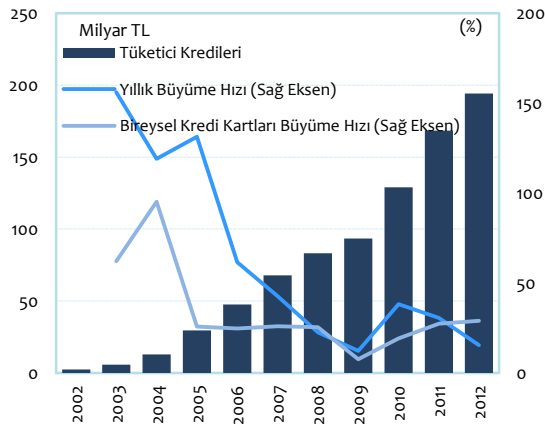
⁵ Ayrıntılar için: Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması, Ekim 2011-Eylül 2012 Sonuçları, ING Bank.

⁶ Bakanlar Kurulu'nda değerlendirilerek 24.12.2012 tarih ve 2012/4116 sayılı ile karara bağlanmış ve Resmi Gazete'de 01.01. 2013 tarih 28515 sayılı ile yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

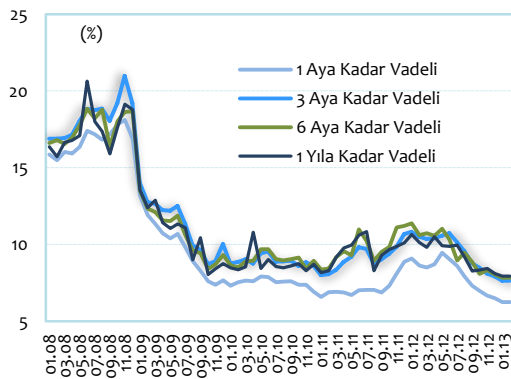
Grafik 1-35: Hanehalkı Borçluluk Göstergelerinin Gelişimi

Grafik 1-36: Tüketici Kredilerinin Gelişimi

Grafik 1-37: Vadeli Mevduat Faiz Oranlarının Gelişimi

⁷ Tahmin olup, geçici rakamdır.

⁸ Ö. Özel ve C. Yalçın (2013), "Yurtiçi Tasarruflar ve Bireysel Emeklilik Sistemi: Türkiye'deki Uygulamaya İlişkin Bir Değerlendirme", TCMB Çalışma Tebliği No 13/04.

olan talebin artması, bölgesel fiyat hareketlerinde etkili olabilecektir.

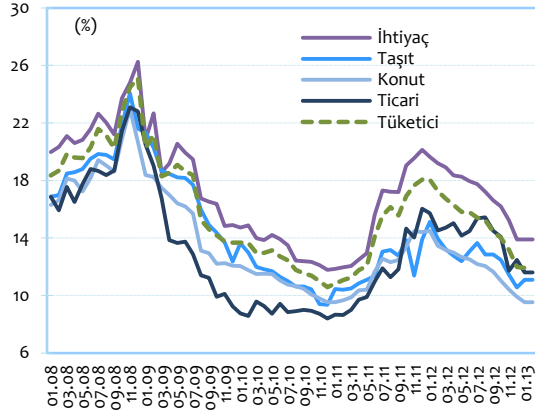
Ekonomik ortamdaki gelişmeler, hanehalkının yükümlülük yapısını etkilediği kadar tasarruf alışkanlıklarını da değiştirmektedir. Hanehalkı finansal varlıklarında mevduat ve katılım fonlarının ağırlığı devam etmekle birlikte, 2012 yılında bireysel emeklilik sistemini özendiren düzenlemeler etkili olmuş ve söz konusu fonların yıllık artışı hızı yükselme eğilimine girmeye başlamıştır.

Aralık 2012 itibarıyla, hanehalkı finansal yükümlülüklerinin finansal varlıklara oranı %43,2'ye, yükümlülüklerin GSYH'ya oranı ise %17,7'ye yükselmiştir⁷. Söz konusu oranlar, uluslararası örneklerle göre yönetilebilir riskler kapsamındadır. İhtiyati politikaların varlığı altında, bu oranın mutedil artış hızına devam etmesi beklenmektedir. Hanehalklarının finansman şirketleri aracılığıyla taşıt ve konut kredileri kullanmaları sayesinde, geleneksel bankalar dışında krediye erişim olanakları artmaktadır. Dolayısıyla konjonktürel olarak toplam kredi hacmine ilişkin bankalar üzerinden uygulanan ihtiyati yaklaşımların, adil rekabet ortamı açısından finansman şirketleri için de geçerli olmalıdır.

Bununla birlikte, bireysel emeklilik fon işletim giderlerinin Türkiye'de diğer ülkelere göre yüksek olması, bu fonların daha fazla artmasında önemli bir engel olarak görülmektedir⁸. Risksiz veya düşük riskli finansal yatırımların getirisinin azalmasına paralel olarak, uzun dönemde hisse senedi, özel sektör borçlanma araçlarına olan yönelimin devam etmesi muhtemeldir.

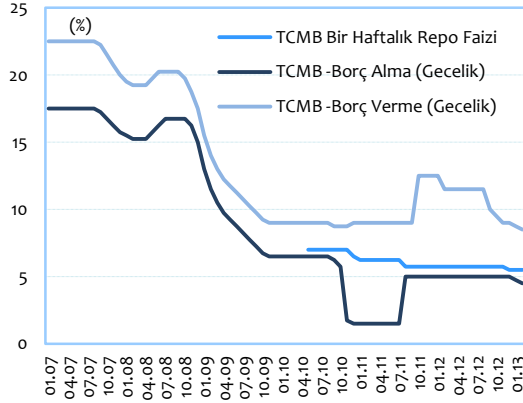
Konut kredisi hacminin artması, tüketici kredilerinin büyümesinde ve hanehalklarının toplam finansal yükümlülüklerinin artmasında, bireysel kredi kartları ve ihtiyaç kredileriyle aynı

Grafik 1-38: Kredi Faiz Oranlarının Gelişimi

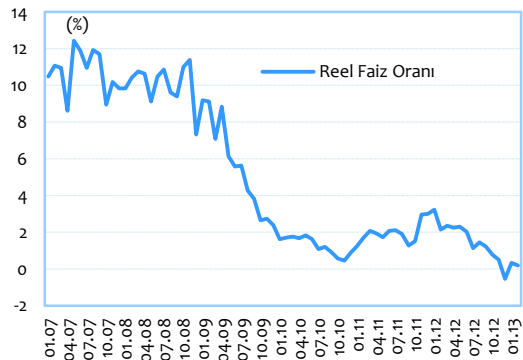
Kaynak: TCMB, BDDK

Grafik 1-39: Politika Faiz Oranlarının Görünümü

Kaynak: TCMB

Grafik 1-40: Reel Faiz Oranlarının Görünümü

Kaynak: TCMB, BDDK

ölçüde rol oynamaktadır. Uygulanan önlemler sayesinde tüketici kredileri artış hızında, 2011-2012 döneminde belirgin yavaşlama gerçekleşmiştir. Ancak, tüketici kredilerinin hızlı büyümesi hanehalklarının finansal dengesi açısından önemlidir.

Söz konusu kredilerin aşırı büyümesi, iç talebi OVP'de öngörülenden hızlı artırma potansiyeli bulunmasından dolayı, makro risk unsurudur. Ayrıca, bireysel kredi kartları toplam bakiyesinin artış hızı, anılan dönemde ılımlı hızla büyümeye devam etmiştir. Bu çerçevede, en riskli kredilendirme aracına dönüşen bireysel kredi kartlarının gelişimi yakından izlenmektedir.

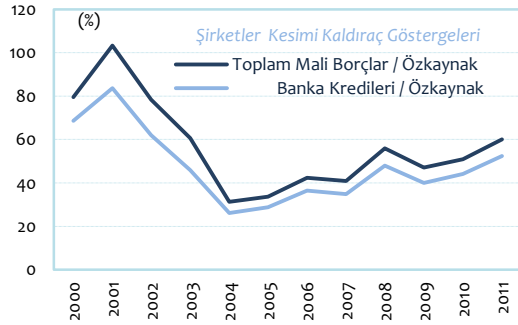
Hanehalkının ve şirketler kesiminin düşüş sürecindeki borçlanma maliyetleri, 2013 yılında olumlu beklentilere ilaveten iç talebin ve iktisadi faaliyetin canlanmasında temel belirleyici olacaktır. Tüketici kredileri faiz oranlarında 2012 yılının başında oluşan düşüş süreci devam etmektedir.

Nominal düzeyler itibarıyla bakıldığında konut ve taşıt kredileri, tüketici kredileri içerisinde en düşük oranlarda seyretmekte ve konut ile taşıt kredisi kullanımını teşvik eden düzeylere inmiş bulunmaktadır. Bu nedenle, ilave kısıtlayıcı tedbirler olmadığı sürece, tüketici kredileri büyüme hızının 2013 yılında bir önceki yıla göre daha fazla olması sürpriz olmayacaktır.

Son iki yıldır uygulanan para politikaları ve bankacılık tedbirleri sayesinde, TL vadeli hesaplara uygulanan faiz oranlarında ayrışma yaşanması, mudileri daha uzun vadeye teşvik etmekte ve bankacılık sektöründe ortalama vadenin uzamasını sağlamaktadır. Bu çerçevede, Merkez Bankası'nın temkinli ve esnek para politikası duruşunun 2013 yılında da devam etmesi beklenmektedir.

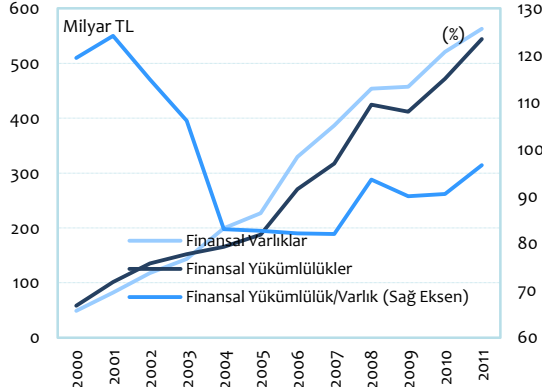
Düşük nominal faiz oranı ortamı, toplamda iç talebi desteklerken, tasarruflar için elde edilen reel faizin gelişimi de, hanehalklarının tasarruf etme alışkanlıkları açısından önemlidir.

Grafik 1-41: Şirketler Kesimi Göstergelerinin Gelişimi

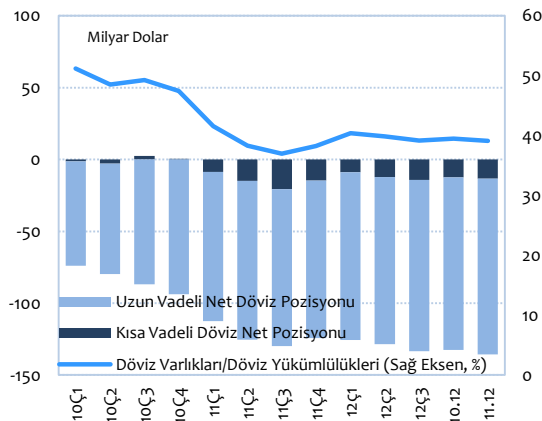
Kaynak: TCMB

Grafik 1-42: Şirketler Kesimi Göstergelerinin Gelişimi

Kaynak: TCMB

Grafik 1-43: Şirketler Kesiminin Döviz Pozisyonu

Hanehalkı kesimi açısından, vadeli mevduat gibi düşük riskli finansal yatırımların reel getirisi, tasarruf eğiliminin korunması bakımından önemlidir.

Düşük faiz ortamının, tasarrufları teşvik edici rol oynayabilmesi için, enflasyonun merkez bankası hedeflerine uygun gerçekleşmesi ve düşük faiz ortamında tasarrufları teşvik edecek yeni finansal ürünlerin yaygınlaşması önem taşımaktadır.

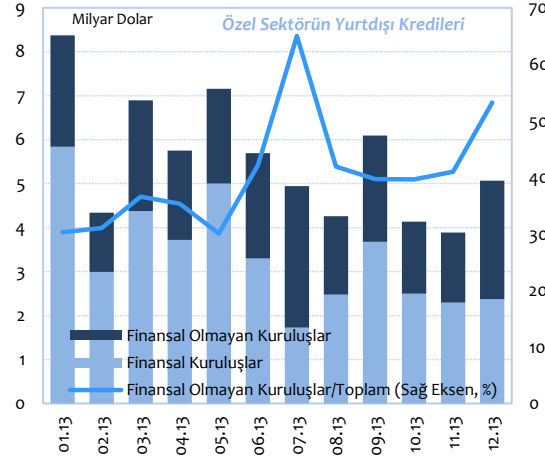
2012 yılının son çeyreği ve 2013 yılının ilk ayları itibarıyla, tüketici ve ticari kredilerin faiz oranlarındaki düşüşün yanı sıra reel faiz⁹ oranının aşağı yönlü olması, kredi hacminin ve dolayısıyla iç talebin artmasında önemli bir etkidir. 2012 yılının ikinci yarısından itibaren uygulanan para politikalarının genişletici etkisi hissedilmeye başlanmıştır.

Türkiye'ye yönelik sermaye akımlarının güçlenmesi, reel efektif döviz kurunun yukarı yönlü olması, düşme eğiliminde olan faizler ve bankaların kredilendirmede istekli olmaları, 2013 yılı için kredi genişlemesinin ve iç talebin öngörülenden daha ivmeli olmasına yol açabilecektir. Bu durumda finansal istikrarı ve makul bir büyümeyi sağlamak amacıyla, düşük faiz oranlarına dayanan politikalara bankacılık tedbirlerini de içeren makro ihtiyatı tedbirlerin devam etmesi beklenmektedir. Faiz koridorunda daralma ve zorunlu karşılıklarda ılımlı bir sıkılaştırma Şubat 2013 itibarıyla gerçekleşmiştir.

Reel kesim şirketlerinin finansal yükümlülükleri, finansal varlıklarından daha hızlı artma eğilimindedir. Reel kesim şirketlerinin özkaynakları içindeki toplam mali borçların ve banka kredilerinin izlediği artış eğilimi de, küresel büyüme koşullarının zayıfladığı bir ortamda, yakından izlenmesi gereken bir parametre haline gelmiştir. Şirketler kesiminde görülen bu gelişmeler, 2013 yılında makro ihtiyatlı duruşun devamlılığının önemine işaret etmektedir.

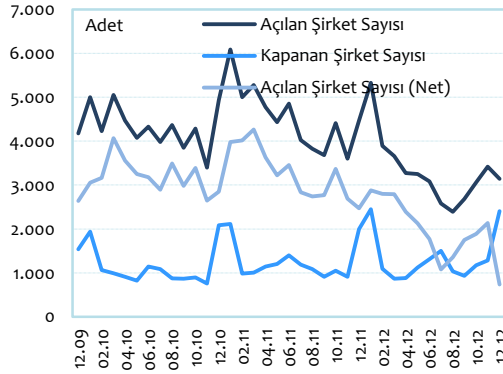
⁹DİBS faiz oranları baz alınarak yapılan hesaplamada kullanılan formül, reel faiz oranı= $\frac{(1+r)}{(1+i)-1}$ şeklinde olup, i beklenen enflasyonu ifade etmektedir.

Grafik 1-44: Kısa vadeli Yurtdışı Kredilerinin Görünümü

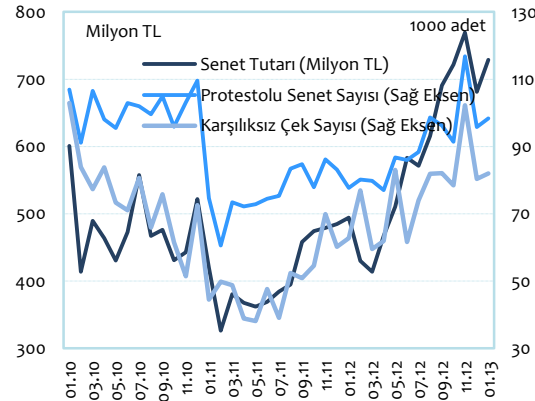

Kaynak: TCMB

Grafik 1-45: Açılan ve Kapanan Şirket Sayıları

Grafik 1-46: Protestolu Senet Göstergeleri

Şirketler kesiminde, kısa vadeli döviz net pozisyonu açığının toplam net pozisyon içindeki payı, ihmal edilebilir düzeyde olmakla birlikte, uzun vadeli döviz açığının yatay seyri devam etmektedir.

Döviz varlıklarının yükümlülükler oranında azalma görülmekte ve şirketler kesimi için kur riski önemini korumaktadır. Ayrıca, vadesi bir yıldan kısa olan ve yurtdışından sağlanan kredilerin, 12 aylık toplamı 66,6 milyar dolara erişmiş olup, bu miktarın %39,5'i finansal olmayan kuruluşlara aittir.

Açılan şirket sayısında 2012 yılı son çeyreği itibarıyla azalış, kapana şirket sayısında ise artış olduğu görülmektedir. Bu gelişme ile birlikte, kapanan şirket sayısının açılan şirket sayısından düşülmesiyle elde edilen net açılan şirket sayısı ise azalmıştır. 2012 yılında şirket sayılarında yaşanan gelişmeler, girişimcilerin iktisadi faaliyetlerdeki yavaşlama paralel olarak ihtiyatlı davrandıklarını göstermektedir.

Mevsimsellikten arındırılmış sanayi üretiminin seyri ile ciro endeksleri 2013 yılında iktisadi faaliyetin toparlanacağını göstermektedir. Dolayısıyla 2013 yılından net açılan şirket sayısının yukarı yönlü olması beklenmektedir.

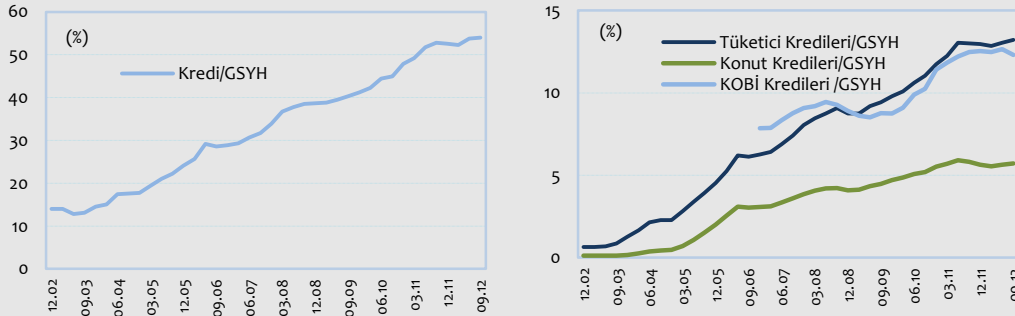
Şirketler kesiminin faaliyetlerinde ortaya çıkan risklerin göstergesi olan protestolu senet sayısı, protestolu senet tutarı ve karşılıksız çıkan çek sayıları, 2012 yılındaki iktisadi yavaşlama ile artış eğilimi göstermiştir. Bununla birlikte, söz konusu göstergeler Aralık 2012 ve Ocak 2013'te, azalış göstermiştir. Dolayısıyla, 2013 yılı içerisinde beklenen iktisadi toparlanma ile birlikte, iş ikliminde görece bir iyileşme beklenmektedir. Öte yandan, reel ve bankacılık kesiminde kârlılık göstergeleri 2011 yılında da düşüş göstermiştir. Bu süreçte, şirketler kesiminin aktif kârlılığı bankacılık kesimine göre daha yüksek, bankacılık kesiminin özkaynak kârlılığı ise reel kesime göre daha yukarıda seyretilmiştir.

Kutu 2: Türkiye'de Kredi Hacminin Gelişimine İlişkin Analiz

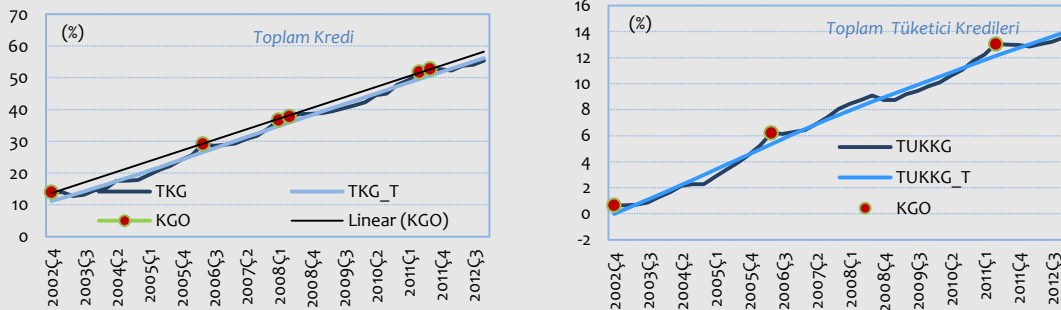
Küresel krizin yansımaları ve Türkiye'nin önemli ihracat pazarları olan ülkelerde süregelen borçlanma sorunları, 2013 yılında da makro ihtiyatlı bir yaklaşımın devam etmesinin yararlı olacağını göstermektedir. Bu gelişme aynı zamanda, bankacılık sektörü kredi hacminin seyrine ilişkin otoriteler tarafından politika geliştirilmesine neden olmaktadır. Bu çerçevede TCMB, 2013 yılı için %15'lik bir kredi büyümesinin makul olacağını açıklamıştır. Sermaye akımlarındaki oynaklığın açabileceği olumsuz etkilerin sınırlandırılması, fiyat ve finansal istikrarın korunması ve dengeli büyüme odaklı bakış açısı, para otoritesinin yaklaşımının özünü oluşturmaktadır. Hızlı kredi büyümesinin finansal istikrarı bozucu ve kriz olasılığını artırıcı etkileri söz konusu yaklaşımı desteklemektedir. Nitekim krediler/milli gelir ve kredi büyümesi/kredi hacmi oranlarına dayanan analizler çerçevesinde, 2013 yılında Türkiye için, alt sınırı %13,5, üst sınırı %21,3 olan bir kredi büyüme projeksiyonu yapılmıştır (*). Kredi hacminin milli gelire oranı, hem finansal derinleşmenin hem de kredi genişlemesinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Toplam kredi hacminin milli gelir (GSYH) içindeki payı, 2002 yılı sonunda %14 iken, 2012 üçüncü çeyrek itibarıyla %54'e ulaşmıştır. Küresel krize rağmen artış eğilimi devam etmiştir. Finansal istikrar ve ekonomik büyüme ile eşanlı giden kredi büyümesi, reel kesim ve tüketici kredilerinin artmasıyla söz konusu ivmeyi kazanmıştır.

Grafik: Kredilerin Milli Gelir İçindeki Payının Gelişimi

Kredi hacminin beklenen eğilimi dışında bir seyir izleyip izlemediğini ölçmek için, toplam kredi hacmi ve kredi türleri itibarıyla; kredi/GSYH oranının trend değerinden olan ayrışması ile söz konusu oranın büyümesinin bir arada değerlendirildiği bir analiz yapılmıştır. Bu çerçevede, aşırı kredi büyümesi; kredi/GSYH'nın, trend değerinden 1,5 standart sapma uzaklaşması ve bu oranın aynı zamanda %10'dan fazla artması olarak tanımlanmıştır. Bu iki koşul birlikte gerçekleştiğinde kredi büyümesinin seviyesinde göz ardı edilemeyecek bir riskin olduğu kabul edilmektedir. Bu kapsamda, toplam krediler, işletme, tüketici, konut, kredi kartları ve KOBİ kredileri kullanılarak yapılan incelemede; tüketici kredilerinde ve kredi kartlarında yakın dönemler için ılımlı da olsa genişleme işaretleri bulunmaktadır.

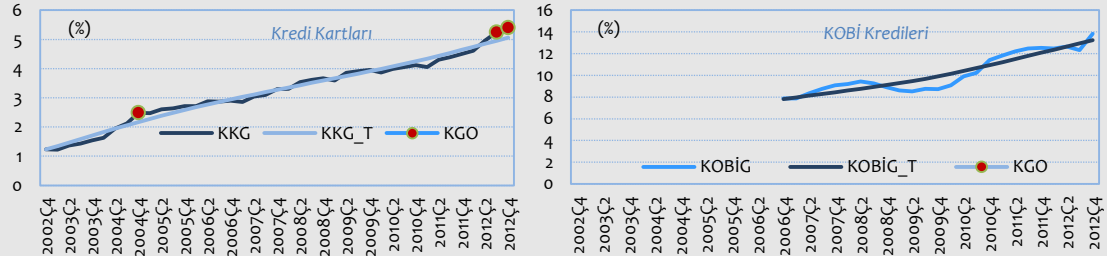
Grafik: Toplam Kredi Hacmi ve Toplam Tüketici Kredileri Genişleme Analizi

Grafiklerde, koyu mavi çizgi ilgili kaleme ait kredi/GSYH oranını, açık mavi çizgi ilgili oranın trendini, kırmızı noktalar ise tanıma uyan kredi genişlemesi dönemlerini göstermektedir. 2012 yılı itibarıyla kredi genişlemesi

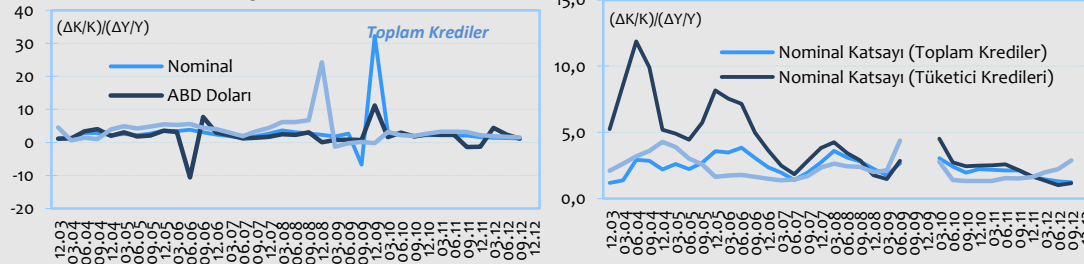
yukarıdaki kıstas kapsamında değerlendirildiğinde, kredi kartları dışında yüksek büyüme tespit edilmemiştir. Bununla birlikte kredilerin 2013 yılında hızlı büyümesi halinde, 2011 yılına benzer biçimde toplam kredilerde ve tüketici kredilerinde genişleme tespit etmek mümkün olabilecektir.

Grafik: Kredi Kartları ve KOBİ Kredileri Genişleme Analizi

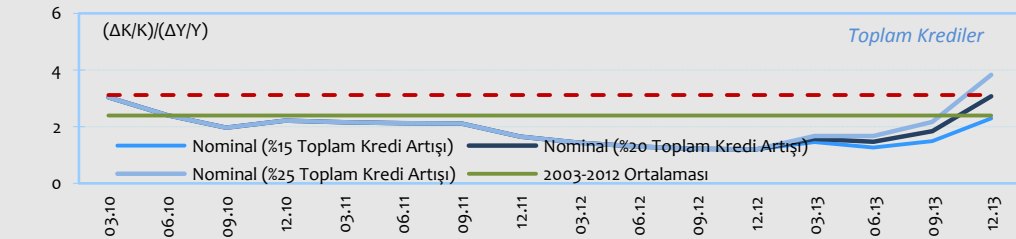

Dolayısıyla söz konusu analiz, Orta Vadeli Program'da 2013 yılı için verilen %4'lük ekonomik büyüme hedefinin, dış pazarlarımızdaki talep belirsizliği nedeniyle iç talep çekişli görülmesi ve bu çerçevede tüketici kredileri kaynaklı bir kredi genişlemesi olasılığı nedeniyle ihtiyatlılığın korunmasının gerekliliğine işaret etmektedir. Öte yandan söz konusu analizi tamamlayıcı nitelikte olarak kredi (K) hız kat sayısına dayanan ilave bir yaklaşım kullanılmıştır. Söz konusu katsayı, kredilerin büyüme hızının milli gelir (Y) büyüme hızına olan oranı olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle, hız katsayısı $[(\Delta K/K)/(\Delta Y/Y)]$. Bu oranın, nominal, reel ve reel efektif kurlara göre hesaplanmış türevleri aşağıdaki grafiklerde sunulmaktadır. Son yıllarda tüketici kredilerinin artış hızı, milli gelir artış hızına göre daha yüksek seyretmektedir. Küresel kriz ve sarsıntı dönemleri (2006, 2008, 2009) hariç, söz konusu katsayının ortalaması 2,4, standart sapması (SS) (0,7)'dir.

Grafik: Kredilerde Genişleme Analizi

OVP'de öngörülen büyümenin gerçekleşeceği ve toplam kredi hacminin 2013'te %15, %20 ve %25 artabileceği varsayımı altında yapılan hesaplamalarda, $[(\Delta K/K)/(\Delta Y/Y)]$ oranının 2013 yılındaki seyri aşağıdaki grafikte verilmektedir. Kredi hacminde 2013 yılında %15'lik artış, söz konusu oranı 2003-2012 ortalamasına yaklaştırmakta ve ihtiyatlı büyümeye karşılık gelmektedir. %20'lik kredi büyümesi, ortalamanın üzerine çıkmakla birlikte (ortalama+1 SS) içerisinde kalmakta, %25 büyüme ise bu sınırı aşarak ortalamadan önemli sapma anlamına gelmektedir.

İç talebi uyarıcı etkisi fazla olan kredi kartları ve/veya genel olarak tüketici kredileri dışında, tüketimi ve ithalatı fazla uymayan alanlarda esnek bir yaklaşım izlenmesi ve riskleri izlemek koşuluyla, en fazla %20'ye kadar bir kredi büyümesinin hedeflenmesi yönünde, esnek para ve bankacılık tedbirlerinin uygulanması mümkündür.

(*) Kara, H., Küçük H., Tiryaki, S.T. ve Yüksel C. (2013) Türkiye İçin Makul Kredi Büyüme Oranı Ne Olmalıdır ?, TCMB Ekonomi Notları, 29

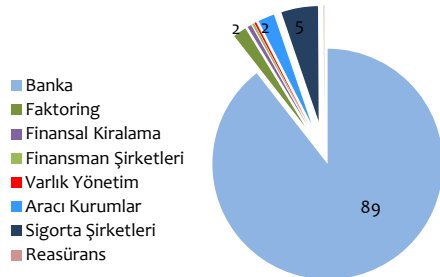
1.3. Finansal Sektör

Tablo 1.2: Finansal Kuruluşların Yapısal Görünümü

BDDK		SPK ⁽¹⁾	
<i>Banka</i>	49	<i>Aracı Kurumlar</i>	73
Y.İçi Şube	10.981	Şube	167
Y.Dışı Şube	80	İrtibat Bürosu	68
Offshore Şube	11	Acente	6.713
Online Şube	10.954	<i>Vad.İş.Aracılık</i>	1
Y.Dışı B.Temsil.	44	<i>MK YO</i>	18
<i>Faktoring</i>	78	<i>GM YO</i>	24
Şube	62	<i>GS YO</i>	5
Temsilcilik	185	<i>Portföy Şirketleri</i>	36
<i>Finansal Kiralama</i>	31	Hazine Müsteşarlığı ⁽²⁾	
Şube	18	<i>Sigorta Şti.</i>	64
Temsilcilik	75	<i>Reasürans</i>	2
<i>Finansal Holding</i>	3	<i>Yetkili Müesseseler</i>	755
<i>Finansman Şirketi</i>	13	<i>Kıy. Maden Aracı K.</i>	17
Şube	9	<i>Kıy. Maden Üretici.</i>	11
<i>Varlık Yönetimi</i>	9	BDDK Kurumları	183
Bölge Md.	3	SPK Kurumları	157
İrtibat Bürosu	1	Hazine M. Kurumları	849

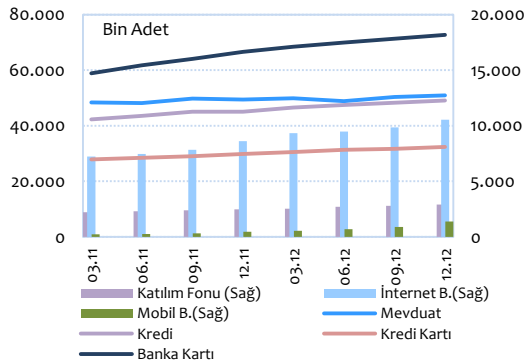
Kaynak: BDDK, SPK, TSRB, TSAKB. (1)SPK verileri 4 ay gecikmeli yayınlandığından, Kasım ayı verileri kullanılmıştır. Aracı Kurumların şube, irtibat ve acente sayıları TSPAKB'den alınmıştır. (2) Sigorta şirketlerinin şube, acente bilgilerine ulaşıl原因amıştır. Yetkili müesseselerin güncel verisine ulaşıl原因adığından 2011 Aralık verisi kullanılmıştır.

Grafik 1-47: Finans Sektöründe İstihdamın Dağılımı

Kaynak: BDDK, SPK, TSRB, TSAKB. Personel bilgilerine ulaşılabilen kurum ve şirketlerin verileri kullanılmıştır.

Grafik 1-48: Bankacılık Sektörü Müşteri Profili

Kaynak: BDDK, SPK, TSPAKB, EGM, TSRB, MKK.

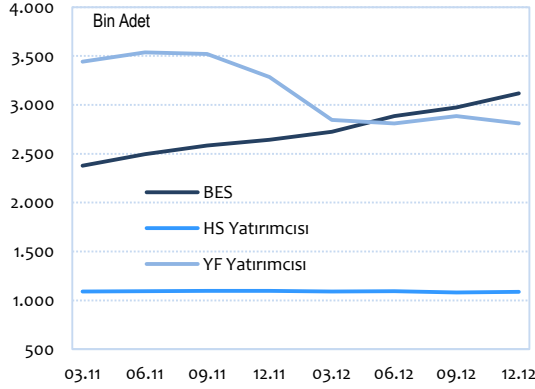
Finansal sektör, 2012 yılında da yapısal büyümesini sürdürmüş ve istihdama katkı sağlamaya devam etmiştir. Finansal sektörün en büyük şube ağına sahip olan bankacılık sistemi, bir önceki yıla göre 2012 yılsonu itibarıyla yurtiçi şube sayısını 541 adet, yurtdışı şube sayısını 3 adet artırırken, 1 off-shore şubesini kapatmıştır. Yurtdışı bankalar tarafında 4 yeni temsilcilik kurulmuş ve 4 temsilcilik faaliyetine son vermiştir. Yılın son çeyreğinde bir varlık yönetim şirketi kuruluş izni almıştır. Varlık yönetim şirketlerinden sadece birinin bölge müdürlüğü ve irtibat bürosu bulunmaktadır. Bankacılık sektörünü takiben aracı kurumlar ile sigorta şirketlerinin şube, acente, irtibat bürosu, hasar eksperisi şeklinde geniş bir örgütsel yapılanması vardır.

Yabancı sermaye girişleri ile finansal ürün çeşitliliğinin artması, finansal kuruluşların kurumsal büyümesini hızlandırmış ve dolayısıyla istihdam artırmıştır. Bankacılık sektörünün personel sayısı yıllık %3,2 büyümüştür. Büyüme, yurtiçi personel sayısında 6.149 kişi, yurtdışı personel sayısında 54 kişiyle gerçekleşmiştir. Faktoring şirketleri, 367 kişi ile istihdama büyüme yönünde katkı sağlayan ikinci sektördür. Sigortacılık sektörü ise bankacılık sektöründen sonra en fazla istihdam sağlayan sektördür.

Finansal sektörünün sayıca en büyük müşteri kitlesi sırasıyla banka kartı müşterileri, mudiler, kredi ve kredi kartı müşterilerinden oluşmaktadır. Bireysel emeklilik sistemi, katılım fonu ve hisse senedi yatırımcı sayısı, önceki yıllara göre artış göstermesine rağmen, müşteri büyüklüğü bankacılık sektörüne göre oldukça düşük seviyede seyretmiştir.

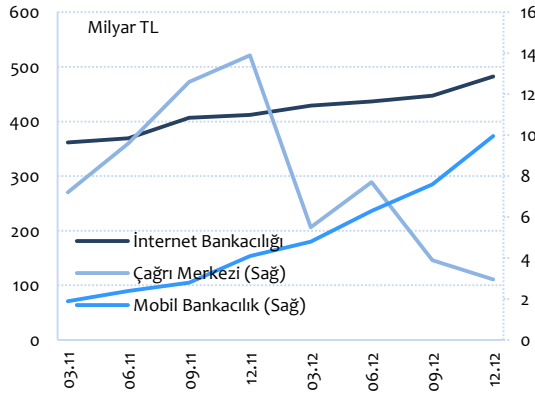
Aralık 2011'e göre en büyük artış %18,1 ile bireysel emeklilik sistemi katılımcılarında ve %17,7 ile katılım fonu mudi sayısında gerçekleşmiştir. Finansal okuryazarlığın

Grafik 1-49: Sermaye Piyasaları Müşteri Profili

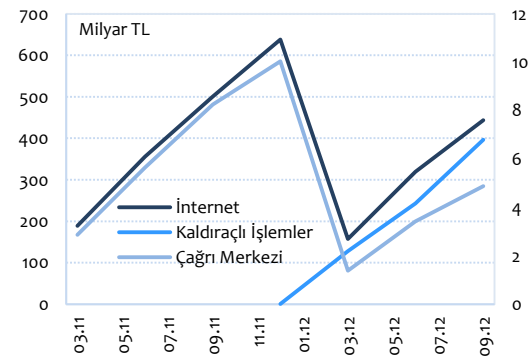
Kaynak: BDDK, SPK, TSPAKB, EGM, TSRB, MKK.

Grafik 1-50: Bankacılık Alternatif Dağıtım Kanalları İşlem Hacmi

Kaynak: BDDK, TSPAKB, HM, TSRSB

Grafik 1-51: Aracı Kurumların Alternatif Dağıtım Kanalları İşlem Hacmi

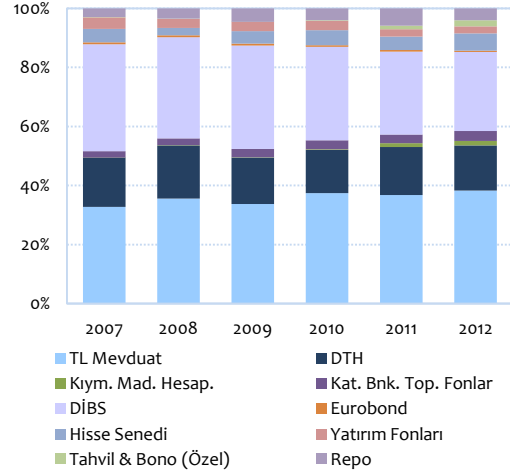
Kaynak: BDDK, TSPAKB, HM, TSRSB (1) Aracı kurum verileri gecikmeli yayınlandığından Eylül ayı verisi kullanılmıştır. Kaldıraçlı işlemlere ilişkin veriler 2011 Aralık ayından sonra verildiğinden ve kaldıraçlı işlem hacminde hızlı bir artış olduğundan ayrıca ele alınmıştır.

artırılmasına yönelik faaliyetlerin hız kazanmasıyla, yatırımcı ve müşteri sayısı artış göstermeye devam etmektedir.

Bireysel emeklilik fonlarının altın fonları, kira sertifikası gibi yeni ürünlerle fon çeşitlendirilmesini mümkün kılan SPK yönetmeliği ile faizsiz enstrümanlardan oluşan yatırım fonlarının kurulması mümkün hale gelmiştir. Düzenleme ile ayrıca, emeklilik yatırım fonlarının maliyetlerini azaltmak için, yatırım fonlarından alınan Kurul kayıt ücreti emeklilik yatırım fonları için % 40 oranında azaltılarak yüz binde 3'e indirilmiştir. Özellikle %25 devlet katkısı ve katılım bankacılığı tarafından sunulan faizsiz BES uygulamaları, önümüzdeki dönemde yatırımcı sayısını daha da yukarıya taşıyacaktır. Piyasalardaki gelişmelere bağlı olarak, yatırım fonlarından sağlanan getirilerin azalması nedeniyle yatırım fonu yatırımcı sayısı, bir önceki yıla göre %14,5 ve bir önceki çeyreğe göre %2,6 azalmıştır. Farklı yatırım enstrümanlarına yönelen yatırım fonu yatırımcılarının bir bölümü, yatırımlarını özel sektör borçlanma araçlarına kaydırmıştır.

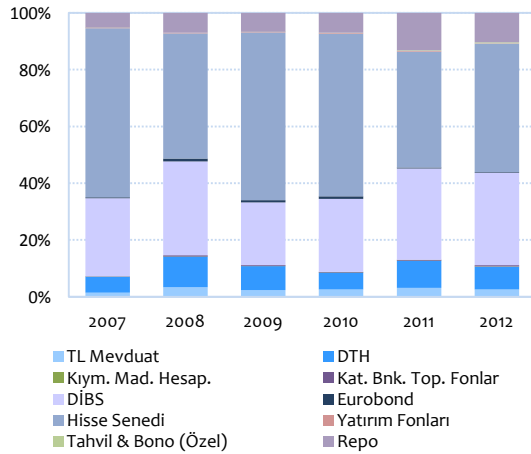
Teknolojinin, bankacılık sektörü tarafından ürün ve hizmetlerinin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesinde yoğun olarak kullanılmasıyla, mobil ve internet bankacılığına olan talep artmıştır. Operatörler tarafından uygulamaya geçirilen çözümlerin finans sektörüyle uyumlaştırılması, mobil bankacılık üzerinden yapılan işlem hacminin büyümesini hızlandırmıştır. Finansal sektörün teknolojik altyapı sorunlarını gidererek online uygulamalarını yenilemeye devam etmesi, mobil ve internet bankacılığı üzerinden gerçekleştirilen finansal işlem hacmini artırmaktadır. İnternet bankacılığı işlem %17, mobil bankacılık işlem hacmi %143 yıllık büyüme gösterirken, aynı dönemde çağrı merkezi finansal işlem hacmi %79 azalmıştır. Aracı kurumlar aracılığıyla internet üzerinden işlem yapan yatırımcı sayısı ve işlem hacmi artarken işlem hacmi, yatırım araçlarının piyasa değerine paralel

Grafik 1-52: Yurtiçi Yerleşiklerin Yatırım Araçlarının Gelişimi

Kaynak: BDDK, MKK, TSRB, TCMB, SPK. (1) Eurobond verileri bankaların emanet menkul değerler hesabından alınmıştır.

Grafik 1-53: Yurtdışı Yerleşiklerin Yatırım Araçlarının Gelişimi

Kaynak: BDDK, MKK, TSRB, TCMB, SPK. (1) Eurobond verileri bankaların emanet menkul değerler hesabından alınmıştır.

seyretmektedir. Yatırımcıların yatırım davranışlarının izlenmesinde önemli bir veri olduğu düşünülen ve internet üzerinden yapılan kaldıraçlı işlemlerin sayısı bir önceki çeyreğe göre %61,3, işlem hacmi %44,8 oranında artış göstermiştir.

Toplam yatırımların bir önceki yıla göre nominal olarak %13,8 artması, yurtiçi ve yurtdışı yerleşik yatırımcıların Türkiye ekonomisine olan güvenlerinin devam ettiğini göstermektedir. Merkezi Kayıt Kuruluşunun (MKK) 2012 Haziran ayından itibaren Devlet İç Borçlanma Senetlerini (DİBS) de kaydılaştırmaya başlaması, menkul kıymetlerin piyasa değerini bir önceki yıla göre artırmıştır. Yurtiçi yerleşiklerin eurobond ve repoya olan ilgileri bir önceki yıla göre azalmıştır. Hisse senedi piyasası, küresel gelişmelere paralel olarak olumlu performans sergilemiştir. Yılın son çeyreğinde hisse senedine olan yıllık talep, yurtiçi tarafında %37,5, yurtdışı yatırımcılar tarafında ise %61,8 oranında artmıştır.

Katılım bankacılığı, hem yurtiçi hem de yurtdışı yatırımcılar tarafından ilgi görmeye devam etmektedir. Katılım bankaları tarafından toplanan fonlar, yurtiçi tarafında %22, yurtdışı tarafında %74 yıllık büyüme göstermiştir. Faizsiz bankacılık ürünlerinin ihracındaki artış ile bu ürünlerin getirilerinin cazip oluşu, yatırımcıların bu finansal araçları tercih etmesine neden olmaktadır. Faizsiz BES uygulamalarının yaygınlaşması, özellikle körfez ülkeleri fonlarının ülkemize gelişini hızlandıracaktır.

Kutu 3: SPK Tarafından Yapılan Düzenlemeler

2012 yılının son çeyreğinde, SPK tarafından finansal piyasaları önemli derecede etkileyen mevzuat değişiklikleri yapılmıştır. 28 Temmuz 1981 tarih ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. Bankacılık sektörüne, bankalara saklama yetkisi verilmesi ve banka yatırım fonlarının portföy yönetim şirketlerine devri olmak üzere iki köklü değişiklik getiren 6362 sayılı yeni Sermaye Piyasası Kanunun getirdiği yenilikler aşağıda özetlenmiştir.

Halka açıklık: Bir anonim şirketin halka arz olunmuş sayılmasında esas alınan 250 ortak sayısı 500 ortak sayısına çıkarılmıştır. Halka açık ortaklıkların, kendi paylarını TTK hükümlerine bağlı olmaksızın, Kurul tarafından belirlenen şartlar çerçevesinde satın alabilmeleri ve rehin olarak kabul edebilmeleri olanağı getirilmiştir.

İhraççıların sorumluluğu: İhraç veya halka arz olunacak sermaye piyasası araçlarının “kurul kaydına alınma” esası yerine “izahnamenin kurulca onaylanması” esası getirilmiştir. Ayrıca, SPK, satış süresi içinde satılamayan payların tamamının satın alınacağını ve bedellerinin ödeneceğinin ortaklığa karşı taahhüt edilmesini isteyebilecektir. Payları halen borsada nominal değer altında işlem gören şirketlerin finansal sorularının derinleşmesinin önlenmesi amacıyla, nominal değeri, piyasa yada defter değerinin altında olan borsa şirketleri, SPK’dan izin almak kaydı ile paylarını artık nominal değerinin altında bir fiyata ihraç edebilmelerine olanak tanınmıştır.

Kâr payı, kâr payı avansı ve bağış: Yeni kanun ile SPK tarafından belirlenen temettü oranı yerine halka açık şirketler, genel kurulları tarafından belirlenen kar dağıtım politikaları kapsamında kâr dağıtımını gerçekleştirebileceklerdir. Yeni kanun ile getirilen bir diğer yenilik ise “ayrılma hakkı”dır. Ayrılma hakkı, AB mevzuatına uyum sağlanması amacıyla halka açık ortaklıklara getirilen ve önemli kararların alındığı genel kurullara katılamayan veya katılıp da olumsuz yönde oy veren pay sahiplerine belirli şartlar dâhilinde ve adil bir fiyat üzerinden paylarını ilgili şirkete satma hakkı vermektedir. Özellikle hakim ortak tarafından yönetilen şirketlerde azınlık pay sahiplerinin korunması ve paylarını borsada satma imkanı olmayan küçük ortakların sahip olduğu paylar için likidite sağlanması bakımından önemli bir işlev görmesi öngörülmektedir. Ayrıca, kanunen ayrılması gereken yedek akçeler ve esas sözleşmede pay sahipleri için belirlenen kâr payı ayrılmadıkça başka yedek akçe ayrılmasına, ertesi yıla kâr aktarılmasına ve intifa senedi sahiplerine, yönetim kurulu üyelerine ve ortaklık çalışanlarına kârdan pay dağıtılmasına karar verilemeyeceği gibi, belirlenen kâr payı ödenmedikçe bu kişilere kârdan pay verilmeyecektir.

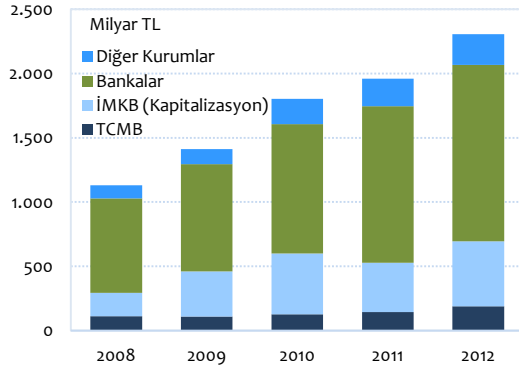
Kanunda kâr payı avansı konusunda da önemli bir sınırlama getirilmiştir. Bir hesap döneminde verilecek toplam kâr payı avansı bir önceki yıla ait dönem kârının yarısını aşamayacaktır. Önceki dönemde ödenen kâr payı avansları mahsup edilmeden ilave kâr payı avansı verilmesine ve kâr payı dağıtılmasına karar verilemeyecektir. Yeni kanun, küçük yatırımcının korunması amacıyla, halka açık ortaklıklar tarafından bağış yapılabilmesi veya pay sahibi dışındaki kişilere kârdan pay dağıtılabilmesi için esas sözleşmede hüküm bulunması zorunluluğunu getirmiştir.

Yatırımcının korunması: Yeni kanunla kamuyu aydınlatma belgelerinden doğan sorumluluklar ağırlaştırılmıştır. Şirketlerin bildirmesi gereken özel durum açıklamalarının kapsamında genişletme yapılmıştır. Özel durumların açıklanmasından dolayı ilgililer hakkında müteselsil sorumluluk esası benimsenmiştir. Ayrıca, yeni kanunla yatırımcıları koruma amaçlı yapılan bir başka değişiklik de Yatırımcı Tazmin Merkezi’nin kurulmasıdır. Yine üst üste 5 yıl zarar eden anonim ortaklıklarda yapılacak ilk genel kurulda imtiyazların kaldırılacak olması da yeni kanunla yatırımcıları korumak amaçlı getirilen diğer bir yeniliktir. Bir diğer önemli nokta da örtülü kazanç aktarım yasağının eski kanuna göre daha detaylı olarak belirlenmesidir.

SPK’nın arama ve denetim yetkisi: Yeni Sermaye Piyasası Kanunu gereğince sulh ceza hâkiminin kararı üzerine gerekli yerlerde kolluk yardımı ile arama yapılabilecektir. Aramada bulunan ve incelenmesine lüzum görülen defterler ve belgeler ayrıntılı bir tutanakla tespit edilip, yerinde incelemenin mümkün olmadığı hâllerde, muhafaza altına alınarak inceleme yapanın çalıştığı yere sevk edilecektir. Ayrıca kurul bilgi suistimali ve piyasa dolandırıcılığı suçunu işlediği yolunda makul şüphe bulunan gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişilerin yetkilileri ile ilgili sermaye piyasası araçlarına ilişkin olarak bazı tedbirler geniş kapsamlı uygulayabilecektir.

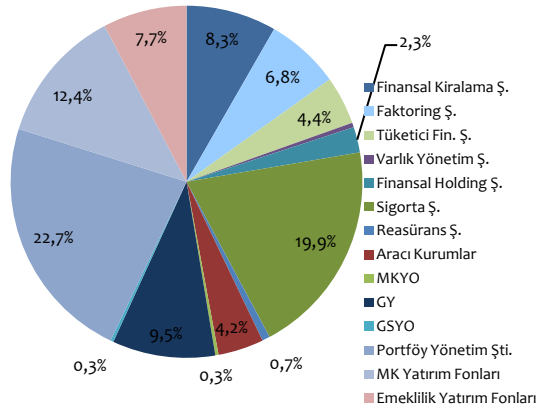
İdari para cezaları: Yeni kanun kapsamında kurul tarafından 20 bin Türk Lirası'ndan 250 bin Türk Lirası'na kadar idari para cezası verilebilecektir. Ancak, yükümlülüğe aykırılık dolayısıyla menfaat temin edilmiş olması hâlinde verilecek idari para cezasının miktarı bu menfaatin iki katından az olamayacaktır. Ayrıca "piyasa bozucu eylemler" tanımı ilk kez bu kanunla getirilmiştir. Piyasa bozucu eylemler nedeniyle verilecek cezalar, sağlanan menfaatin en iki katı olması şartına bağlanmıştır.

Grafik 1-54: Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğü

Finansal sektörün aktif büyümesi 2012 son çeyrekte de devam etmiş, yıllık büyüme %17,7 düzeyinde gerçekleşmiştir. İMKB'nin kapitalizasyon değeri nominal olarak yıllık %33,6 değer kazanmıştır. Bankacılık sektörünün yıllık aktif büyümesi %12,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 1-55: Diğer Kurumların Aktif Dağılımı (2012)

Diğer kurumların toplam aktif büyümesi %11,9 büyüyerek 238,7 milyar TL düzeyine ulaşmıştır. Diğer kurumlar içinde en çok artış %30,5 oranıyla emeklilik yatırım fonlarında gerçekleşmiştir. toplam Menkul kıymet yatırım fonları %7,8 değer kaybetmiş ve finansal sektör içinde küçülen tek kurum olmuştur.

Kutu 4: Kredi Kayıt Bürosu Tarafından Geliştirilen Hizmetler

Kredi Kayıt Bürosu (KKB), 2012 yılında özellikle Çek Raporu Sunum Sistemi başta olmak üzere kredi riskliliğine ilişkin geliştirdiği hizmetler ile önemli gelişmeler sağlamıştır.

Çek Raporu: 6273 sayılı Çek Kanunu'nda değişikliğe gidilmesiyle birlikte karşılıksız çek keşide edenlere yönelik uygulanan hapis cezası yaptırımı ortadan kalkmıştır. Kanun değişikliğiyle birlikte alacak riskini doğru yönetebilmek için vadeli mal satışı yapılan kişilerin finansal geçmişi hakkında ayrıntılı bilgiye sahip olma ihtiyacı daha fazla önem kazanmıştır. KKB, çek ile alışverişi daha güvenli hale getirmek üzere Çek Raporu Sunum Sistemi'ni hayat geçirmiştir. Sistem, çek keşidecisinin geçmiş çek ödeme bilgilerini sunmaktadır. KKB bünyesinde kurulan "Çek Raporu Sunum Sistemi", üreteceği çek raporları ile çek hamillerinin sağlıklı karar vermek adına keşidecilere ilişkin gereksinim duyacakları geçmiş çek ödeme bilgilerini sağlamak üzere kurulan bir hizmet sunmaktadır.

Rapor kapsamında, müşterinin çek hesabının bulunduğu bankalar, 2007'den itibaren ibraz edilen çek adetleri, ibrazında ödenen çeklerin adet ve tutarları, 2009 sonrası karşılıksız çıkan ve sonradan ödenen çeklerin adet ve tutarları, ibraz edilen ilk çekin tarihi, arkası yazılan ilk çekin tarihi, ibraz edilen ve arkası yazılan son çekin tarihi, son 1, 3 ve 12 ay içinde ödenmiş ve arkası yazılmış çeklerin adet ve tutarları, 50 adetle sınırlı olmak üzere arkası yazılan çeklerin listesine ait bilgiler yer almaktadır. Çek Raporu ile hesap sahibinin çek ödeme performansının olumlu ya da olumsuz olarak gelişimi izlenebilmektedir. Bu raporla, hesap sahibine kaç bankanın çek karnesi verdiği bilgisi öğrenilirken, kişinin kredibilitesi hakkında bir görüş edinilebilmektedir.

Risk Raporu: Gerçek ve tüzel kişilerin bankalardan kullanmış oldukları kredi ürünlerine ilişkin geçmiş ödeme performansı sunan bir üründür. KKB'nin yakın zamana kadar sadece bankalar ile paylaştığı rapor sonuçları, Eylül 2012'den itibaren banka şubeleri aracılığıyla rapor sahibi kişi ve kurumlar ile bu kişi ve kurumların onay verdikleri üçünü kişilerle de paylaşmaya başlanmıştır. Gerçek ve tüzel kişilerin banka şubeleri ya da alternatif dağıtım kanallarından başvuru ile bankalarda yer alan açık ve kapalı borçlarına ait tüm finansal bilgilere ulaşmaları mümkün hale gelmiştir. KKB'nin sahip olduğu kredi sicil bilgileri, KKB'ye üye tüm kurum ve kuruluşların aylık periyotta paylaştığı müşteri bilgilerinden oluşmaktadır. Raporlar bu bilgiler esas alınarak değişiklik yapılmadan sunulmaktadır. Finansal sektördeki ödeme performansını içeren raporda, kişinin limitleri, riskleri, geçmiş ödeme performansları ve kredi kartı ödeme bilgileri yer almaktadır. Risk Raporu sadece negatif bilgileri değil, kişinin olumlu bilgilerini de içeren bir rapordur.

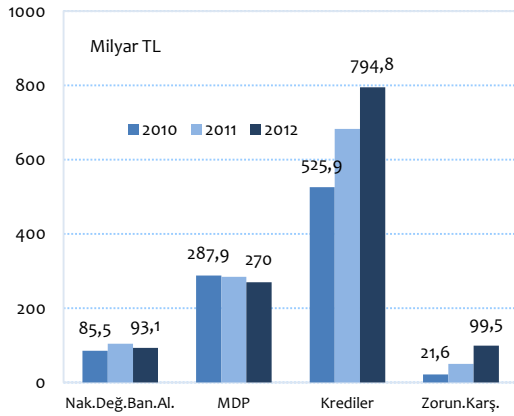
Bireysel Borçluluk Endeksi (BBE): Skor bazlı risk endeksidir. Odak noktası, son dönemde ve geçmişinde ödeme gücü belirti göstermeyen, ancak ödeme gücünü aşan bir borç yükü altına girme eğiliminde olan kişilerdir. Mevcut borçlarını geciktirmeden kapatmak için yeni kredi kullanan, ancak gittikçe daha fazla borçlanan bireylerde hedef kitleye dahil edilmektedir. BBE, bankacılık ve finans sektörüne yeni bir risk algısı getirmektedir. BKN ve benzeri risk tahmin modellerinin öngörmeye çalıştığı "kötü" tanımına (ardışık olarak 3 ödeme yapmayanlar, kanuni takibe düşenler ve zarara atılanlar) ek olarak "aşırı borçlanma" tespitini getirmektedir.

Bireysel Kredi Notu (BKN) Yeni Sürümü: Bir tüketicinin, KKB üyesi olan kuruluştan aldığı ya da alacağı kredinin geri ödemesini diğer bir tüketiciye kıyasla ne ölçüde yerine getireceğini tahmin etmek amacıyla hesaplanan sayısal bir göstergedir. BKN, istatistiksel model kullanılarak üretilmiş olan bir "karar destek ürünü"dür. Kredi kuruluşlarının vereceği risk kararlarının rasyonel ve standart olmasına olanak sağladığı gibi, karar sürecini de oldukça kısaltmaktadır. Bu da müşterilerin kredi ürünlerine daha kısa sürede ulaşmalarını mümkün kılmaktadır. BKN hesaplanmasında kullanılan modeller, tahmin güçlerinin korunması ve artırılması amacıyla belirli aralıklarla yenilenmektedir.

2. Bankacılık Sektörü

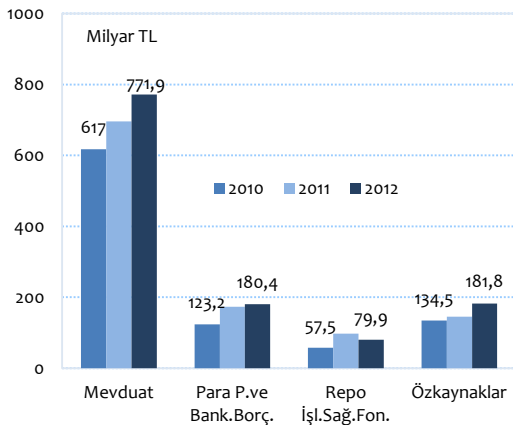
2.1. Özet Finansal Tablolar

Grafik 2-1: Aktiflerin Gelişimi

Bankacılık sektörünün toplam aktifleri 2012 yılsonunda 1,4 trilyon TL'ye yükselmiştir. Krediler en önemli aktif kalemi olmayı sürdürmüş, MDP nominal bazda küçülmüştür. Merkez Bankası'nın ROM uygulamasına bağlı olarak zorunlu karşılıkların yabancı para olarak tutulan miktarı artarken bankaların TL likidite ihtiyaçlarındaki azalmaya bağlı olarak nakit ve nakit benzeri değerleri azalmıştır. 2012 yılında MDP nominal olarak azalmıştır. Söz konusu gelişimde nominal faiz oranlarında yaşanan gerileme ve BASEL II düzenlemelerinin vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymetleri azaltıcı etkisi belirleyici olmuştur.

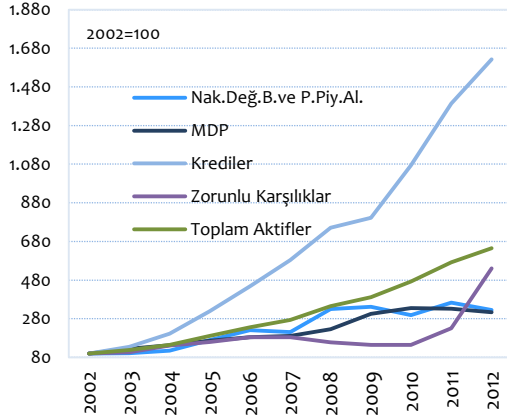
Grafik 2-2: Pasiflerin Gelişimi

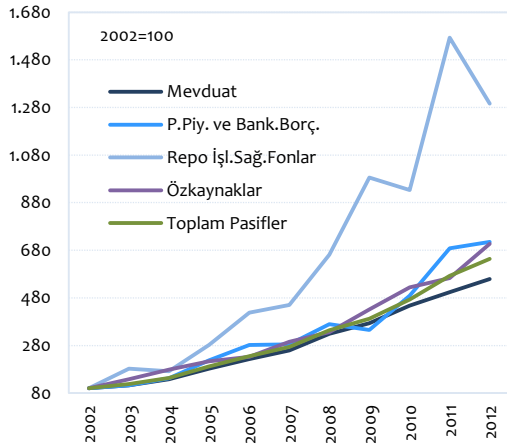
Sektörde mevduat temel kaynak kalemi olma özelliğini sürdürürken, bankaların kaynak çeşitlendirmesi ve maliyet kriterlerini dikkate alan politikaları diğer kaynakların kullanımını artırmıştır. BDDK'nın bankaların kâr dağıtımına yönelik sınırlamaları ve dağıtılmayarak bünyede bırakılan kârın etkisiyle özkaynaklarda artış sağlanmıştır.

Bankacılık sektörünün temel bilanço kalemlerinin son 10 yıllık gelişimi incelendiğinde, kredilerin diğer aktif kalemlerinden belirgin bir şekilde ayrılan yüksek büyüme trendi dikkat çekmektedir. Krediler 10 yılda 16 katına çıkmıştır. Kredilerin son 10 yıldaki ortalama büyümesi %32, son 5 yıldaki ortalama büyümesi

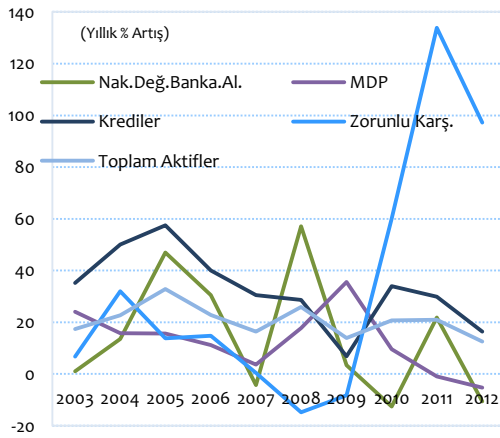
Grafik 2-3: Aktif Kalemlerinin Trendi

Grafik 2-4: Pasif Kalemlerinin Trendi

Grafik 2-5: Aktiflerin Yatay Gelişimi

ise %23'tür. Yüksek gelişme potansiyeli dikkate alınarak, olumlu makroekonomik çerçeve ve çevre koşullarıyla desteklenen bir ortamda, bankacılık sektörü yakın gelecekte de benzer bir performans devam ettirebilecektir.

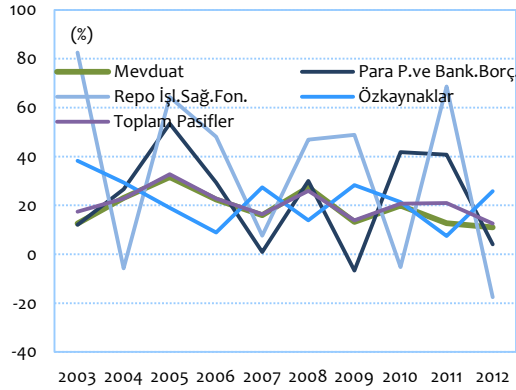
Son 10 yılda sektörün toplam aktifleri 6 kat artarak yılda ortalama %20 büyürken menkul değerler portföyü ortalama %12 artmıştır. Merkez Bankası'nın para politikası uygulamaları ve bankaların likidite yönetimine bağlı olarak repo işlemlerinden sağlanan fonlarda son yıllarda yüksek bir büyüme yaşanmıştır. İhraç edilen menkul kıymetler kaynak çeşitlendirmesine dönük politikalar ve etkin kaynak maliyeti yönetimi çabaları sonucu son yıllarda önemli oranda artmıştır.

Bankalar doğrudan finansman yöntemini şu ana kadar başarıyla uygulamışlardır. Önümüzdeki dönemde de maliyet avantajlarına bağlı olarak bu yönde kaynak çeşitlendirme politikaları sürmesi beklenmektedir. Özkaynakların toplam aktiflerin üzerinde bir büyüme performansı göstermesi güçlü sermaye yapısına işaret etmektedir.

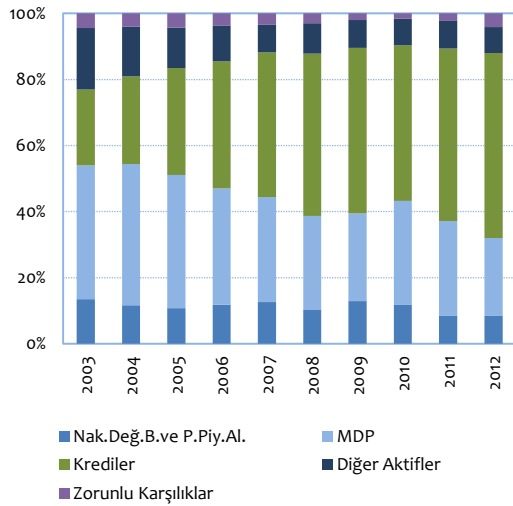
Toplam aktifler iç talepteki yavaşlamanın etkisiyle 2012 yılında görece sınırlı bir artış göstererek %12,6 büyümüştür. Krediler son bir yılda %16,4 oranında artış göstermiştir. Kredilerin artış hızındaki yavaşlamada iç talepteki daralma, BDDK'nın 2011 yılının ortalarından itibaren yaptığı düzenlemelerin etkilerinin hissedilmesi ve Merkez Bankası'nın uyguladığı para politikası belirleyici olmuştur.

Kredilerdeki hızlı büyümenin cari açık üzerinde olumsuz yansımaları, finansal ve makroekonomik istikrara bozucu etkiler yaratmaktadır. Söz konusu olumsuz etkileri azaltmak için kredi artış hızında sektördeki bankalar tarafından da desteklenen makul düzeylerin hedeflenmesi gereklidir. Yakından izlenmesi ve seçici büyüme yaklaşımlarının uygulanması halinde, toplam kredi hacminde

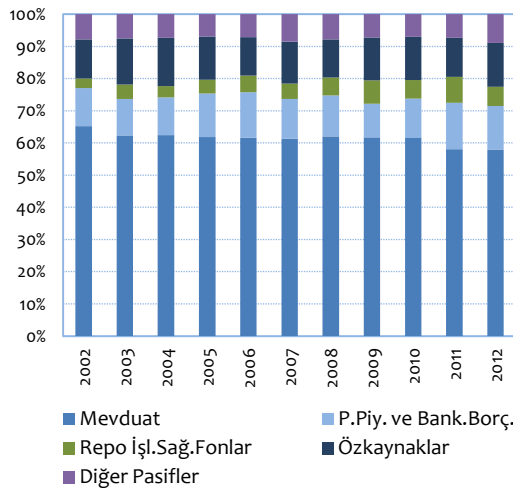
Grafik 2-6: Pasiflerin Yatay Gelişimi

Grafik 2-7: Aktiflerin Dikey Gelişimi

Grafik 2-8: Pasiflerin Dikey Gelişimi

daha esnek bir politikanın mümkün olabileceği düşünülmektedir. Bu süreçte, ilgili otoritelerin eşgüdüm içerisinde çalışması kritik önem taşımaktadır. Bankaların Merkez Bankası'nın ROM uygulamasına bağlı olarak zorunlu karşılıklarda YP ve altın seçeneklerini artan oranda kullanmaları repo işlemlerinden sağlanacak fon ihtiyacını azaltmış, likidite yönetimlerindeki manevra alanlarını genişletmiştir..

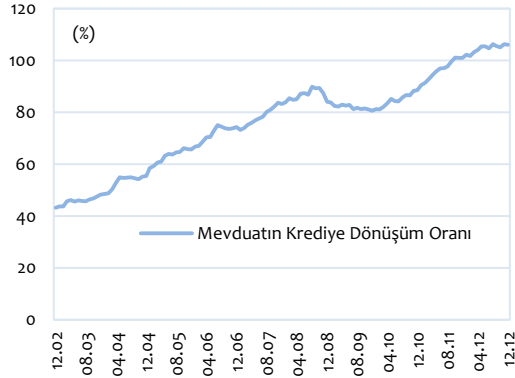
Bankaların kaynak maliyetlerini azaltmak ve görece düşük maliyetli fon temin etmek yönündeki politikaları ihraç edilen menkul kıymetlerin önemini artırmaktadır. 2012 yılında ihraç edilen menkul kıymetler %105,2 artmıştır. Önümüzdeki dönemde söz konusu fon kaynağının bilanço içindeki payını artış eğilimini koruması beklenmektedir.

Kredilerin plasman kalemleri içerisindeki payındaki artışı sürmektedir. Kredilerin toplam bilanço içindeki payı 2012 sonunda %58'e yükselmiştir. Zorunlu karşılıkların toplam aktifler içindeki payı zorunlu karşılıkların altın ve döviz olarak tutulan kısmının artışına bağlı olarak %7,3'e yükselmiştir. MDP'nin payındaki gerileme devam etmektedir.

Kaynaklar içerisinde mevduat ağırlığını korumuş ve payı geçen yıla göre hafif bir azalışla %56,3 olmuştur. Repo işlemlerinden sağlanan fonların payı %5,8'e gerilerken ihraç edilen menkul kıymetler toplam kaynaklardaki payı %2,8 olmuştur. İhraç edilen menkul kıymetlerin gelişim trendi önümüzdeki dönemde önemli bir fonlama kalemi haline geleceğinin emarelerini göstermektedir. Repo işlemlerinden sağlanan fonların kaynaklar içerisindeki payı azalmıştır. Özkaynaklar %13,3'lük payıyla istikrarlı görünümünü sürdürmüştür.

Kredi/mevduat oranı artış eğiliminde olup Aralık 2012 itibarıyla yaklaşık %106 düzeyindedir. Aracılık fonksiyonu açısından olumlu bulunan oran Vade unsuru düşünüldüğünde, söz konusu

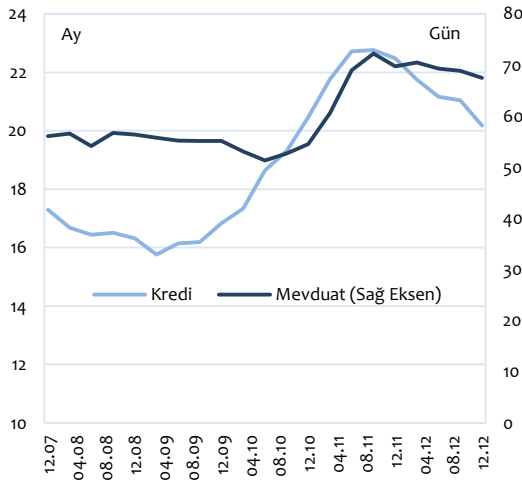
Grafik 2-9: Kredi/Mevduat Oranı

orandaki artış genel anlamda bankaların önceki yıllara göre daha az likit olduklarını işaret etmekle birlikte, mevduat dışı fon kaynaklarının artması ve bu durumun pasif vadesinin uzamasına katkı sağlaması, bankaların likidite göstergeleri üzerindeki olumsuz etkiyi gidermektedir.

Bankaların kaynak yapısını çeşitlendirme ve vadesini uzatma çabalarının yanı sıra yatırımcıların farklı enstrümanları tercih etme eğilimleri mevduat dışı kaynakların toplam pasifler içindeki payını artırmaktadır.

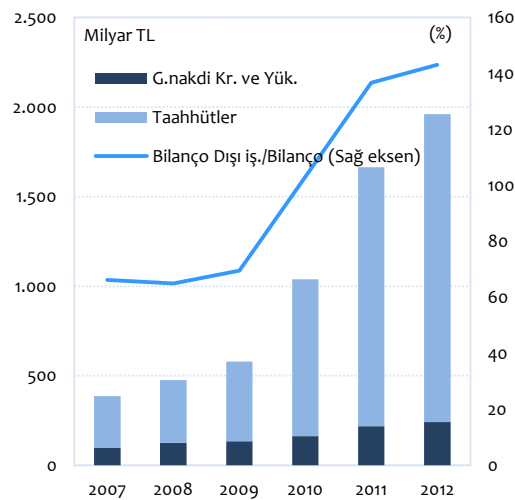
Grafik 2-10: Ortalama Vadeler

Sektörün temel fon kaynağı olan mevduat ile temel plasman kalemi olan kredilerin vade yapısı sektördeki vade uyumsuzluğuna işaret etmektedir. Mevduatın vadesine göre maliyet unsurlarının farklılaştırılarak vadenin uzatılmasına dönük politikaların çeşitlendirilerek devam ettirilmesi yerinde olacaktır.

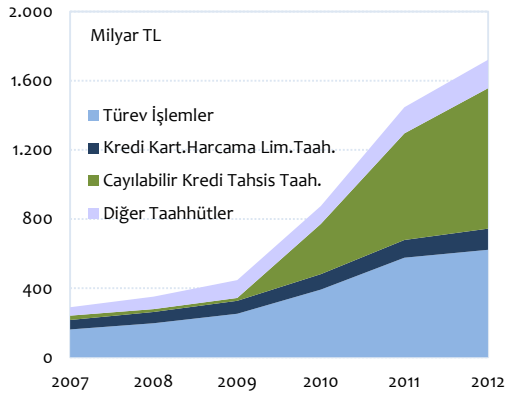
Bilanço dışı işlemlerin toplam büyüklüğü 2012 yılsonu itibarıyla 2,0 trilyon TL olmuştur. Bilanço dışı işlemler içindeki payı, son yıllarda azalma eğiliminde olan gayri nakdi krediler ve yükümlülükler 241 milyar TL civarındadır. Bilanço dışı işlemlerin bilançoya oranı artmakla birlikte eğiliminde bir azalma dikkat çekmektedir. Merkez Bankası'nın zorunlu karşılıkların altın ve YP olarak tutulmasına imkan sağlaması bankaların TL likidite ihtiyaçları için türev işlemleri kullanma eğilimleri üzerinde azaltıcı etkiye bulunmuştur.

Grafik 2-11: Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi

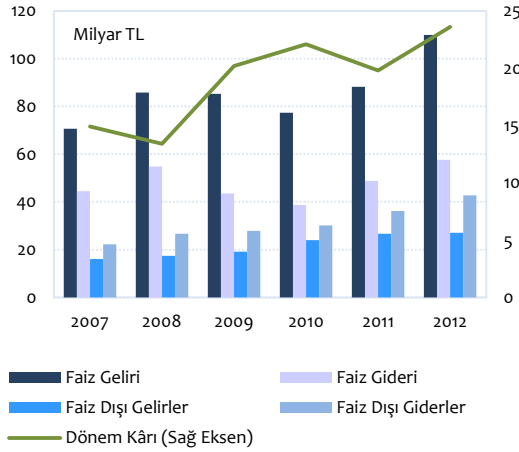

Taahhütler toplamı 2012 yılı sonunda 1,7 trilyon TL ile bilanço dışı işlemleri temelde büyüyen kalemdir. Türev işlemler 2012 yılında ılımlı bir büyüme göstermiştir. Taahhütler kalemi özellikle cayılabilir kredi tahsis taahhütleri kaynaklı büyümüştür. Cayılabilir kredi tahsis taahhütlerinin bilançoya oranı 2012 yılı sonunda %59,3 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu kalem kredi büyümesine öncül bir gösterge niteliği taşımaktadır. Bilanço dışı işlemlerin toplam bilanço büyüklüğüne oranı 2012 yılında %143,1'e gerilemiştir. Bilanço dışı işlemlerdeki

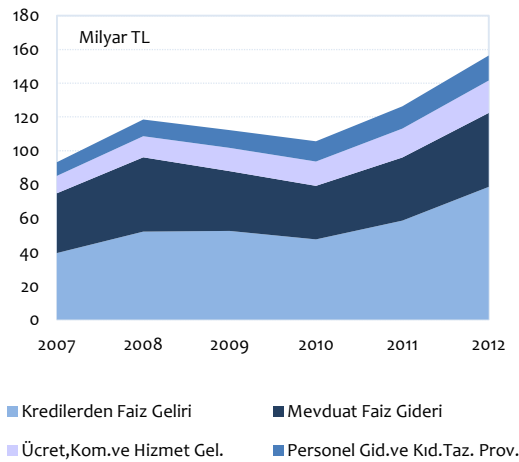
Grafik 2-12: Taahhütlerin Gelişimi

Grafik 2-13: Faiz Gelir ve Giderleri

Grafik 2-14: Gelir-Gider Kalemlerinin Gelişimi

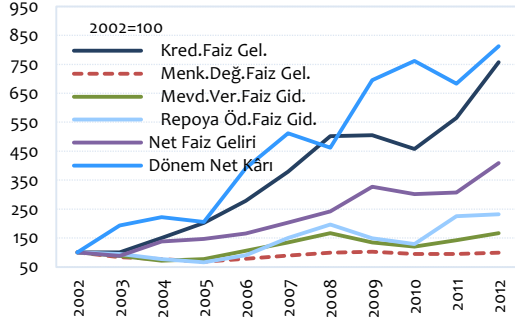
artışın finansal riskler üzerindeki yansımaları yakından takip edilmektedir.

Bankacılık sektörü 2012 yılında 23,6 milyar TL net dönem kârı elde etmiştir. Toplam faiz gelirleri 109,9 milyar TL, toplam faiz giderleri 57,6 milyar TL düzeyinde olup, net faiz geliri 52,3 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Faiz gelirlerinde sağlanan artışın yüzde 90'dan fazlası kredilerden alınan faiz gelirlerinden oluşmaktadır. Faiz giderlerinin nerdeyse 3/4'ü mevduata ödenen faiz giderleridir. Repo işlemlerinden sağlanan fonlarda ve bu fonların maliyetinde özellikle 2012 yılının son çeyreğinde yaşanan gerileme faiz giderlerindeki artışın sınırlandırılmasında etkili olmuştur. Kısa vadeli faiz oranlarında yılın ikinci yarısında gözlenen düşme, mevduat faiz oranlarına da kısmen yansyarak söz konusu dönemde faiz giderlerinin artışını sınırlamıştır.

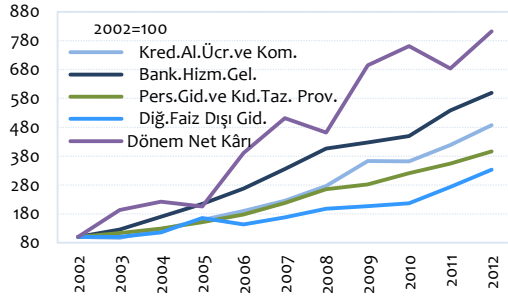
Net faiz gelirleri 2011 yılında %1,7 artarken, 2012 yılında %32,9'luk belirgin bir artış göstermiş, sektör kârının en önemli belirleyicisi olmuştur. Sektörün faiz dışı giderlerindeki artış ağırlıklı olarak diğer faiz dışı giderler kalemindeki artıştan kaynaklanmaktadır. Faiz dışı giderlerdeki artışta kredilerdeki büyümeye bağlı olarak genel karşılıklarda ve sorunlu alacaklar için ayrılan özel karşılıklardaki yükselme belirleyici olmuştur. Faiz dışı giderlerin kontrol altında tutulması operasyonel maliyetlerde etkinliği olumlu yönde etkilerken uzun dönem kârlılığın sürdürülmesinde de katkı sağlamaktadır. Bankaların faiz dışı gelirlerinin kâra katkısını artırmaları rekabet güçlerini korumaları bakımından önem taşımaktadır.

Toplam faiz gelirleri içinde kredilerden alınan faiz gelirlerinin payı yükselmiştir. Kredilerin diğer faiz geliri yaratan bilanço kalemlerine göre, daha yüksek oranda artması söz konusu gelişmede belirleyici olmuştur. Toplam faiz giderleri içinde pasif yapısındaki eğilimlere bağlı olarak mevduata ve repoya verilen faiz giderlerinin payı azalmış, ihraç edilen menkul kıymetlerin ağırlıklı olduğu diğer faiz giderlerinin payı artmıştır. Faiz

Grafik 2-15: Faiz Gelir ve Giderlerin Trendi

Grafik 2-16: Faiz Dışı Gelir ve Giderlerin Trendi

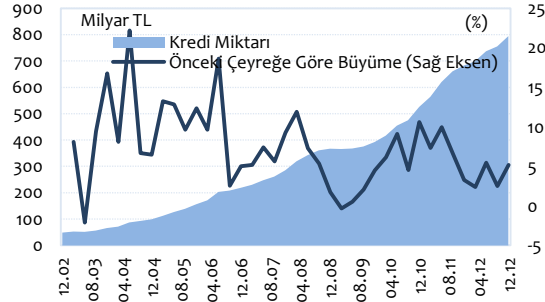
dışı gelirler içinde ücret ve komisyon gelirleri ile bankacılık hizmet gelirlerinin payı artarken, faiz dışı giderler içinde personel harcamalarının payı azalmıştır.

Gelir tablosu kalemlerinin 10 yıllık gelişimi 2002=100 bazlı bir endeks üzerinden analiz edildiğinde, kredilerdeki yüksek büyümeye bağlı olarak, faiz gelir ve giderleri içerisinde en hızlı büyüyen kalem kredilerden sağlanan faiz gelirleri olmuştur. En önemli faiz gideri olan mevduata ödenen faizlere ilişkin endeksin sınırlı artışı da dikkate alındığında, net faiz gelirlerindeki belirgin artış ortaya çıkmaktadır.

Sektörün faiz dışı gelirlerini çeşitlendirerek artırma yönündeki politikalarının olumlu etkisiyle bankacılık hizmet gelirleri belirgin bir artış trendi yakalamıştır. Kredilerdeki büyüme, sektörün ücret ve komisyon gelirlerinin artışında belirleyici olmuştur.

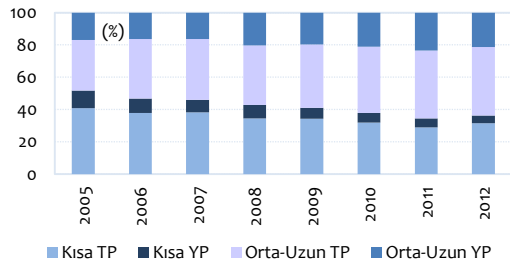
2.2. Risk Görünümü

Grafik 2-17: Kredi Miktarının Görünümü

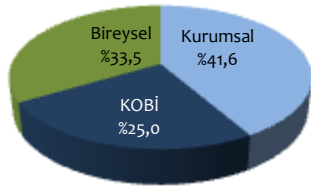
Bankacılık sektörünün toplam kredileri 2012 yılının son çeyreğinde %5,2 artarak 795 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kredilerde yıllık büyüme oranı ise %16,4 olmuştur. Kur etkisinden arındırılmış yıllık büyüme %18,3, enflasyondan arındırılmış yıllık büyüme ise %13,6 olmuştur. Küresel finansal kriz sonrasında 2010 (%33,9) ve 2011 (%29,9) yıllarındaki hızlı kredi büyümesinin ardından BDDK ve TCMB'nin aldığı tedbirler, kredi büyümesini yavaşlatmıştır.

Grafik 2-18: Kredilerin Vade Dağılımının Görünümü

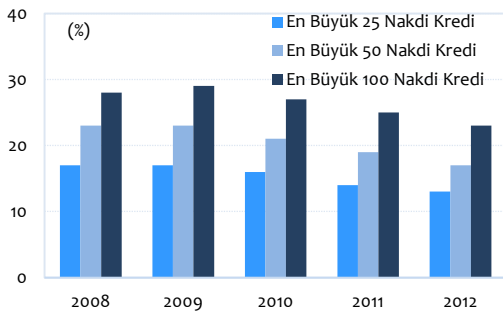
Aralık 2012 itibarıyla toplam kredilerin %74,1'i TP, %25,9'u YP cinsindendir. YP cinsi kredilerin payı bir önceki yıla göre azalmıştır. Son yıllarda azalış eğiliminde olan kısa vadeli kredilerin toplam içindeki payı, 2012 yılında 1,8 puan artarak %36,2'ye yükselmiştir.

Grafik 2-19: Kredilerin Türlerine Göre Görünümü

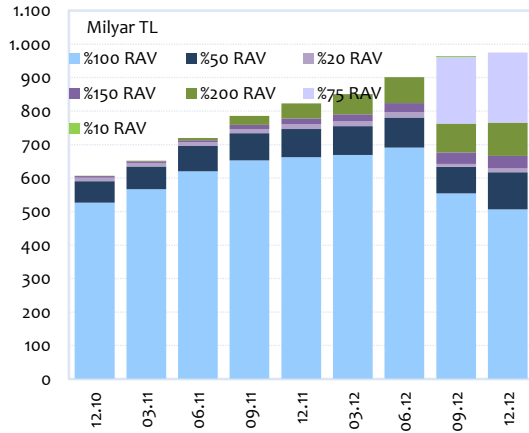
Toplam kredilerin %33,5'ini bireysel, %25'ini KOBİ kredileri, %41,6'sını ise kurumsal ve ticari krediler oluşturmaktadır. Kasım 2012'de KOBİ tanımında yapılan değişiklik neticesinde kurumsal kredilerden KOBİ kredileri tarafına geçiş olmuş ve KOBİ kredilerinin toplamdaki payı artmıştır. 2012 yılında hanehalkına kullanılan krediler %18,8 oranında artarken, şirketlere kullanılan krediler %15,2 oranında artmıştır.

Grafik 2-20: Bankaların Kullandığı En Büyük 25, 50 ve 100 Kredinin Toplam İçindeki Payı

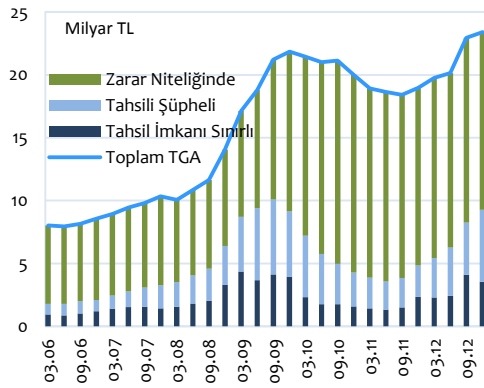

Müşteri sayısının kurumsal kredilere göre fazla olduğu KOBİ kredileri ve bireysel kredilerin paylarındaki artış yoğunlaşma riskini azaltmaktadır. Bununla birlikte söz konusu kredilerde TDO'nun kurumsal kredilere göre yüksek olması, sektörün genel kredi kalitesini olumsuz yönde etkileme potansiyelini taşımaktadır.

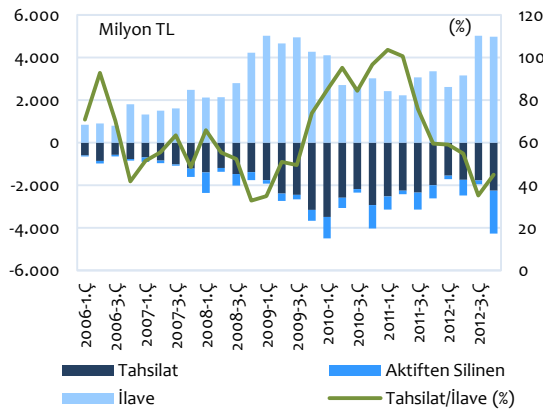
Grafik 2-21: Kredi Riskine Esas Tutar ve Risk Ağırlıklı Varlıkların Gelişimi

Grafik 2-22: Takipteki Alacakların Görünümü ve Karşılık Oranı

Grafik 2-23: Takipteki Alacaklardaki Hareketler

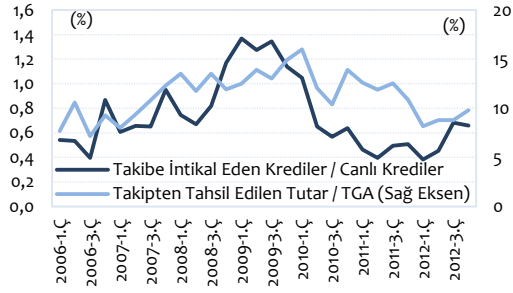

Bankacılık sektörünün kullandığı en büyük 25, 50 ve 100 kredinin toplam kredi tutarı içerisindeki payı azalmaktadır. Nakdi krediler için en büyük 25 kredinin toplam içindeki payı 2011 yılında %14 seviyesindeyken 2012 yılında %13'e düşmüştür. Aynı dönemde en büyük 50 ve 100 kredinin toplam içindeki payları ikiye puan azalarak sırasıyla %17 ve %23 olmuştur.

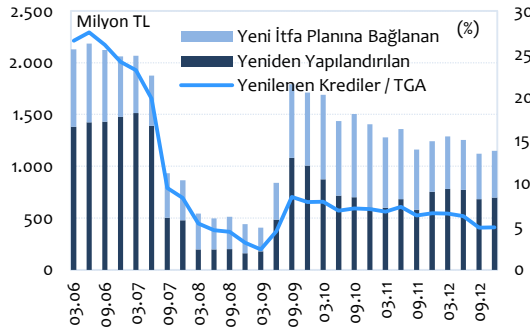
Bankacılık sektörü kredi riskine esas tutarı 2012 yıl sonu itibarıyla 975 milyar TL'ye ulaşmıştır. Söz konusu tutar bir önceki çeyreğe göre %7 oranında artmıştır. %100 risk ağırlıklı varlıkların tutarı 555 milyar TL'den 507 milyar TL'ye gerilerken diğer bütün risk ağırlıklı varlıkların tutarları artmıştır. Basel-II düzenlemelerinin Temmuz 2012'den itibaren yürürlüğe girmesiyle birlikte tanımlanan ve gerçek kişiler ve KOBİ'lere ilişkin perakende alacaklardan oluşan %75 risk ağırlığına tabi alacaklar yılın son çeyreğinde %4,6 artış göstermiştir. Son çeyrekte en büyük değişim, tutarı %40 oranında artan %50 risk ağırlıklı varlıklar grubunda gerçekleşmiştir.

Yılın son çeyreğinde sektörün TGA'sı %2 oranında artarak 23,4 milyar TL'ye yükselmiştir. Tahsil imkanı sınırlı alacakların tahsili şüpheli alacağa dönüşme oranı artmaktadır. Bankaların aktiften silme uygulamalarının da etkisiyle toplam TGA içinde zarar niteliğinde olan alacakların oranı düşmüş ve karşılıklar/takipteki alacaklar rasyosu %75 seviyesine gerilemiştir. Bankacılık sektörü kredi riskinden kaynaklanabilecek zararlara karşı güçlü sermaye yapısını korumaktadır. 2011 yılının ikinci yarısından itibaren artmakta olan net TGA'nın özkaynaklara oranı 2012 yılı son çeyreğinde 0,2 puan azalarak %3'e gerilemiştir.

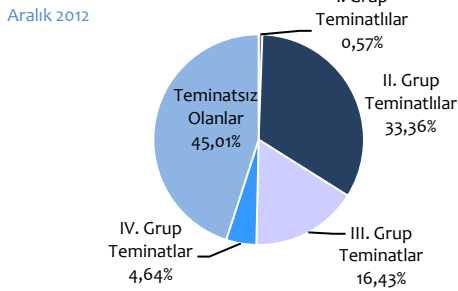
Grafik 2-24: Takipteki Alacaklara İlişkin Oranlar

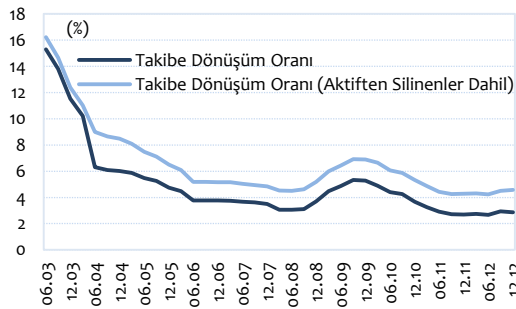
Grafik 2-25: Yeniden Yapılandırılan ve Yeni İtfa Planına Bağlanan Krediler

Grafik 2-26: Takipteki Alacakların Teminat Yapısındaki Gelişim

Grafik 2-27: Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi

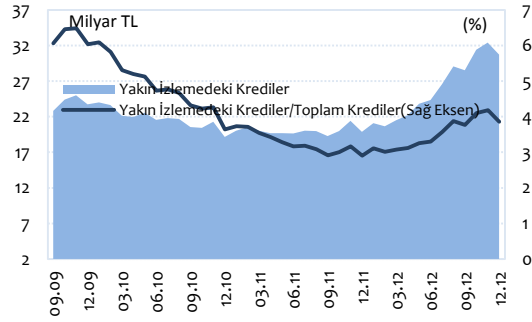
2012 yılında TGA artış oranı %23,4'tür. Bankaların aktiflerinden sildikleri tutarlar da dikkate alındığında TGA %39,7 oranında artmıştır. Takibe intikal eden tutarın yanı sıra takipteki alacaklardan yapılan tahsilatların azalması, yıl genelinde TGA artış oranının yüksek olmasına neden olmuştur. Canlı kredi stokundan izleyen çeyrekte takibe düşenlerin oranı 2011 yılında %0,51 iken 2012 yılında %0,66'ya yükselmiştir.

Bankaların takipteki alacakları içinde yeniden yapılandırılan veya yeni itfa planına bağlanan kredilerin oranı 2011 yılına göre azalmıştır. 2012 yılına kıyasla 2013 yılında yaşanacak olası hızlı ekonomik büyümenin, geçici likidite sıkıntısı yaşayan kredi müşterilerinin kredilerini yeniden yapılandırmasına imkân sağlayabileceği tahmin edilmektedir.

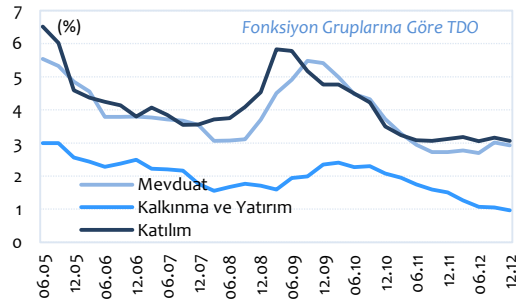
2012 yıl sonu itibarıyla takipteki alacakların teminat dağılımı 2011 yılına göre daha olumlu bir görünüm sergilemektedir. Herhangi bir teminatı olmayan takipteki alacakların toplam içindeki payı %49,1'den %45'e gerilemiştir. İkinci grup teminata sahip olan takipteki alacakların payı bir önceki yıla göre azalırken diğer teminatlı alacakların payları artmıştır.

Kredilerin takibe dönüşüm oranı 2011 yılı ikinci çeyreğinden itibaren %2,5-%3 bandında hareket etmektedir. 2012 yılının üçüncü çeyreğinde %2,95'e yükselen TDO, dördüncü çeyrekte aktiften silinen tutarın artması neticesinde %2,86'ya gerilemiştir. Yılın son çeyreğinde aktiften silinen tutarlar dikkate alındığında TDO %3,2 seviyesine çıkmaktadır. Son 10 yılda aktiften silinen alacaklar dâhil olmak üzere hesaplanan TDO Aralık 2012 itibarıyla %4,57'dir. Bankaların zarar yazmak suretiyle aktiften sildikleri tutarlar, sektörün toplam kârını azaltmış ve TDO yükselişini sınırlandırmıştır.

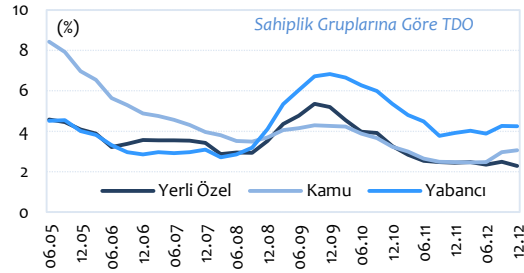
Grafik 2-28: Yakın İzlemedeki Krediler

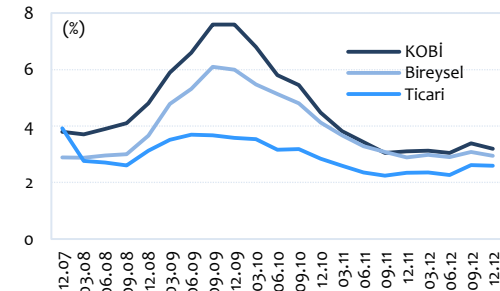
Grafik 2-29: Takibe Dönüşüm Oranının Fonksiyonel Banka Grupları Bazında Görünümü

Grafik 2-30: Takibe Dönüşüm Oranının Banka Sahiplik Grupları Bazında Görünümü

Grafik 2-31: Kredi Türlerine Göre TDO Gelişimi

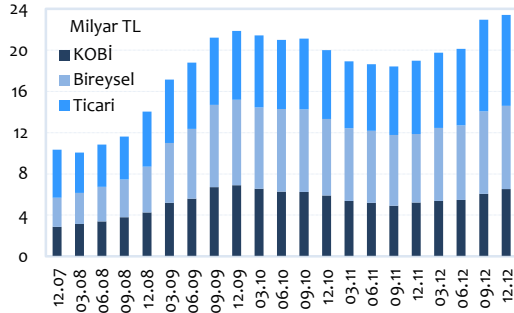
Takibe düşme potansiyeli bulunan yakın izlemedeki kredilerin toplam krediler içindeki payı 2012 yılında artışa geçmiş ve %3'ten %4'e yükselmiştir.

Takibe dönüşüm oranı kalkınma ve yatırım bankalarında diğer gruplara göre düşüktür. Bu gruba ilişkin TDO'da, küresel finansal krizden sonraki azalış eğilimi sürmektedir. 2012 yılının son çeyreğinde kalkınma ve yatırım bankaları grubunda TDO %1'in de altına düşmüş ve %0,97 olarak gerçekleşmiştir. Mevduat ve katılım bankalarında TDO'nun kriz sonrasındaki düşüş eğilimi 2011 yılının ikinci yarısından sonra yatay seyre dönüşmüştür. Aralık 2012 itibarıyla en yüksek TDO %3,06 ile katılım bankaları grubundadır. Yılın üçüncü çeyreğinde mevduat bankaları grubundaki yüksek TGA artışı TDO'yu %3,01 seviyesine çıkarmış, son çeyrekte ise TDO %2,93 seviyesine gerilemiştir.

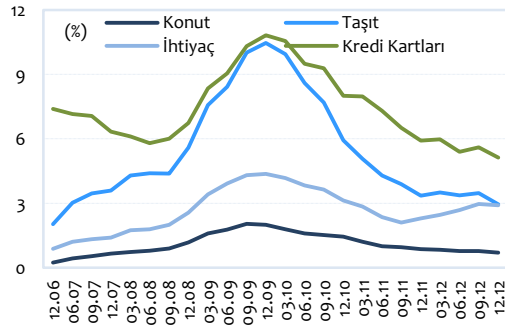
Yabancı bankaların TDO'su sektör ortalamasının üzerindedir. Geçmiş yıllarda sektör ortalamasının oldukça üzerinde TDO'ya sahip olan kamu bankaları, küresel finans krizinden sonraki dönemde özel bankalara yakınsamıştır.

Yılın son çeyreğinde bireysel kredilere ilişkin TGA %0,5 oranında artarak 8,1 milyar TL'ye yükselmiştir. KOBİ kredileri ve ticari kredilerde ise TGA tutarı sırasıyla 6,5 ve 8,8 milyar TL'dir. KOBİ tanımındaki değişikliğin etkisiyle KOBİ kredilerinde TGA %7,8 oranında artarken, diğer ticari kredilerde %0,6 oranında azalmıştır. Son çeyrekte kredi türlerine ilişkin TDO'lar ılımlı şekilde azalmıştır. 2012 sonu itibarıyla bireysel, KOBİ ve ticari kredilerde TDO'lar sırasıyla %2,95, %3,19 ve %2,59'dur.

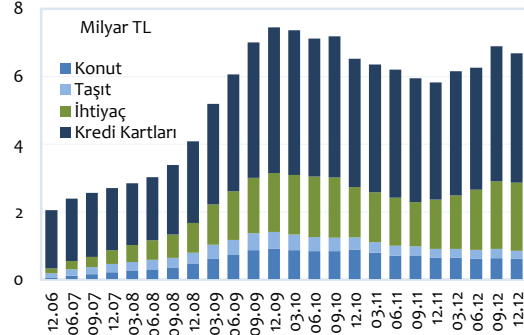
Grafik 2-32: Kredi Türlerine Göre TGA Gelişimi

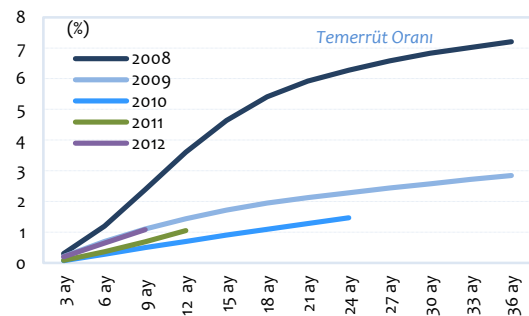
Grafik 2-33: Bireysel Kredilerin TDO Gelişimi

Grafik 2-34: Bireysel Kredilerin TGA Gelişimi

Grafik 2-35: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi (Temerrüt Oranı)

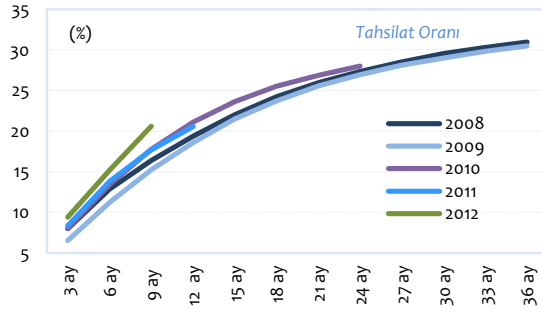
2012 yılında TGA miktarı konut ve taşıt kredilerinde azalmış, ihtiyaç kredileri ve bireysel kredi kartlarında artmıştır. İhtiyaç kredilerinde TGA miktarı %37,8 oranında artarak 2 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bir önceki yıla göre TDO konut kredilerinde %0,87'den %0,71'e, taşıt kredilerinde %3,36'dan %2,95'e, bireysel kredi kartlarında %5,91'den %5,14'e düşmüş, ihtiyaç kredilerinde %2,30'dan %2,91'e yükselmiştir.

Bireysel kredi türleri içinde en yüksek TDO hâlâ kredi kartlarındadır. Bununla birlikte BDDK'nın kredi kartlarına yönelik aldığı önlemlerin de etkisiyle hem çeyreklik hem de yıllık bazda TDO azalmış ve son yıllardaki en düşük oran yakalanmıştır.

2010-2011 döneminden sonra kullanılan bireysel kredilerin takibe düşme hızı artmıştır. Küresel krizin ardından ekonomideki büyüme ve istihdam artışının görece hızlı olduğu 2010 ve 2011 yıllarında kullanılan kredilerin 3 ay içinde takibe düşme oranı sırasıyla %0,07 ve %0,08 iken, ekonominin yavaş büyüdüğü 2012 yılının ilk üç çeyreği için söz konusu oran %0,20 olarak gerçekleşmiştir. Buna karşılık 2010, 2011 ve 2012 (ilk üç çeyrek) yıllarında takibe düşen kredilerden sırasıyla %8'i, %8,3'ü ve %9,4'ü ilk üç ayda tahsil edilmiştir.

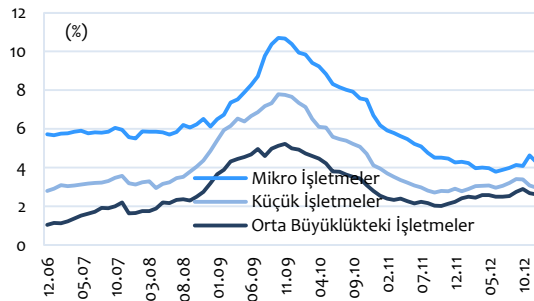
KOBİ tanımındaki değişiklik neticesinde küçük ve orta büyüklükteki işletmelere kullanılan kredilere ilişkin TGA miktarı hem son çeyrekte hem de yıllık bazda artmıştır. Önceden orta büyüklükteki işletme tanımına uyan bazı işletmelerin küçük işletme sınıfına geçmesinin de etkisiyle küçük işletmelere ilişkin TGA miktarı yılın son çeyreğinde %19,8 oranında artış göstermiştir.

Grafik 2-36: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi (Tahsilat Oranı)

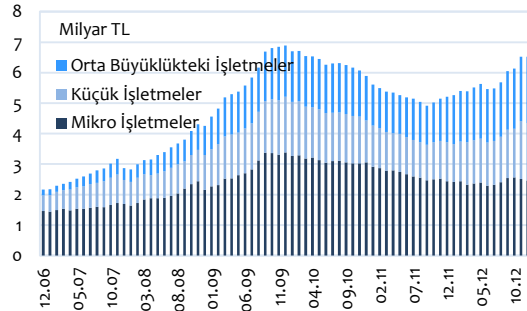
Aynı dönemde orta büyüklükteki işletmelere ilişkin TGA %13,1 oranında artarken tanımı değişmeyen mikro işletmelere ilişkin TGA %3,5 oranında azalmıştır. KOBİ kredilerinde TDO işletmelerin büyüklüğü ile ters orantılıdır. En yüksek TDO mikro işletmelere kullandırılan kredilerde olup, Aralık 2012 itibarıyla söz konusu oran %4,26 olarak gerçekleşmiştir. Küçük ve orta büyüklükteki işletmelere kullandırılan kredilere ilişkin TDO'lar sırasıyla %2,96 ve %2,62'dir.

Grafik 2-37: KOBİ Kredileri TDO

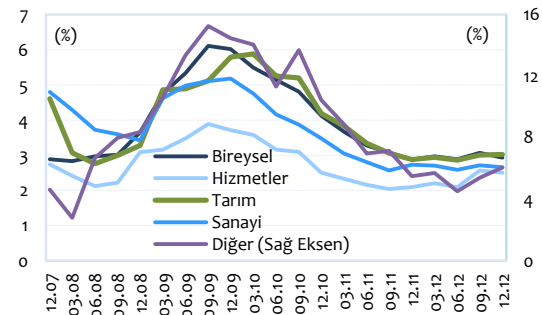
2012 yılında TGA artışı en fazla hizmetler sektörüne kullandırılan kredilerde yaşanmıştır. Hizmetler sektörüne kullandırılan kredilere ilişkin takipteki alacaklar yılın son çeyreğinde %4,4, bir önceki yıla göre %37,7 oranında artarak 7,5 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Grafik 2-38: KOBİ Kredileri TGA

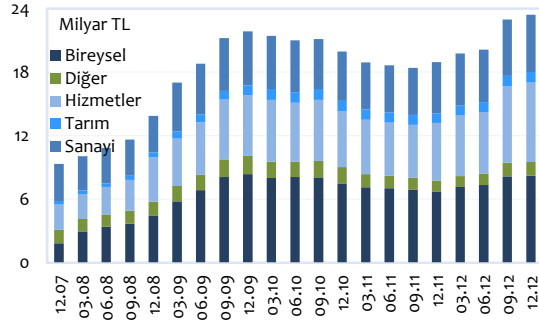
Ekim-Aralık döneminde sadece tarım sektörü kredilerinde TGA miktarı azalmıştır. Bu dönemde tarım kredilerindeki büyümenin yavaşlaması söz konusu kredilerde TDO'nun düşmesini engellemiştir. TDO, yılın son çeyreğinde sanayi sektörü kredilerinde %2,72'den %2,66'ya, hizmetler sektörü kredilerinde %2,57'den %2,5'e düşerken, tarım sektöründe %3,02 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Grafik 2-39: TDO'nun Sektörel Görünümü

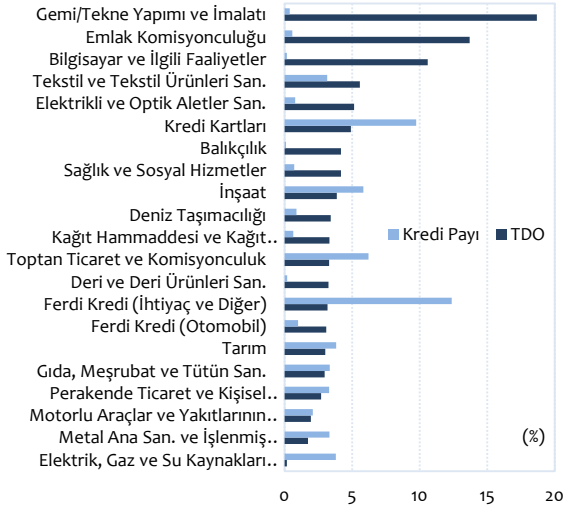
Toplam krediler içinde bireysel kredilerden sonra en fazla pay alan sektör %6,20 ile toptan ticaret ve komisyonculuk sektörüdür. Bu sektörü %5,83 ile inşaat, %3,80 ile tarım, %3,78 ile elektrik, gaz ve su kaynakları üretim-dağıtım sanayi sektörü izlemektedir. Toplamda bütün alt kalemleriyle birlikte imalat sanayi toplam kredilerden %19,2 pay alırken, bu sektöre ilişkin kredilerde TDO %3,23'tür. Alt sektörler bazında en yüksek TDO, %18,7 ile gemi/tekne yapımı ve imalatı sektörüne kullandırılan kredilerdedir.

Grafik 2-40: TGA'nın Sektörel Görünümü

Emlak komisyonculuğu %13,7 ile en riskli ikinci sektör iken bilgisayar ve ilgili faaliyetler sektörü %10,6 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Söz konusu sektörlerin kredilerden aldığı paylar ise düşük seviyededir.

Grafik 2-41: Kredilerin Sektörel Bazda Yoğunlaşması ve Takibe Dönüşüm Oranları

Not: Grafikte kredi payı ve/veya TDO'su yüksek olan sektörler yer almaktadır.

Kutu 5: Kredilerle İlgili Olarak Yapılan Düzenlemeler

21 Eylül 2012 tarih ve 28418 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik değişikliği ile getirilen hususlara aşağıda yer almaktadır.

Bankaların, kredi ve diğer alacakları için, bunlara ilişkin ödemelerin tahsilindeki gecikmelerin gerçekleştiği ay sonuna kadar gerekli karşılığı ayırmak zorunda olduğu,

Kurulun, kredilerin kullanılacağı sektörlerin ve ülkelerin risk durumlarını dikkate alarak Yönetmelikte belirtilen genel karşılık oranlarından daha yüksek oranlar belirlemeye yetkili olduğu,

Yönetmelik uyarınca, bir kredi müşterisinin herhangi bir nakdi kredisinin donuk alacak haline dönüşmesi nedeniyle gayri nakdi kredisinin veya bu müşteriyle ilgili olarak “Türev Finansal Araçlardan Alacaklar” hesaplarında izlenen tutarların da donuk alacak kapsamına alınması durumunda, bunların Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelikte belirtilen krediye dönüştürme oranlarıyla çarpılması suretiyle bulunacak tutar üzerinden özel karşılık ayrılacağı; ancak, gayri nakdi kredinin veya türev finansal araçlardan alacakların nakde dönüştüğü andan itibaren, nakde dönüşen tutarın tamamının donuk alacak olarak dikkate alınacağı,

Kurulun, kredilerin kullanılacağı sektörlerin ve ülkelerin risk durumlarını dikkate alarak Yönetmelikte belirtilen özel karşılık oranlarından daha yüksek oranlar belirlemeye yetkili olduğu,

Bankaların teminatlarını, risk doğuran herhangi bir gelişme ortaya çıktığında veya bundan bağımsız olarak makul aralıklarla önemli ölçüde değer düşüklüğüne maruz kalmadıklarının tespiti bakımından değerlendireceği,

Donuk alacak olarak kabul edilen kredi ve diğer alacakların değerlemeye tabi tutulmayacağı ve bunlar için faiz tahakkuku ve reeskontu yapılmayacağı; Donuk alacak haline dönüşen alacaklar için daha önce yapılmış bulunan faiz tahakkukları, reeskontları ve değerlendirme farkları ilgili gelir hesabı aynı tutarda borçlandırılarak muhasebe kayıtları üzerinde iptal edilmek suretiyle kapatılacağı; katılım bankalarının yabancı para katılma hesaplarından kullanılan yabancı para kredilerin riski katılma hesaplarına ait olan kısmı cari kurlarla değerlendirilebileceği ve faiz tahakkukları, reeskontları ve değerlendirme farklarının iptal edilmek suretiyle kapatılmasının özel karşılık ayrılması hükmünde olduğu,

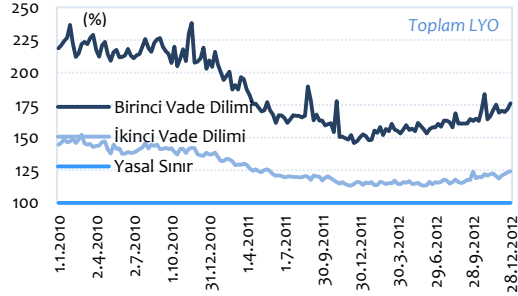
Yapılan faiz tahakkuk ve reeskontları veya değerlendirme farkları dâhil olmak üzere kayıtlı donuk alacak tutarı tamamen birinci grup teminatlar ile karşılanabilmekte ise bankaların, donuk alacak haline dönüşen tutar için nakden tahsil edilmediği halde gelir yazılan faiz tahakkukları ve reeskontlarını veya değerlendirme farklarını gelir hesaplarından çıkarak “Kredi ve Diğer Alacaklar Değerleme Fonu” hesabına aktarmak zorunda olduğu; bankalarca, “Kredi ve Diğer Alacaklar Değerleme Fonu” hesabına aktarılan tutarlara ilişkin faiz tahakkukları ve reeskontları ile değerlendirme farklarının iptal edilemeyeceği,

Bankaların Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önceki en son ay sonu itibarıyla genel karşılık hesapladıkları standart nitelikli ve yakın izlemedeki nakdi krediler ile teminat mektupları, aval ve kefaletleri ile diğer gayri nakdi krediler için 7inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen oranlar üzerinden hesaplanan genel karşılık tutarlarının 31/12/2012 tarihine kadar en az % 40’ını, 31/12/2013 tarihine kadar en az % 60’ını, 31/12/2014 tarihine kadar en az % 80’ini, 31/12/2015 tarihine kadar % 100’ünü ayırabileceği

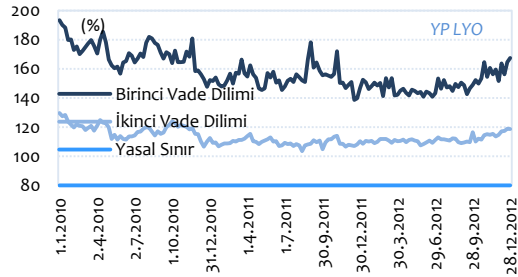
hususlarında düzenleme değişiklikleri yapılmıştır. Söz konusu değişiklikler kredi riskinin yönetimi açısından daha ihtiyatlı bir yaklaşım getirmektedir. Ayrıca, Suriye’de yerleşik gerçek ve tüzel kişiler ile Suriye’de ve/veya Suriye’ye yönelik faaliyetleri bulunan gerçek ve tüzel kişilere kullanılan kredilerle ilgili olarak Bankalara 31.12.2013 tarihine kadar geçerli olmak üzere bir takım esneklikler tanınmıştır.

4 Kasım 2012 tarih ve 28457 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkındaki Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile KOBİ’lerin sınıflanmasında yıllık net satış hâsılatı veya mali bilanço limitleri itibarıyla üst sınır 25 milyon TL’den 40 milyon TL’ye yükseltilmiştir. Yapılan değişiklikle birlikte, 50 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hâsılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 8 milyon TL’yi (önceki 5 milyon TL) aşmayan işletmeler küçük, 250 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hâsılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 40 milyon TL’yi (önceki 25 milyon TL) aşmayan işletmeler ise orta büyüklükteki işletmeler olarak tanımlanmıştır. Söz konusu değişiklikler KOBİ kredisi tanımına uyan kredi tutarını artırmıştır.

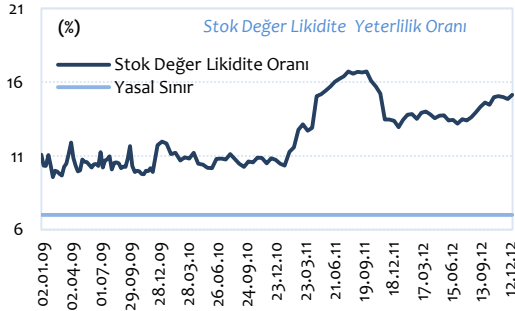
Grafik 2-42: Toplam Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi

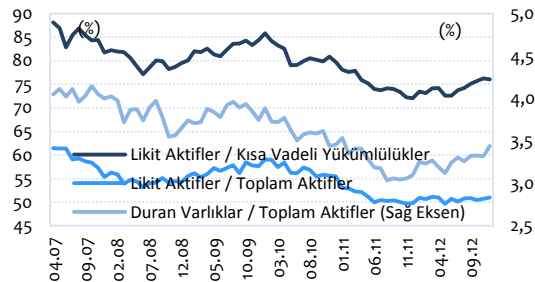
Grafik 2-43: YP Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi

Grafik 2-44: Stok Değer Likidite Yeterlilik Oranı

Grafik 2-45: Likiditeye İlişkin Diğer Oranlar

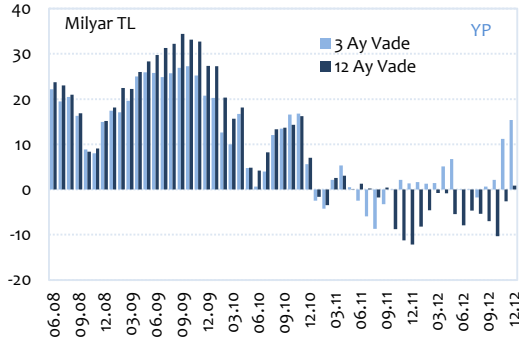
Küresel kriz sonrası dönemde bankacılık sektörünün aktif kalitesinin iyileşmesi ve sürdürülebilir kârlılığa odaklanması likidite riskinin yönetilebilir düzeyde olmasına katkı sağlamıştır. 2012 yılında zorunlu karşılıkların artırılması yönündeki kararlar, Rezerv Opsiyon Mekanizmasının (ROM) katsayıları artırmak suretiyle kullanılması ve repo yoluyla sağlanan finansmanın azalması sektörün likidite yeterlilik oranlarını olumlu yönde etkilemiştir.

Sektörün birinci vade dilimine (0-7 gün) ilişkin likidite yeterlilik oranları, asgari sınırların oldukça üzerindedir. Yılın son çeyreğinde toplam likidite yeterlilik oranı 13,5 puan artarak %176,3'e, yabancı para likidite yeterlilik oranı 18,5 puan artarak %167,4'e yükselmiştir. TL cinsi zorunlu karşılıkların altın ve döviz cinsinden tesis edilebilmesine ilişkin üst sınırların yükseltilmesi sonucunda zorunlu karşılık miktarının artması hem yabancı para hem de toplam likidite yeterlilik oranına olumlu yansımıştır.

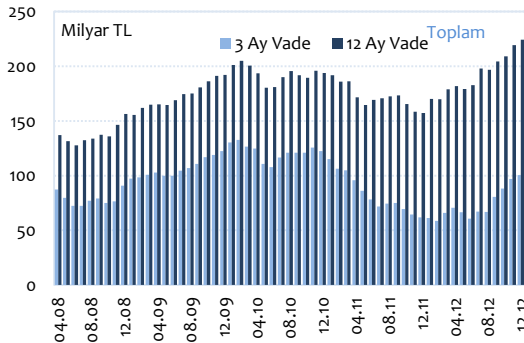
Bankaların repo işlemlerinden kaynaklanan kısa vadeli yükümlülüklerinin azalması ve vadesi yaklaşan kredi alacaklarının artması birinci vade dilimine ilişkin toplam likidite yeterlilik oranındaki artışın diğer önemli nedenleridir. Yılın son çeyreğinde ikinci vade dilimine (0-31 gün) ilişkin toplam likidite yeterlilik oranı 0,3 puan artışla %124,4'e, yabancı para likidite yeterlilik oranı 2,2 puan artarak %118,6'ya yükselmiştir.

Bankacılık sektörünün stok değer likidite oranı 2012 yılının ikinci yarısında artarak %15,1'e yükselmiştir. Özellikle TCMB'nin zorunlu karşılıkların artırılması yönündeki kararları neticesinde artış gösteren söz konusu oran, %7 olan asgari sınırın oldukça üzerindedir. IMF'nin finansal sağlamlık

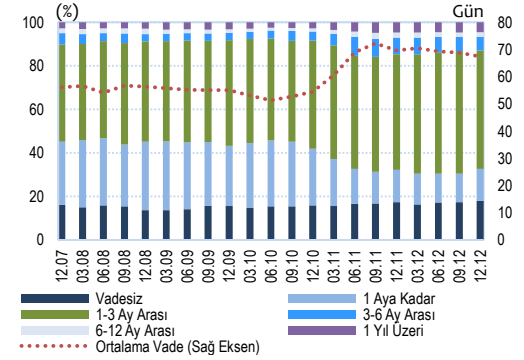
Grafik 2-46: Vadelere Göre YP Likidite Açığı/Fazlası

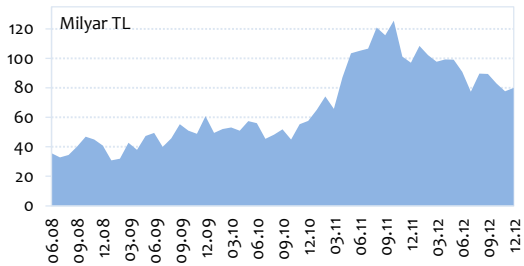
Grafik 2-47: Vadelere Göre Toplam Likidite Açığı/Fazlası

Grafik 2-48: Mevduatın Vade Yapısı

Grafik 2-49: Repo Hacminin Gelişimi

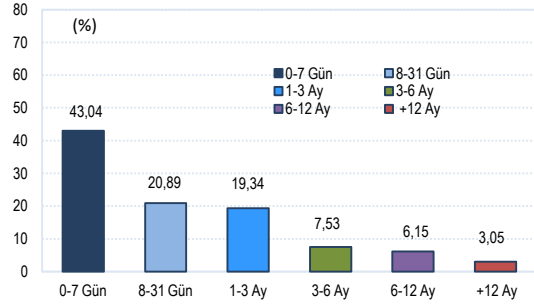
göstergelerinden olan likit aktiflerin toplam aktifler içindeki payı, yaklaşık son iki yılda %50 seviyesinde seyretmektedir. Sektörün likit aktiflerinin kısa vadeli yükümlülüklerine oranı 2011 yılsonuna göre 4 puan artmış ve Aralık 2012 itibarıyla %76 olarak gerçekleşmiştir. Aktif kalitesinin yanı sıra likidite durumunu da yansıtan duran varlıkların toplam aktiflere oranı %3,4 seviyesindedir.

Yılın son çeyreğinde bankaların tuttukları döviz ve altın cinsi karşılıklar 3 aylık vade için YP likidite fazlasını artırmış, 12 aylık vade için likidite açığının kapanmasını sağlamıştır. Söz konusu vadelerde toplamda ise likidite fazlası son dönemlerdeki en yüksek değerine ulaşmıştır.

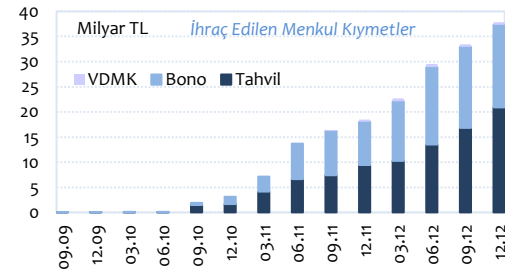
Sektörün en büyük fon kaynağı mevduattır. Zorunlu karşılıkların yükümlülüklerin vadesine göre farklılaştırılması sonucu 2011 yılında 55 günden 70 güne çıkan mevduatın ortalama vadesi, Aralık 2012 itibarıyla yaklaşık 67 gündür. Mevduatın vadesinin kısa olması ve az sayıdaki müşterinin toplam mevduatın çoğunluğuna sahip olması likidite riskine dönüşme potansiyelleri nedeniyle iyileştirilmesi gereken alanlardır.

Repo işlem hacminin daralması likidite rasyolarına olumlu yansımıştır. TCMB'nin 2012 yılında ROM'u aktif bir şekilde kullanması, bankaların repo ile finansman ihtiyacını azaltmıştır. TCMB'nin taraf olduğu repo işlemlerinin hacmi bir önceki çeyreğe göre %15, bir önceki yıla göre %41 oranında gerilemiştir. Reponun toplam pasifler içindeki payı 2011 yılında %8 iken, 2012 yılında %5,8'e düşmüştür.

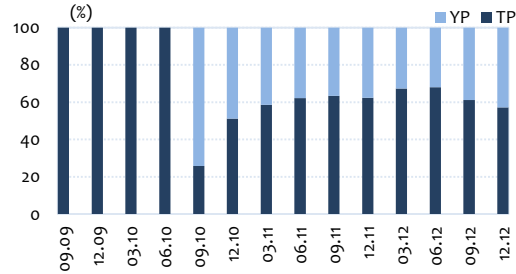
Grafik 2-50: Repo İşlemlerinin Vade Yapısı

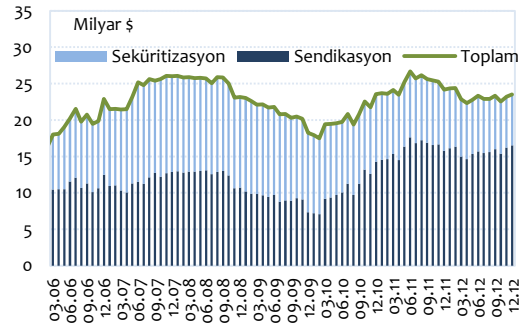
Grafik 2-51: İhraç Edilen Menkul Kıymetlerin Gelişimi

Grafik 2-52: İhraç Edilen Menkul Kıymetlerin Para Cinsine Göre Dağılımı

Grafik 2-53: Sendikasyon ve Seküritizasyon Kredileri

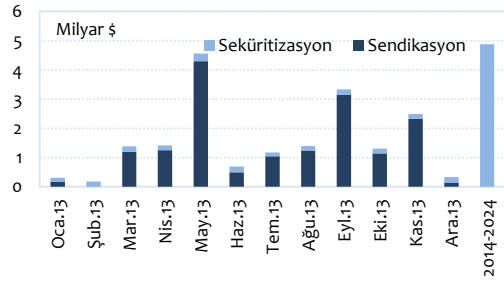

Repo işlemlerinin yaklaşık üçte ikisi bir aya kadar vadeli işlemlerden oluşmakla birlikte, özellikle İngiltere merkezli bankalarla 10 yıla kadar vadeli repo işlemleri yapılabilmektedir. Yurtdışı ile yapılan repo işlemlerinin ortalama vadesi 254 gün, yurtiçi ile yapılan repo işlemlerinin ortalama vadesi 11 gündür. Aralık 2012 itibarıyla repo işlemlerinin %39'u merkezi yurtdışında olan karşı taraflarla yapılmıştır. Toplam işlem hacminin 23'ü döviz cinsindendir.

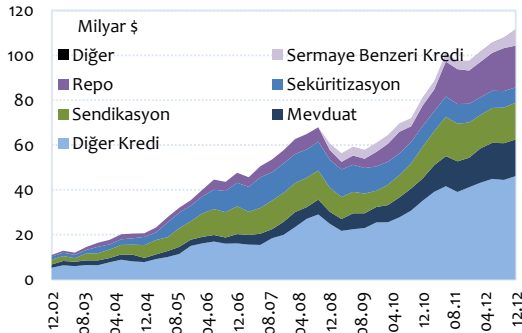
2012 yılında sektörün ihraç ettiği menkul kıymetlerin toplam tutarı bir önceki yıla %105,2 oranında artarak 37,9 milyar TL'ye ulaşmıştır. Menkul kıymet ihracının bankaların kaynak teminindeki yeri ve önemi artmaktadır. İhraç edilen menkul kıymetlerin %55,2'si tahvil, %43,4'ü bono %1,4'ü varlığa dayalı menkul kıymetlerden oluşmaktadır. İhraç edilen menkul kıymetlerde vade uzarken, döviz cinsinden ihraçların payı artmaktadır. Aralık 2012 itibarıyla söz konusu menkul kıymetlerin %42,8'i döviz cinsindendir. Türk bankacılık sistemine duyulan güven nedeniyle yabancı sermaye ilgisinin artması, yatırımcılara vergi avantajı başta olmak üzere getiri ve likidite avantajları sağlaması menkul kıymet ihraçlarını cazip kılan faktörlerdir.

Bankacılık sektörünün sendikasyon ve seküritizasyon kredilerinin toplam tutarı bir önceki yıla göre %2,8 oranında azalarak 23,5 milyar dolara düşmüştür. Söz konusu düşüş bir önceki yıla göre 1,4 milyar dolar azalan seküritizasyon kredilerinden kaynaklanmaktadır. 2012 yılında 15,7 milyar dolar sendikasyon kredisi geri ödemesi yapılırken, 16,4 milyar dolar yeni sendikasyon kredisi temin edilmiştir. 2013 yılı için vadesi dolan sendikasyon kredileri Mayıs, Eylül ve Kasım aylarında yoğunlaşmıştır.

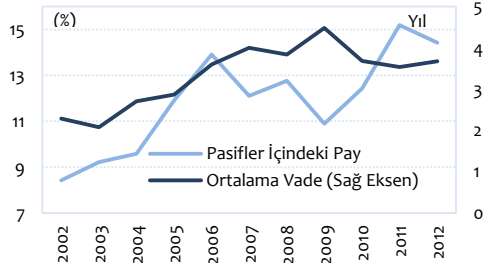
Grafik 2-54: Sendikasyon ve Seküritizasyon Kredileri Geri Ödeme Planı

Grafik 2-55: Yurtdışı Mali Kuruluşlara Olan Borçlar

Grafik 2-56: Yurtdışı Mali Kuruluşlara Olan Borçların Vadesi

2012 yılında bankacılık sektörü yurt dışı mali kuruluşlardan sağladığı fonlar %14,3 oranında artarak 111,5 milyar dolara ulaşmıştır. Yurtdışı borçların %21,3'ü ABD, %11,7'si İngiltere, %9,6'sı Almanya merkezli kuruluşlardan sağlanmıştır. Türk bankacılık sektörüne duyulan güvenin yanı sıra gelişmiş ekonomilerdeki genişletici para politikaları, yurtdışından borçlanma konusunda sorun yaşanmamasını sağlamıştır.

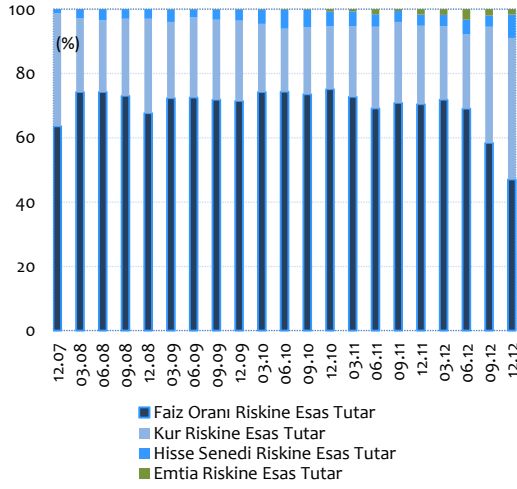
Yurtdışı mali kuruluşlardan temin edilen fonların toplam pasifler içindeki payı 2011 yılında %15,2 iken 2012 yılında %14,3'e gerilemiştir. Bir önceki yıla göre sektörün kullandığı seküritizasyon kredisi miktarı azalırken, diğer bütün borçlanma araçlarının miktarı artmıştır. En yüksek oranlı artış %64,1 ile sermaye benzeri kredilerde yaşanmıştır. Yurt dışı mali kuruluşlardan alınan borçların ortalama vadesi Aralık 2012 itibarıyla 3,7 yıldır. Söz konusu borçlar pasif vadesinin uzamasına ve likidite riskinin azalmasına katkı sağlamaktadır.

Kutu 6: Tezgâh Üstü Piyasalarda İşlem Gören Türev Sözleşmelerin Merkezi Takası

2008 yılında yaşanan Amerikan Mortgage Krizinden sonra tezgah üstü piyasalarda en çok alım satımı yapılan türev işlemlerin merkezi takasa tabi tutulması uluslararası arenada piyasa katılımcıları ve kamu otoriteleri tarafından tartışılmıştır. Bu kapsamda, 2009 yılının Eylül ayında gerçekleşen G-20 Pittsburgh Liderler Zirvesinde, 2012 yılı yılsonunda kadar standart hale getirilmesi kararlaştırılan tüm tezgah üstü türev sözleşmelerin uygun görülecek borsalar veya elektronik alım satım platformlarında işlem görmesi ve işlemlerin takasının Merkezi Takas Tarafı (MTT) nezdinde gerçekleştirilmesi hususunda mutabakata varılmıştır. Merkezi Takas Tarafı çalışmaları İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Projesinin kapsamına alınmış ve MTT alt yapısının oluşturulması ve takasa tabi tutulacak sözleşmelerin belirlenmesi için yapılacak çalışmaların belirlenmesi amacıyla Sermaye Piyasası Kurulu başkanlığında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş. (Takasbank), İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) ve Türkiye Bankalar Birliği (TBB) katılımlarıyla bir komite oluşturulmuştur. Komite çalışmalarını belli aralıklarla yaptığı toplantılar ile sürdürmüş ve söz konusu toplantılarda alınan kararların rapora dönüşmesi süreci devam etmektedir.

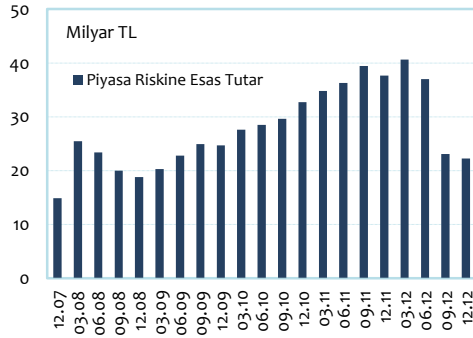
Grafik 2-57: Piyasa Riskine Esas Tutarın Bileşenleri İtibarıyla Gelişimi

Bankacılık sektörünün Risk Ağırlıklı Varlıkları (RAV) içinde en büyük paya sahip olan kredi riskine esas tutar, Aralık 2012 itibarıyla toplam içinde %88,89 paya sahipken, piyasa riskine esas tutar %2,03 ve operasyonel riske esas tutar %9,08 paya sahip bulunmaktadır.

Piyasadaki volatilité artmasına rağmen, sektör bilançosunda ticari portföy ağırlığının düşmesi piyasa riskine esas tutarın bir önceki üç aylık döneme göre %13,84 azalmıştır. Eylül 2012 döneminde ticari portföyün aktif toplamına oranı %15,52 iken bu oran Aralık dönemi için %14,85 olmuştur.

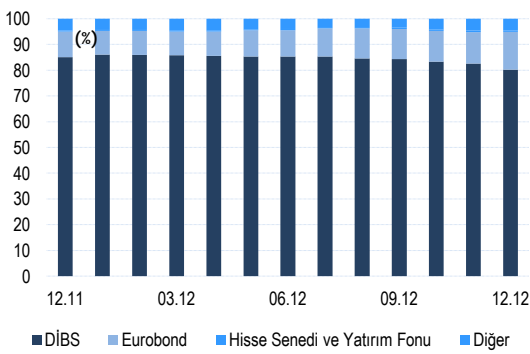
Grafik 2-58: Piyasa Riskinin Gelişimi

Sektörün piyasa riski, ağırlıklı olarak faiz oranı riski ve kur riskinden oluşmaktadır. Bu iki risk faktöründen kaynaklanan piyasa riski, toplam piyasa riskinin %80,51'ini oluşturmaktadır.

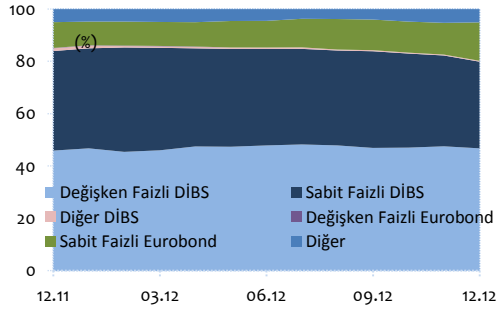
Aralık 2012 itibarıyla sektörün karşı karşıya olduğu faiz oranı riskinin asıl kaynağı DİBS ve eurobondlardır. Son çeyrekte DİBS'lerin toplam ticari portföy içindeki payı %4 azalmış, eurobondların payı %3 artmıştır. DİBS'ler ticari portföyün %80,3'ünü oluştururken, eurobondlar ticari portföyün %14,7'sini ihtiva etmektedir. DİBS'lerin yaklaşık %41,4'ü eurobondların ise tamamına yakını sabit faizlidir.

Grafik 2-59: Bankacılık Sektörü Ticari Portföyünün Dağılımı

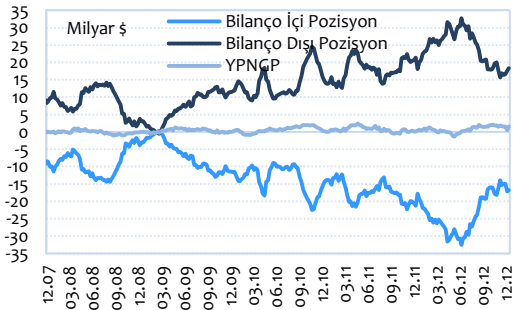

Hazine ihraç ettiği tahvillerin vadesini uzatmak için enflasyona endeksli kağıt ihraç etmektedir. Bankacılık sektörünün değişken faizli DİBS portföyünün yaklaşık %40'ı TÜFE'ye endeksli kıymetlerden oluşmaktadır.

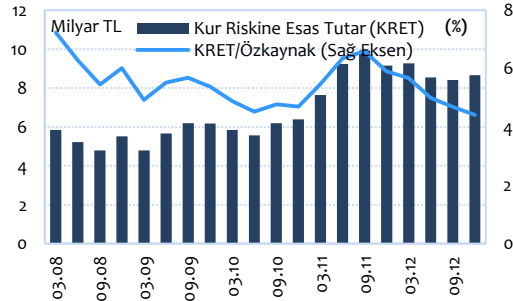
Grafik 2-60: DİBS ve Eurobond Portföylerinin Faiz Yapısı

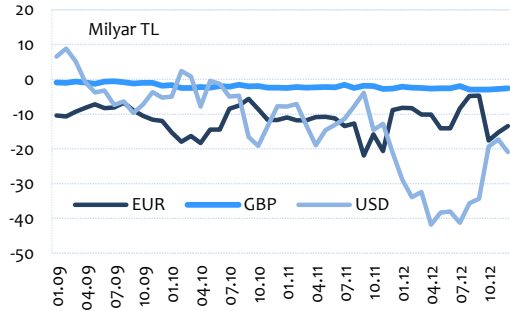
Grafik 2-61: BİP ve YPNG Gelişimi

Grafik 2-62: Kur Riskine Esas Tutardaki Gelişim

Grafik 2-63: Bilanço İçi YP Pozisyonun Temel Belirleyicileri

Bankacılık sektörü bilanço içinde kur riski bakımından kısa pozisyon ile çalışmaya devam etmektedir. Bilanço içi kısa pozisyonu, bilanço dışı uzun pozisyon ile korumaktadır. Sektör önceki döneme göre hem bilanço içi hem de bilanço dışı pozisyonların miktarını daralttığından YPNG bir önceki dönemdeki 1,6 milyar TL'lik düzeyini korumuştur.

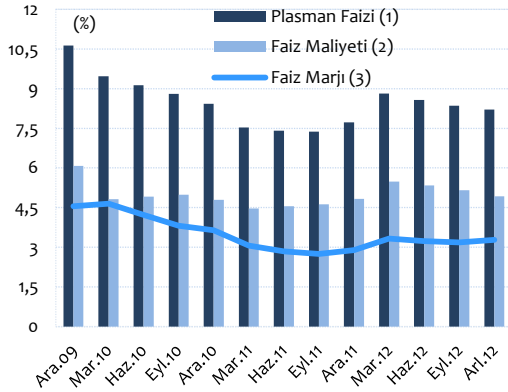
Kur riskine esas tutar bir önceki döneme göre %3,03 artmıştır. Bir önceki üç aylık dönemde %4,7 olan kur riskine esas tutarın özkaynaklara oranı ise, özkaynaklarda bir önceki döneme göre meydana gelen artış sebebiyle %4,4'e gerilemiştir.

Bankacılık sektörünün bilanço içi açık pozisyonu genel olarak USD ve EUR'dan oluşmaktadır. GBP pozisyonu EUR ve USD dışında tutulan pozisyonların içinde en büyük olmasına karşın, bu iki para birimine dayalı pozisyonlardan çok düşük oranda tutulmaktadır.

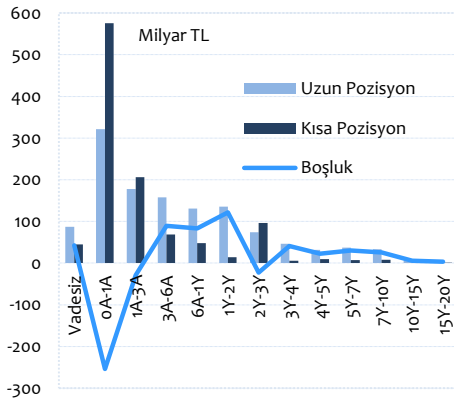
2012 yılsonu verilerine göre YP varlıkların aktiflere oranı bir önceki üç aylık döneme göre 0,3 puan artarken, YP yükümlülüklerin pasife oranı aynı ölçüde azalmıştır. Mevcut durumda YP varlıkların aktiflere oranı % 30,3, YP yükümlülüklerin pasife oranı % 40,7'dir.

Merkez Bankası'nın Eylül 2012 itibari ile politika faiz oranlarını düşürmeye başlaması paralelinde 2012 son çeyreğinde sektörün plasman faizleri ve faiz maliyetlerinde de azalma gerçekleşmiştir. Faize getirili varlıkların plasman faizleri faiz getirili pasiflerin faiz maliyetlerinden daha az düşüş gösterdiğinden faiz marjı bir önceki üç aylık döneme göre %0,09 artmıştır. Sektörün faize duyarlı bankacılık hesaplarının taşıdığı boşluk bir aya kadar olan vadede yoğunlaşmaktadır.

Grafik 2-64: Faiz Marjı ve Bileşenlerinin Gelişimi

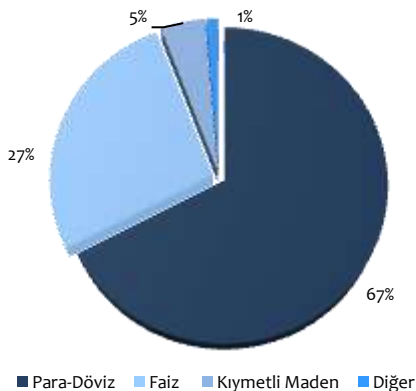

Grafik 2-65: Bankacılık Hesaplarından Kaynaklanan Boşluk

(1): $((1 + (\text{Toplam Faiz Gelirleri} / \text{Ortalama Faize Duyarlı Aktif}))^{(12 / \text{İlgili Ayın Sırası})) - 1$
 (2): $((1 + (\text{Toplam Faiz Giderleri} / \text{Ortalama Faize Duyarlı Pasif}))^{(12 / \text{İlgili Ayın Sırası})) - 1$
 (3): $[(1) - (2)]$

Grafik 2-66: Türev İşlemlerin Dayanak Varlık Dağılımı

Sektör tarafından gerçekleştirilen türev işlemlerin tür olarak en sık yapılanı swap işlemleridir. Dayanak varlıklara göre bir sınıflama yapıldığında ise, sektör tarafından en çok yapılan türev işlemler dövize (paraya) dayalı işlemlerdir.

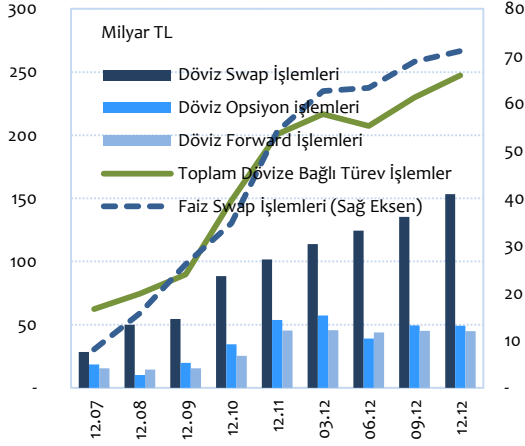
Döviz dayalı yapılan işlemler toplamda yapılan türev işlemlerin %67,42'sini oluştururken, döviz swapları %41,9 ile sektör tarafından en çok yapılan türev işlemlerdir. Bu işlemlerin içinde aynı zamanda belli bir oranda çapraz para swapları da bulunmaktadır. Sektörün en fazla yaptığı türev işlemlerin ikinci sırasında ise %26,73 ile faiz oranı riskine dayalı türev işlemler yer almaktadır. Para ve faize dayalı türevlerin toplamı, toplam türev portföyünün %94,15'ini oluşturmaktadır.

Sektörün gerçekleştirdiği türev işlemlerin %70'e yakını da swaplardan oluşmaktadır. Ülkemizde yapılan türev işlemlerin %99,45'inin tezgah üstü (over the counter-OTC) piyasalarda yapılması ve yapılan swap işlemlerin de tamamının OTC olduğu düşünüldüğünde bu verilerin dünya geneli ile karşılaştırılması önem arz etmektedir.

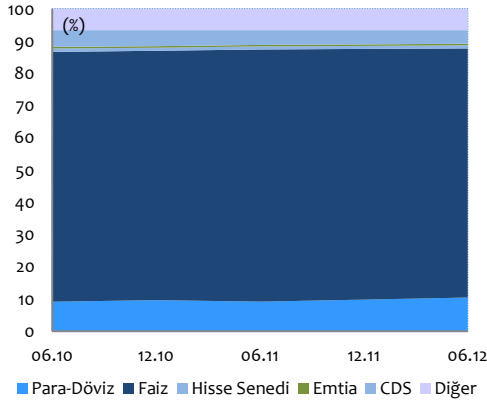
BIS'in Haziran 2012 verilerine göre dünyada OTC yapılan toplam türev işlem hacmi 639 trilyon Amerikan Dolarıdır. Bu işlemlerin yaklaşık 67 trilyonu yani yaklaşık %10'u paraya dayalı türev işlemlerden oluşurken yaklaşık 494 trilyonu yani %77'si faize dayalı türev işlemlerden oluşmaktadır.

Bankacılık sektörünün türev pozisyonu genel olarak dünyadaki eğilimden farklılık arz etmektedir. Bankacılık sektörü özellikle yurt içi ve yurt dışı faiz farklarından da yararlanmak amacı ile yurt dışından bulunduğu düşük faizli döviz kaynağını yurt içi piyasada para swapları aracılığı ile TL'ye çevirmekte ve TL cinsinden yurt içinden daha yüksek faizden kullanmaktadır. Bankacılık sektörü bilanço içinde taşıdığı

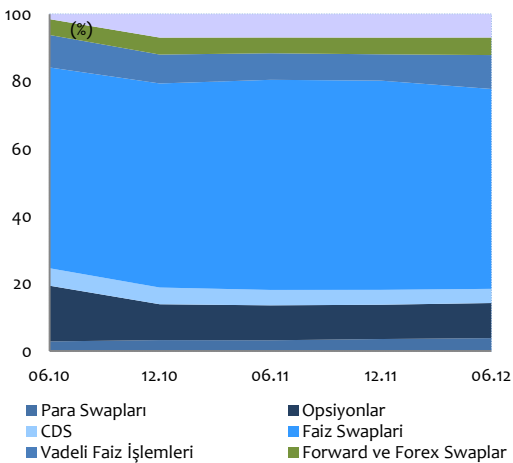
Grafik 2-67: Döviz Dayalı Türev İşlemlerin Dağılımı

Grafik 2-68: Dünyada Yapılan Tezgah Üstü Türev İşlemlerin Dayanak Varlık Bazında Dağılımı

Grafik 2-69: Dünyada Yapılan Tezgah Üstü Türev İşlemlerin İşlem Bazında Dağılımı

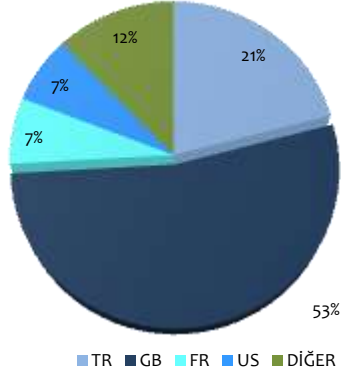
kur riskini de bilanço dışında gerçekleştirdiği türev işlemler ile finansal olarak korumaya çalışmaktadır. Genel olarak koruma amaçlı yapılan işlemler yine de finansal riskten korunma muhasebesinin gerektirdiği şartları taşımadıklarından muhasebe kayıtlarında bankalarca alım satım amaçlı olarak muhasebeleştirilmektedir.

Sektörün gerçekleştirdiği türev işlemlerin yalnızca %10,88 kadar bir kısmı finansal koruma muhasebesi kriterlerini karşılayabilmektedir. Gerçekleşen türev işlemlerin %79'u yurt dışı yerleşikler ile yapılmaktadır. Yurtdışında gerçekleşen işlemlerin büyük bir kısmı İngiltere'de yerleşik taraflar ile yapılmaktadır.

OTC piyasalarda işlem gören türev işlemlerin dünyada ve ülkemizde sahip olduğu yüksek nominal tutarlar, bu işlemlerin özellikle taşıdığı karşı taraf riskleri sebebi ile yakından izlenmesini gerektirmektedir. Ancak gerilimli piyasa koşullarında söz konusu karşı taraf risklerinin kontrol altında tutulması amacı ile uluslararası alanda gerçekleştirilen çeşitli uygulamalar mevcuttur. 2008 Amerikan Kredi Krizinin ardından bu konu üzerinde en çok tartışılan uygulama, OTC piyasalarda işlem gören türev işlemlerin, merkezi takasa tabi tutulmasıdır.

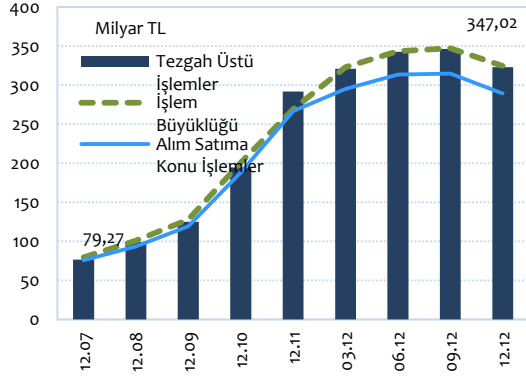
Bankaların gerçekleştirdiği türev işlemlerin karşı tarafı genel olarak bir başka banka olmaktadır. Bankalar arasında yapılan işlemler genel olarak toplam türevlerin %78'ini oluştururken, gerçek kişiler ile yapılan işlemler %3 civarındadır. Gerçek kişilerle yapılan işlemlerin %23'u opsiyon işlemlerinden oluşmakta ve bu opsiyon işlemlerinin yaklaşık %3'u de tam teminatlı opsiyon işlemlerinden (dual currency deposit-DCD) meydana gelmektedir.

Grafik 2-70: Türev İşlemlerin Ülkeler Bazında Dağılımı

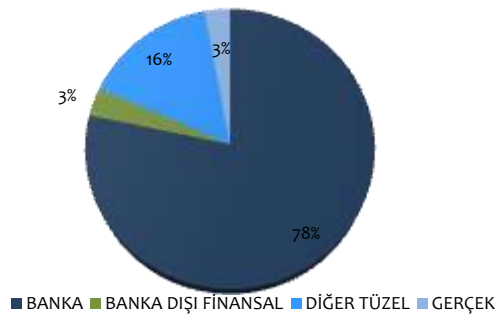
Amerikan kredi krizinde önemli rol oynayan kredi türevlerinden kredi temerrüt swapları (credit default swaps-CDS) Haziran 2012 BIS verilerine göre toplam OTC türevlerinin %4'ü civarında bulunurken, Türk Bankacılık Sektörünün 2012 yılsonu verilerine göre yaptığı CDS'ler, toplam türev portföyünün %0,57'si kadardır. Genel olarak, Türk bankaları Hazine tarafından ihraç edilen eurobondlar üzerine yazılan CDS kontratları için koruma satan tarafta yer almakta ve kredi riski açısından kısa pozisyon taşımaktadır.

Grafik 2-71: Türev İşlemlerin Piyasa Bazında Gelişimi

Bankacılık sektörü CDS işlemleri dışında kredi türevi olarak çok az miktarda da olsa toplam getiri swaplarına da taraf olmaktadır. Aralık 2012 verilerine göre toplam getiri swapların (total return swap-TRS) tutarı, türev işlemler portföyünün yalnızca %0,06'sı kadardır.

Grafik 2-72: Türev İşlemlerin Karşı Tarafa Göre Dağılımı

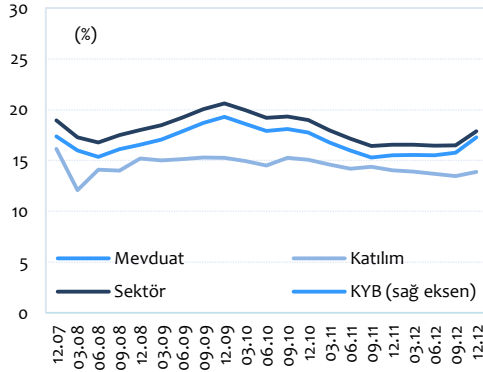
Kutu 7: Tam Teminatlı Opsiyon Sözleşmeleri (DCD)

Türkçe'ye opsiyon olarak geçmiş olan ancak asıl olarak iki para cinsi ile yapılan döviz tevdiat hesabıdır. Bu nedenle de aslı İngilizce'de "Dual Currency Deposit" olarak geçer. Genel olarak parasını döviz cinsinden tutmak isteyen ancak TL vadeli hesapların getirisi kadar getiri elde etmek isteyen müşteriler ile yapılmaktadır. İşleme taraf olan müşteri sahip olduğu dövizler üzerinden bankasına bir Avrupa alım ya da satım opsiyonu satmakta ve müşteri sahip olduğu döviz ek olarak bankaya satmış olduğu opsiyonun primi kadar ek getiri elde etmektedir. Sözleşmenin yapıldığı anda işlemin vadesi, işlem yapılacak tutar, anaparanın dönmeme riskini taşıyan döviz cinsi ve uygulama fiyatı (strike) belirlenir. Müşterinin aldığı ve anapara cinsinden olan faiz oranı da başından belirlenir. Ancak anaparanın hangi döviz cinsinden ödeneceği banka tarafından işlem vadesinde belirlenir. Müşteri tarafından eğer bir alım opsiyonu yazılmışsa ve spot döviz kuru önceden belirlenen anlaşma fiyatının üzerine çıkmışsa, banka müşterinin hesabında yer alan dövizleri daha düşük olan anlaşma fiyatından alma yani opsiyonu uygulama hakkı kazanır. Ödeme müşteriye diğer döviz cinsinden yapılır. Satım opsiyonu işleminde ise, eğer spot kur anlaşma kurunun altına düşmüş ise banka opsiyonu kullanır.

DCD işlemleri genel olarak gerçek kişi müşteriler ile yapılmakta ve müşteriler söz konusu işlemlerin riskliliği konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıklarından ciddi zararlara uğrayabilmektedirler. Örneğin, 100 USD tutarında döviz tevdiat hesabı olan bir müşterinin yıllık %2 getiri sağladığını düşünelim. Müşteri parasını dolar cinsinden tutmaya devam etmek istiyor ancak USD faiz oranlarından daha fazla getiri elde etmek istiyor olsun. Müşteri bu durumda bankasına hesap bakiyesi üzerinden bir yıl vadeli ve anlaşma fiyatı 1,5 olan bir Avrupa tipi alım opsiyonu satın ve opsiyonun verili piyasa koşullarında banka tarafından hesaplanan fiyatı da 2 USD yani hesabın %2'si kadar olsun. Sözleşme anında spot kurun 1,4 ve vadede ise 1,8 olduğunu kabul edelim. Bu durumda müşteri normalde 180 TL değere sahip dövizlerini vade sonunda 150 dolar karşılığında bankaya satacak, faiz ve opsiyon priminden ise 4 USD yani 7,2 TL gelir elde etmiş olacaktır. Müşterinin toplamda kaybı $180 - (150 + 7,2) = 22,8$ TL olacaktır.

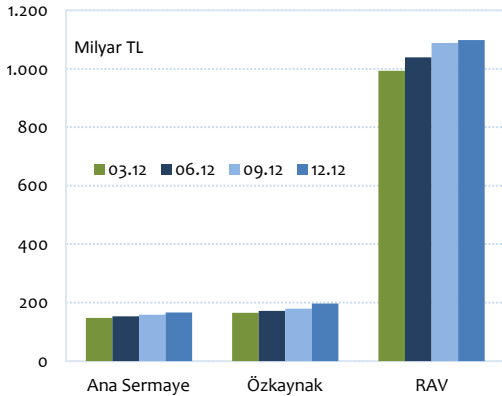
2.3. Özkaynak ve Kârlılık

Grafik 2-73: Banka Grupları İtibarıyla SYR

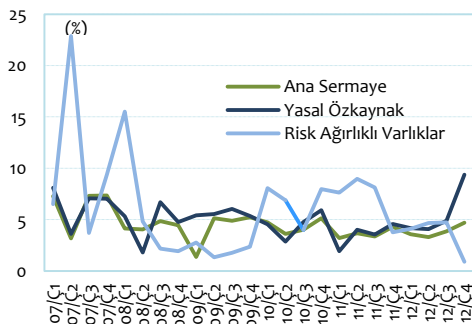
Sektörün sermaye yeterlilik rasyosu, Aralık 2012 itibarıyla %17,9 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde, bankacılık sektörünün yasal özkaynakları 196,4 milyar TL, risk ağırlıklı varlıklar toplamı ise 1,1 trilyon TL'dir. Yılın son çeyreğinde sektörün özkaynakları %9,4 oranında artarken, risk ağırlıklı varlıkların yalnızca %0,9 oranında artması, SYR'de 1,4 puanlık bir yükseliş yaratmıştır. Bu dönemde mevduat bankalarının SYR'leri belirgin bir şekilde artarken, katılım bankalarında kısmi bir artış görülmüştür. Kalkınma ve yatırım bankalarının SYR'leri ise kısmen azalmıştır.

Grafik 2-74: Özkaynak/Ana Sermaye/RAV Tutarları

Son yıllarda, kalkınma ve yatırım bankalarında maliyet etkinliği sağlamak üzere daha yüksek bir kaldıraçla çalışma eğilimi bulunmaktadır. Ayrıca, Basel II'ye geçişle birlikte, kalkınma ve yatırım bankalarının risk ağırlıklı varlık kompozisyonunda %100 risk ağırlıklı varlıklarda artış, %20 ve %50 risk ağırlıklı varlıklarda ise azalış meydana gelmiştir. Risk ağırlıklı varlıklarda meydana gelen görece yüksek artışa bağlı olarak, üçüncü çeyrekte kalkınma ve yatırım bankalarının SYR'lerinde 12,4 puanlık bir düşüş gerçekleşmiştir. Son çeyrekte ise 0,7 puanlık çok daha sınırlı bir düşme meydana gelmiştir.

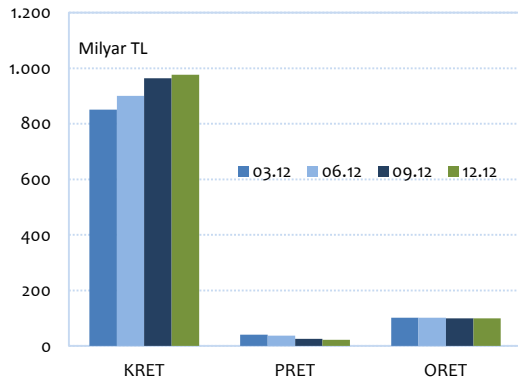
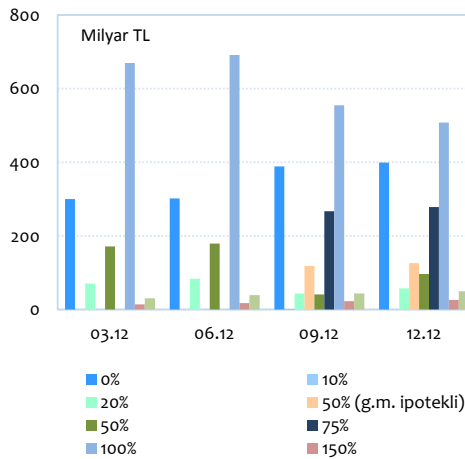
Grafik 2-75: Özkaynak/Ana Sermaye/RAV Bir Önceki Çeyreğe Göre Değişim

2010 ve 2011 yıllarında sektörün risk iştahındaki artışa bağlı olarak, risk ağırlıklı varlıkların büyüme hızı, özkaynak büyüme hızının üzerindedir. 2012 yılında artış hızları paralel seyrederken, makro ihtiyati tedbirler sonucunda 2012 yılı son çeyreğinde risk ağırlıklı varlıklar, özkaynaklara göre daha yavaş büyümüştür.

Tablo 2.1: Özkaynak Kalemleri

Milyar TL	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Ara.12
Ana Sermaye	147,7	152,5	158,4	165,9
-Ödenmiş Sermaye	50,9	52,4	52,6	54,6
-Ödenmiş Sermaye Enflasyon Farkı	7,3	7,2	8,0	8,2
-Hisse Senedi İhraç Primleri	3,2	3,1	3,1	3,1
-Yedek akçeler	88,7	93,9	92,8	91,7
-Net dön. Kârı ile Geçm.Yıl Kârı	14,2	11,8	17,3	23,7
-Y. Akçeyle Karşılanamayan Zarar	-17,8	-17,8	-17,8	-17,8
Katkı Sermaye	17,8	19,4	22,0	31,4
-Genel karşılıklar	9,0	10,0	10,6	11,6
-İkincil sermaye benzeri borçlar	7,0	6,6	6,7	12,3
-SHMD İşt.Bağlı Ort. DAF	1,6	2,7	4,4	7,1
Sermayeden İndirilen Değerler	-1,0	-0,8	-0,8	-0,9
Özkaynaklar	164,5	171,2	179,6	196,4

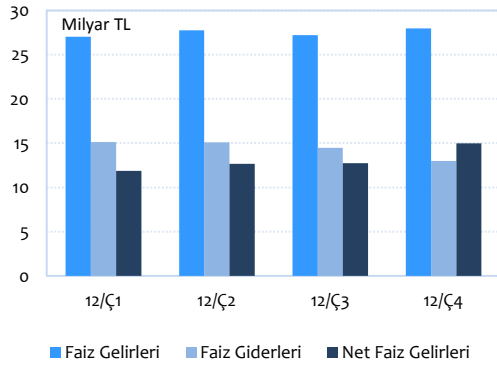
Grafik 2-76: KRET-PRET-ORET Değişim**Grafik 2-77: Kredi Riski Ağırlıkları Değişim**

Özkaynaklarda, son çeyrekte 16,8 milyar TL tutarında artış meydana gelmiştir. Bu dönemde en büyük artış, 6,4 milyar TL ile net dönem kârı ve geçmiş yıllar kârı ve 5,5 milyar TL ile ikincil sermaye benzeri borçlar kalemlerinde yaşanmıştır. Faiz oranlarındaki düşmenin etkisiyle, satılmaya hazır menkul değer, iştirak ve bağlı ortaklıklar değer artış fonları 2,8 milyar TL yükseliş göstermiştir. Özkaynakların %84,5 oranındaki büyük bir bölümü, zarar karşılama kapasitesi en yüksek düzeyde olan ana sermaye kalemlerinden oluşmaktadır. Kâr dağıtımının sınırlanarak banka bünyesinde bırakılmasına ilişkin BDDK uygulamaları, 2013 yılının ilk çeyreğinde yedek akçelerde önemli düzeyde artış gerçekleştirerek özkaynak kalitesini daha da yükseltecektir.

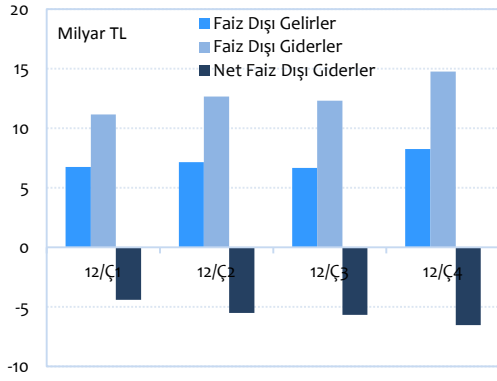
Yılın son çeyreğinde risk ağırlıklı varlıklar, bir önceki çeyreğe göre sadece 9,5 milyar TL artmıştır. Söz konusu dönemde, kredi riskine esas tutar 13 milyar TL artarken, piyasa riskine esas tutar 3,6 milyar TL azalmıştır. Kredi riskine esas tutar büyüme hızı, önceki çeyreklerin oldukça altında gerçekleşmiştir. Kasım 2012'de Türkiye'nin kredi notunun yatırım yapılabilir kategorisine yükseltilmesiyle birlikte, Hazine tarafından ihraç edilen eurobondlar %100 risk ağırlığı yerine %50 risk ağırlığına tabi olmuştur. Neticede, merkezi yönetimlerden ve merkez bankalarından alacaklar kaleminin %50 risk ağırlığına tabi tutarı 48,2 milyar TL artarken, aynı kalemin %100 risk ağırlığına tabi tutarının 46,8 milyar TL düşmesi, söz konusu kalemin risk ağırlıklı tutarının 22,6 milyar TL azalmasına sebep olmuştur. Ayrıca, Basel II'yle birlikte, KOBİ ve gerçek kişilere kullanılarak belli kriterleri sağlayan perakende alacaklar için %75 risk ağırlığının öngörülmesi, %100 risk ağırlığına tabi varlıkların azalmasında etkili olmuş, kredi riskine esas tutardaki artışı sınırlamıştır.

Yılın son çeyreğinde, piyasa riskine esas tutar, menkul değerler portföyünde meydana gelen

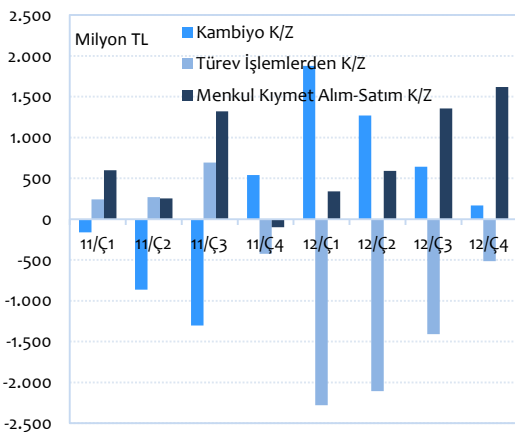
Grafik 2-78: Çeyrekler İtibarıyla Faiz Geliri/Gideri Değişimi

Grafik 2-79: Çeyrekler İtibarıyla Faiz Dışı Gelir/Gider Değişimi

Grafik 2-80: Çeyrekler İtibarıyla Kambiyo ve Sermaye Piyasası İşlemleri K/Z

küçülme ve faiz oranlarındaki düşmenin etkisiyle, faiz oranı riski için hesaplanan sermaye yükümlülüğünün 344 milyon TL azalması sonucunda düşmüştür. Bu dönemde hisse senedi pozisyon riski için hesaplanan sermaye yükümlülüğü 50,7 milyon TL, kur riski için hesaplanan sermaye yükümlülüğü ise 20,4 milyon TL artmıştır.

2012 yıl sonu itibarıyla 99,8 milyar TL olan operasyonel riske esas tutarda, geçen yıl sonuna göre 5,7 milyar TL artış meydana gelmiştir.

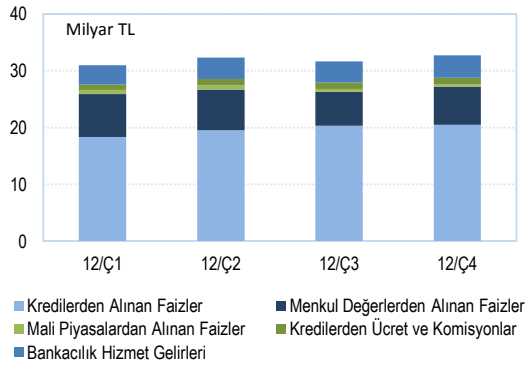
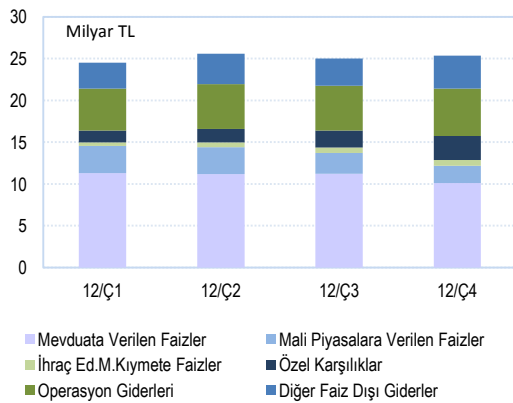
Sektördeki tüm bankaların SYR'leri hedef rasyo olan %12'nin üzerinde yer almaktadır. 20 bankanın SYR'si %12-18 aralığında, 10 bankanın SYR'si %18-24 aralığında, 4 bankanın SYR'si %24-30 aralığında yer alırken, bazı şube ve kalkınma ve yatırım bankalarından oluşan 15 bankanın SYR'si %30'un üzerinde yer almaktadır. Basel III çerçevesinde, Ana Sermaye Yeterliliği oranı (Tier 1 ratio), 1 Ocak 2013 itibarıyla %4,5 olarak uygulanmakta olup, söz konusu oran 1 Ocak 2014'ten itibaren %5,5'e, 1 Ocak 2015'ten itibaren ise %6'ya yükselecektir. Halihazırda, ülkemizde Basel II kriterleri uygulanmaktadır. Bununla birlikte, sektördeki bankalar, Basel III kriterlerine göre asgari oran olarak kabul edilen %4,5'in üzerinde bir Ana Sermaye Yeterliliği Oranı ile çalışmaktadır. Söz konusu oran, 1 bankada %5-10 aralığında yer alırken, 19 bankada %10-15 aralığında, 9 bankada %15-20 aralığında yer almakta, 16 bankanın ana sermaye yeterliliği oranı %20'nin üzerinde yer almaktadır.

Türk bankacılık sektörü, 2012 yılı sonunda 23,6 milyar TL dönem net kârına ulaşmıştır. Dönem net kârı, önceki yılın aynı dönemine göre 3,7 milyar TL artarken, son çeyrekteki artış 6,5 milyar TL düzeyindedir. Dönem net kârındaki büyüme, temel olarak net faiz marjındaki artışın etkisiyle gerçekleşmiştir. Yılın son çeyreğinde faiz gelirleri 28 milyar TL,

Tablo 2.2: Türev İşlemlerden Kâr/Zarar

(Milyon TL)	2010	2011	2012
Alım-satım amaçlı türevlerden K/Z	-2.164	-88	-4.800
Riskten korunma amaçlı türevlerK/Z	-747	361	-1.505
Türev işlemlerden K/Z	-2.911	273	-6.306
-Vadeli döviz alım satım işlemleri	579	434	-494
-Vadeli faiz sözl. alım satım işlemleri	4	26	139
-Swap para alım satım işlemleri	-1.745	90	-4.493
-Swap faiz alım satım işlemleri	-1.572	-614	-1.618
-Kredi temer.swapı alım satım işlemleri	-7	-21	-37
-Futures para alım satım işlemlerinden	6	-7	-3
-Futures faiz alım satım işlemlerinden	-9	0	0
-Para alım satım opsiyonlarından	233	286	-276
-Faiz alım satım opsiyonlarından	15	2	20

*Alım-satım amaçlı ve riskten korunma amaçlı işlemlerden K/Z, her bir işlem türü için toplulaştırılmıştır.

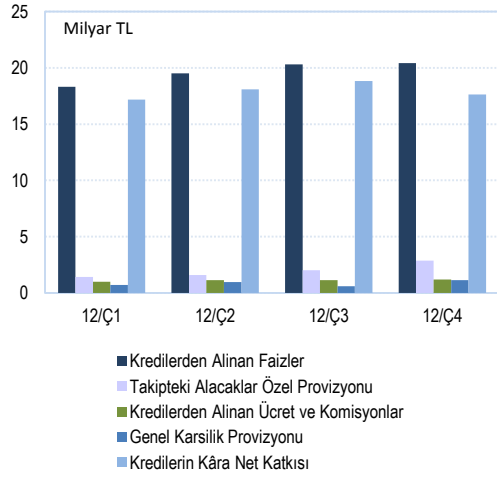
Grafik 2-81: Çeyrekler İtibarıyla Gelir Kalemlerinde Değişim**Grafik 2-82: Çeyrekler İtibarıyla Gider Kalemlerinde Değişim**

faiz giderleri ise 13 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Kısa vadeli finansman-uzun vadeli varlık yapısı, faiz oranlarının düştüğü ortamda net faiz gelirlerinin artmasında etkili olmaktadır. Faiz oranlarındaki düşüş, hem gelir hem de gider kalemlerini etkilemiş, ancak görece kısa vadeli yapısı dolayısıyla, son çeyrekte kaydedilen faiz giderlerinde bir önceki çeyreğe göre 1,5 milyar TL azalma meydana gelirken, faiz gelirleri 754 milyon TL artmıştır. Faiz dışı gelir ve giderlerde ise, son çeyrekte 8,3 milyar TL faiz dışı gelir elde edilirken, vergi hariç faiz dışı giderlerin 14,8 milyar TL düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Bu dönemde net faiz dışı giderler önceki çeyreğin üzerinde ve 6,5 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir.

Faiz dışı gelir-gider dengesinde, giderler lehine meydana gelen değişim son çeyrekte belirginleşmiştir. Söz konusu değişimde temel olarak operasyonel giderlerdeki artışlar etkili olmakla beraber, genel karşılıklar ve özel karşılıklar da önceki çeyreklerin üzerinde gerçekleşmiştir. Ayrıca sermaye piyasası işlemlerinden son çeyrekte 1,1 milyar TL kâr edilmesine karşılık, 2012 yılı toplamında 2,3 milyar TL zarar kaydedilmesi de kârlılığı olumsuz etkilemiştir.

Sermaye piyasası işlemlerinden zararlar, temelde türev işlemlerin zararları sonucundan kaynaklanmaktadır. Sektör, türev işlemlerden son çeyrekte 513 milyon TL, 2012 yılı toplamında da 6,3 milyar TL zarar kaydetmiştir. En büyük zarar kalemi para swaplarıdır. Menkul kıymet alım-satım işlemlerinde ise, son çeyrekte 1,6 milyar TL, yıl toplamında da 3,9 milyar TL kâr edilmesi, sermaye piyasası işlemlerindeki zararı sınırlayan bir faktör olmuştur.

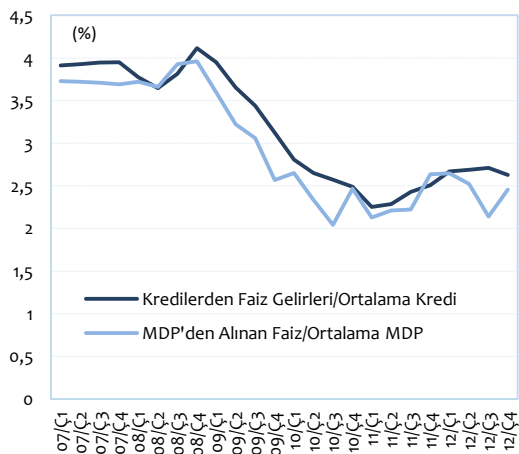
Grafik 2-83: Kredilerin Kâra Net Katkısı

Tablo 2.3: Seçilmiş Kredi Türleri İtibarıyla Faiz Gelirlerinin Değişimi

(Milyar TL)	12Ç1	12Ç2	12Ç3	12Ç4	
				Mil TL	% Pay
Tüketici Kredilerinden Faiz Gel.	5,25	5,56	5,89	6,15	30,1
Taksitli Ticari Kredilerden Faiz Gel.	2,11	2,27	2,41	2,43	11,9
Kredi Kartlarından Faiz Gel.	1,38	1,52	1,59	1,64	8,0
İhtisas Kredilerinden Faiz Gel.	1,02	1,10	1,11	1,09	5,3
İhracat Kredilerinden Faiz Gel.	0,64	0,71	0,72	0,68	3,3
Kredili Mevduattan Faiz Gel.	0,99	1,07	1,11	1,14	5,6
Finansal Kesime Kredil. Faiz Gel.	0,24	0,25	0,26	0,24	1,2
TOA ve Zarar Nit. Alac. Faiz Gel.	0,23	0,24	0,27	0,24	1,2

Grafik 2-84: Çeyrekler İtibarıyla Kredi ve Menkul Kıymetlerin Faiz Getiri Oranları

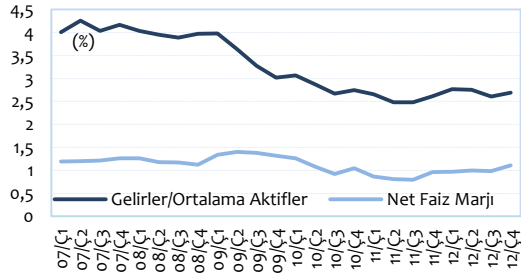
Bilanço içi döviz pozisyon açığının, bilanço dışı uzun pozisyonla kapatılması sebebiyle, türev işlemlere ters yönde pozisyon alınan kambiyo işlemlerinden son çeyrekte 167 milyon TL, yıl toplamında da 4 milyar TL kâr yazılmıştır.

Yılın son çeyreğinde sektörün toplam gelirleri 36,2 milyar TL, vergi dahil toplam giderleri 29,7 milyar TL düzeyindedir. Bu dönemde kredilerden elde edilen faiz geliri 20,5 milyar TL, menkul değerlerden elde edilen faiz gelirleri ise 6,7 milyar TL'dir. Faiz dışı gelirler içerisinde yer alan ücret ve komisyon gelirleri 1,2 milyar TL, bankacılık hizmet gelirleri ise 3,9 milyar TL düzeyindedir. Aynı dönemde mevduata verilen faizler 10,1 milyar TL, mali piyasalara verilen faizler 2,1 milyar TL, ihraç edilen menkul kıymetlere verilen faizler ise 700 milyon TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde operasyon giderlerinin 5,7 milyar TL'ye ulaşması, faaliyet etkinliğinin artırılması yönündeki baskıyı destekler niteliktedir. Faiz dışı giderlerdeki artışın önemli bir kısmı, diğer faiz dışı giderlerdeki artıştan kaynaklanmaktadır. Son çeyrekte sektörün, takipteki alacakları için ayırdığı özel karşılık tutarı ise 2,9 milyar TL'dir.

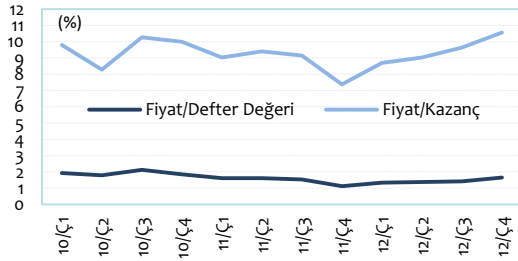
2012 yılının son çeyreğinde özel ve genel karşılıklardaki artışın etkisiyle, kredilerin kâra olan net katkısı üçüncü çeyreğe göre azalmıştır. Söz konusu tutar, yılın üçüncü çeyreğinde 18,8 milyar TL iken, son çeyrekte 17,6 milyar TL düzeyindedir.

Kredilerden elde edilen faiz gelirlerinin %30,1'i, toplam kredilerin %24,3'ünü oluşturan tüketici kredilerine aittir. Son çeyrekte, hacim artışının etkisiyle tüketici kredilerinden faiz gelirleri önceki çeyreğin üzerinde gerçekleşmiştir. son çeyrekte tüketici kredilerinden 6,1 milyar TL faiz geliri elde edilirken, taksitli ticari kredilerden 2,4 milyar TL, kredi kartlarından ise 1,6 milyar TL faiz geliri kaydedilmiştir.

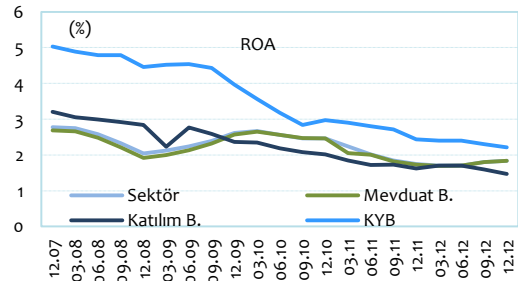
Grafik 2-85: Aktiflerin Gelir Yaratma Oranı ve Net Faiz Marjı

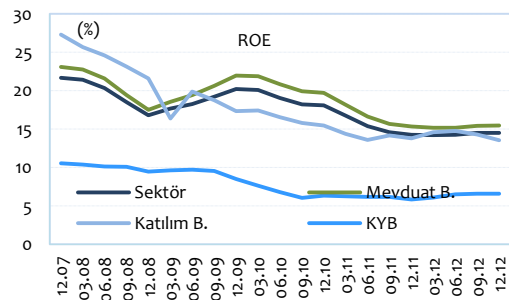
Grafik 2-86: Fiyat/Defter ve Fiyat/Kazanç Oranları

Grafik 2-87: Aktif Getiri Oranı (ROA)

Grafik 2-88: Özkaynak Getiri Oranı (ROE)

Kredilerin faiz getiri oranının menkul değer getiri oranından yüksek olması sebebiyle, sektörün varlık kompozisyonunda kredilerin payı yükselirken, menkul değerlerin payı azalmaktadır. Son çeyrekte, ortalama kredi faiz getiri oranı %2,63 iken, menkul kıymetler için söz konusu oran %2,46 düzeyindedir.

Aktiflerin gelir yaratma oranı, 2012 yılında bir önceki yıla göre yükselmiştir. Aktif gelir yaratma oranı 2011 yıl sonunda %2,56, 2012 yıl sonunda ise %2,70 düzeyindedir. Aktiflerin net faiz geliri yaratma kapasitesini gösteren net faiz marjı, 2011'de 0,97 iken, 2012 yılında 1,11'e yükselmiştir.

İMKB'de işlem gören banka hisselerinin Fiyat/Kazanç oranı 2012 yılının ilk çeyreğinde başlayan artış eğilimini sürdürmektedir. Söz konusu oran Aralık 2012 itibarıyla %10,56 düzeyindedir. Aynı şekilde, hisse fiyatlarının defter değerlerine oranı da 2012 yılı ile başlayan artış eğilimini korumaktadır. Fiyat/Defter değeri oranı, 2012 yıl sonu itibarıyla %1,65'tir.

Kârlılık rasyoları, 2011 yıl sonuna göre yükselmiştir. Sektörün aktif ve özkaynak kârlılık rasyoları, Aralık 2011 itibarıyla sırasıyla %1,74 ve %14,26 iken, Aralık 2012 itibarıyla %1,84 ve %14,51 düzeyine ulaşmıştır. 2012 yılı son çeyreğinde de sektörün kârlılık oranlarında, üçüncü çeyreğe göre kısmi bir yükseliş gözlenmektedir. Söz konusu dönemde, mevduat bankalarının getiri oranları yükselirken, kalkınma ve yatırım bankalarında yatay bir seyir, katılım bankalarında ise kısmi bir düşüş gözlenmektedir.

Kutu 8: Basel III

Ülkemizde Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması (Basel-II) isimli Basel Bankacılık Denetim Komitesi (Basel Komitesi) standardına uyuma dönük çalışmalar ilgili Avrupa Birliği düzenlemeleriyle uyumlu olacak şekilde yürütülmüştür. Bu kapsamda, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun Kararı ile Temmuz 2011 döneminde başlayan ve Haziran 2012 tarihinde biten bir paralel uygulama süreci tesis edilmiştir. Paralel uygulama sürecinin tamamlanmasını takiben nihai Basel II düzenlemeleri 28 Haziran 2012 tarih ve 28337 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Küresel finansal kriz döneminde Basel Komitesince krize karşı alınan ilk tedbirler konumundaki Basel-II.5 standartları da (piyasa riskine ilişkin getirilen değişiklikler ve Basel-II çerçevesindeki iyileştirmeler) geçiş süreci içerisinde Basel-II düzenlemelerinin içerisine dâhil edilmiştir.

Basel Komitesince G-20 tarafından verilen görevler dikkate alınarak Aralık 2009'da kapsamlı bir reform paketi (Basel-III) açıklanmıştır¹⁰. Küresel finansal kriz sürecinde yaşanan sıkıntılara uluslararası düzeyde verilen tepki Basel-III reform paketinde açıkça görülmektedir. Söz konusu standartlar seti, bankacılık sektöründe kırılganlığın azaltılması, sermayenin nitelik ve niceliğinin artırılması, risk kapsamının genişletilmesi, kaldıraç oranı tesis edilmesi ve döngüsel bir sermaye çerçevesi oluşturulması hususlarına odaklanmaktadır. Likidite riskinin ölçümü ve izlenmesine ilişkin olarak ise Likidite Karşılama Oranı ve Net İstikrarlı Fonlama Oranı şeklinde iki oran oluşturulmuştur.

Basel-III dokümanlarının yayımlanmasından sonra uzun bir istişare süreci tesis edilmiş ve Basel Komitesi ile Merkez Bankası ve Denetim Otoriteleri Başkanlarının (GHOS) değerlendirmeleri neticesinde bahse konu standartlara Eylül 2010 döneminde belirli hususlar haricinde nihai hali verilmiştir. Bu süreçte, ilk önerilen standartlarda gevşemeye gidilmiş ve pek çok hususta uzun geçiş süreleri tanınmıştır.

Basel III standartlarının Basel Komitesince belirtilen temel hedefleri şunlardır;

- i. Finansal ve ekonomik şoklara karşı bankacılık sisteminin dayanıklılığının artırılması,
- ii. Kurumsal yönetim ve risk yönetimi uygulamalarının geliştirilmesi,
- iii. Bankaların şeffaflığının ve kamuya yapılacak açıklamaların artırılması,
- iv. Mikro ihtiyatlı düzenlemelerle bireysel olarak bankaların dayanıklılığının, makro ihtiyatlı düzenlemelerle ise bütüncül olarak finansal sistemin şoklara karşı direncinin artırılması.

Basel-III standartlarına tam uyuma dönük olarak BDDK bünyesinde çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda,

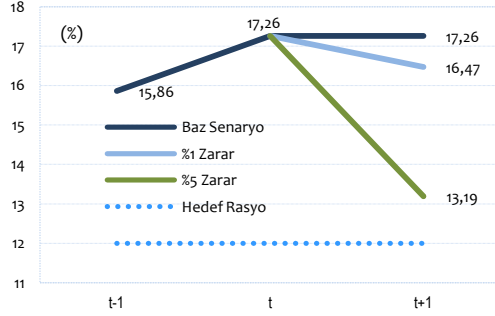
- Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelik Taslağı
- Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Taslağı
- Sermaye Koruma ve Döngüsel Sermaye Tamponlarına İlişkin Yönetmelik Taslağı
- Bankaların Kaldıraç Düzeyinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik Taslağı

hazırlanarak Kurumumuz internet sayfası üzerinden kamuoyu ile paylaşılmıştır. Diğer taraftan, likidite riskinin ölçümü ve izlenmesi ile Basel-III'ün bunlar dışında kalan kısımlarına ilişkin mevzuat hazırlama çalışmaları ise devam etmektedir.

¹⁰ Basel-III olarak isimlendirilen dokümanlar şunlardır; Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring

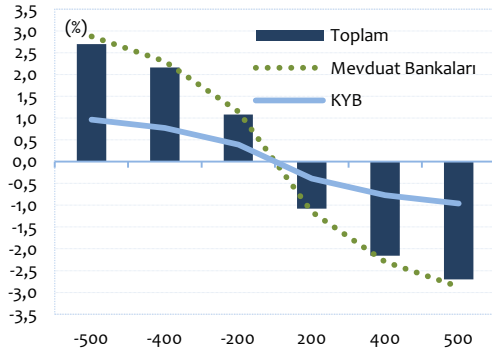
2.4. Stres Testleri

Grafik 2-89: Kredi Riski Duyarlılık Analizi

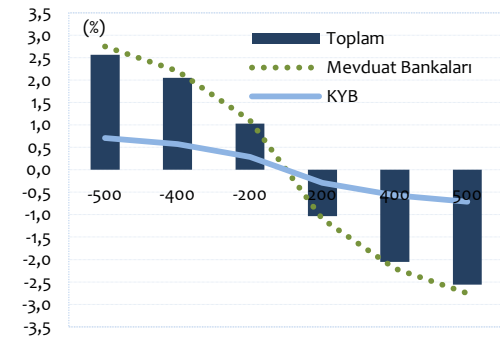

Not: İller Bankası verileri hariç tutulmuştur.

Grafik 2-90: Faiz Oranlarındaki Değişimlerin İkinci EI DİBS Porföyü Üzerinden SYR'ye Etkisi

Grafik 2-91: Faiz Oranlarındaki Değişimlerin İkinci EI Eurobond Porföyü Üzerinden SYR'ye Etkisi

** Düzeltilmiş durasyon=durasyon/(1+y)

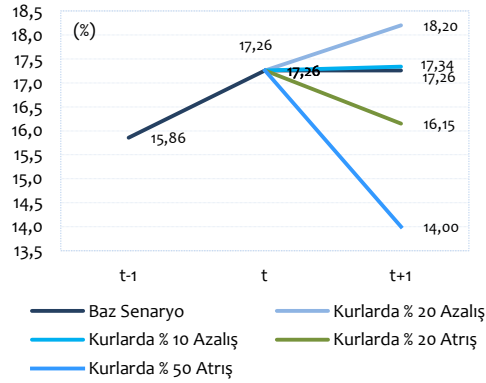
y: DİBS için 2014 vadeli kağıdın getiri oranı, eurobond için 2030 vadeli eurobond getirisini ifade etmektedir.

Finansal riskler içinde en büyük paya sahip olan kredi riski için, Aralık 2012 dönemi için gerçekleştirilen duyarlılık analizlerine göre kredilerin %1 ve %5 zarara dönüşmesi durumunda, SYR'de sırası ile 0,79 ve 4,07 puanlık azalışlar meydana gelmektedir. Her iki durumda da SYR güçlü görünümünü korumakta ve BDDK tarafından sektör için öngörülen %12 hedefinin üzerinde kalmaya devam etmektedir.

Sektörün ticari portföyünde yer alan sabit faizli DİBS ve eurobondların tutarı Eylül 2012 verilerine göre sırasıyla %23,4 ve %18,45 oranında azalmıştır. Güncel dönemde sabit faizli DİBS portföyünün ortalama düzeltilmiş durasyonu 1,71 yıl iken, sabit faizli eurobond portföyünün ortalama düzeltilmiş durasyonu 5,14 yıldır. Bu sabit eurobond portföyü yüksek durasyon (vade) sebebi ile faiz oranı değişimlerine daha fazla hassasiyet göstermektedir.

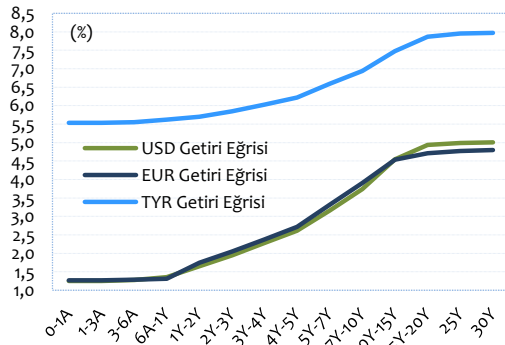
Faiz oranlarında meydana gelmesi muhtemel 500 baz puanlık (bp) artışın, sabit faizli DİBS portföyünde yaklaşık olarak %8,55 değer kaybı oluşturacağı tahmin edilmektedir. Faiz oranlarındaki olası bu değişimin, nihai olarak Sermaye Yeterlilik Rasyosu (SYR) üzerinde yaratacağı azalma %2,7'dir.

Grafik 2-92: Kurlardaki Olası Değişimlerin SYR Üzerindeki Olası Etkileri

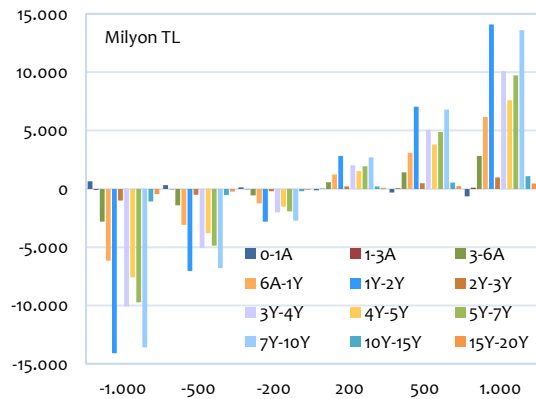
Not: 1) İller Bankası verileri hariç tutulmuştur.
2) Bilanço dışı işlemler sadece %20 kur artışında dikkate alınmıştır.

Grafik 2-93: TL, USD ve EUR'nin Getiri Eğrileri

Kaynak: Bloomberg

Grafik 2-94: Bankacılık Hesaplarının Yapısal Faiz Oranı Senaryo Sonuçları

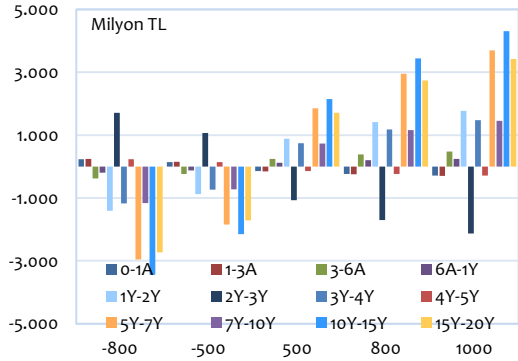

Düşük hacim, yüksek düzeltilmiş durasyon sebebiyle faiz oranı değişimlerine daha fazla duyarlı olan eurobond portföyünün faiz oranı riskini sınırlamaktadır. 500 bp faiz oranı artışının, sabit faizli eurobond portföyünde meydana getireceği azalış nedeniyle SYR'de %2,56 düşüş yaratacağı tahmin edilmektedir.

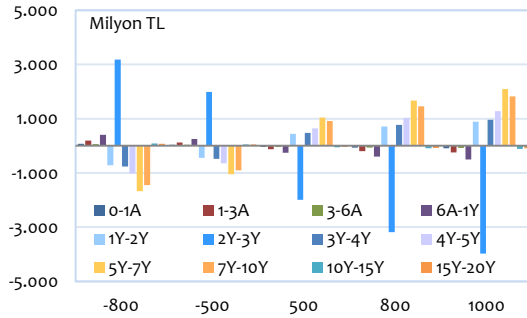
YPNG bir önceki üç aylık döneme göre sabit kalmasına rağmen, bilanço içi pozisyonun daralması, sektörün yabancı para riskine duyarlılığını azaltmaktadır. USD ve EUR kurlarında meydana gelmesi muhtemel kur değişimleri SYR'yi 0,94 puan artırarak %18,20 düzeyine çıkarabileceği gibi kurlarda meydana gelecek %50 gibi bir artışa bağlı olarak da %14 seviyesine kadar da düşürebilecektir. Ancak, bu oran bile %12 olan hedef rasyonun 2 puan üzerindedir.

Aralık 2012 dönemi için TL cinsi faize duyarlı ve bir aylık vadeye denk gelen varlık ve yükümlülükleri arasında 161 milyar TL açık bulunmaktadır. Diğer tüm vadelerde sektörün TL cinsi faize duyarlı varlıkları faize duyarlı yükümlülüklerinin üzerinde seyretmektedir. Bu durum, Türk Lirası faizlerinde meydana gelmesi muhtemel faiz artışları sebebiyle sektörü bir aya kadar olan vadede yapısal faiz oranı riski ile karşı karşıya bırakacaktır. Söz konusu durum, sektörün 2013 yılı başlarında TL faizlerinde aşağı yönlü bir beklenti içinde olduğunu da göstermektedir. Ancak, makro ekonomik beklentilere ters yönde meydana gelebilecek faiz artışlarının sektörün bankacılık hesapları için göz ardı edilmeyecek oranda yapısal faiz oranı riski taşıyacağı anlamına da gelmektedir.

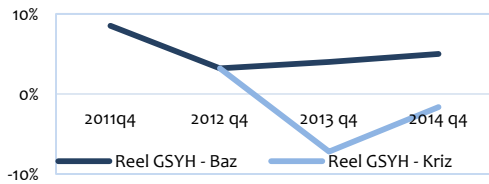
Grafik 2-95: USD Bankacılık Hesaplarının Yapısal Faiz Oranı Senaryo Sonuçları

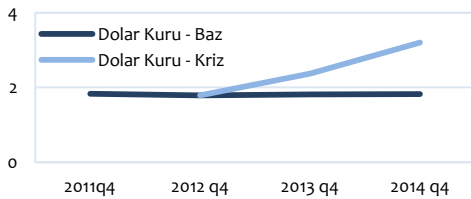
Grafik 2-96: EUR Bankacılık Hesaplarının Yapısal Faiz Oranı Senaryo Sonuçları

Grafik 2-97: Makro VAR Modeli Senaryoları -Reel GSYH

Grafik 2-98: Makro VAR Modeli Senaryoları -Dolar Kuru

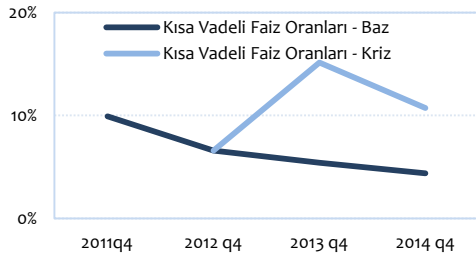
Sektörün TL getiri eğrisinde negatif yönde meydana gelmesi muhtemel 1.000 baz puanlık paralel kaymanın 1 aya kadar olan vadede sektör açısından 0,64 milyar TL kazanç yaratma olasılığına karşın, pozitif yönde meydana gelmesi muhtemel 1000 baz puanlık paralel kayma aynı miktarda kayıp ihtimali taşımaktadır. Sektörün TL cinsinden olan faize duyarlı varlık ve yükümlülükleri açısından en riskli vade, bir ve iki yıl arasındaki vadedir.

USD cinsi faiz oranlarında 800 baz puanlık azalma yine bir aya kadar olan vadede sektör için 232 milyon TL gelir yaratma potansiyeli taşırken, 1.000 baz puanlık artış 290 milyon TL zarar olasılığı taşımaktadır. USD cinsinden tutulan faize duyarlı bilanço içi pozisyonlar için en riskli vade 10 yıl – 15 yıl vade aralığıdır.

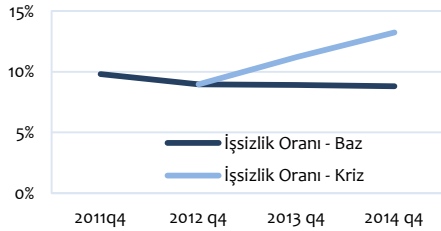
TL cinsi pozisyonlara göre varlık ve yükümlülükler arasındaki net pozisyonun, görece düşük olması sebebiyle, bankacılık sektörü euro faiz oranlarındaki değişimlerden kaynaklı olarak daha az yapısal faiz oranı riski taşımaktadır. Euro faiz oranlarında olası 1.000 baz puanlık artış tüm vadelerde maksimum 3,98 milyar TL zarar ihtimali barındırmaktadır.

Bankacılık sektörünün kırılganlığının değerlendirilmesi için kullanılan Makro Stres Testi, sistemin hassas noktalarını tespit etme ve makroekonomik şoklara karşı duyarlılığını tahmin etme amacıyla kullanılmaktadır. Makro Stres Testi Modeli, normal şartlar ve kriz ortamı olmak üzere öngörülen iki makro senaryo çerçevesinde bankacılık sisteminin iki yıllık bir süre boyunca nasıl etkileneceğini öngörmeye çalışmaktadır. Model, Aralık 2012 verileri üzerinden uygulanmıştır .

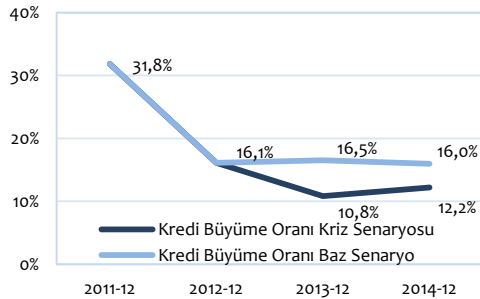
Grafik 2-99: Makro VAR Modeli Senaryoları -Kısa Vadeli Faiz Oranları

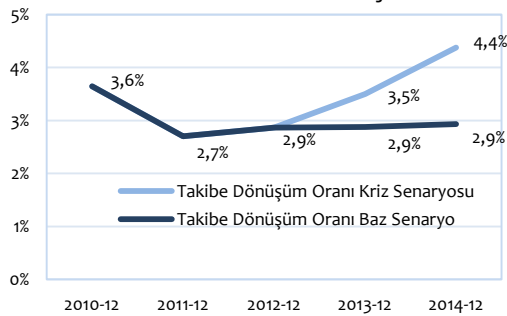
Grafik 2-100: Makro VAR Modeli Senaryoları-İşsizlik Oranı

Grafik 2-101: Kredi Büyüme Oranı

Grafik 2-102: Kredilerin Takibe Dönüşüm Oranı

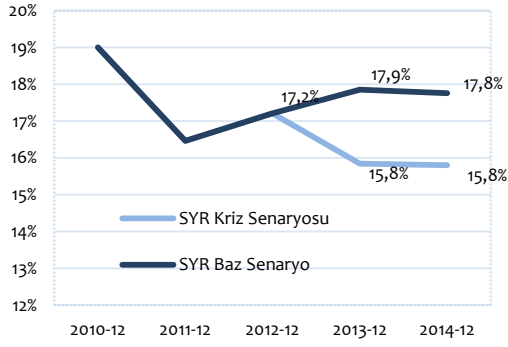

Senaryolar “normal koşullar” altında gerçekleşmesi öngörülen baz senaryoya ve “ekonomide iki yıl küçülme olacağı” varsayımını esas alan kriz senaryosuna dayanmaktadır. Baz senaryo için Orta Vadeli Program’da (OVP) öngörülen Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) büyüme oranlarının, kriz senaryosu için ise birinci yıl iki standart sapmalık (%7,2 küçülme), ikinci yıl ise bir standart sapmalık (%1,6 küçülme) şokların uygulandığı Vektör Otoregresif Model (VAR) ile üretilen Makro Senaryo Modeli kullanılmıştır. VAR modellerinde logaritmik fark dönüşümleri yapılmış reel ekonomik büyüme, enflasyon, USD/TL kuru, gösterge tahvil faiz oranları ve işsizlik oranları yer almakta, 1990 yılından başlayan çeyrek dönemlik veriler kullanılmaktadır.

Makro Stres Testi Modeli kapsamında sektördeki büyüme ve takibe dönüşüm oranları da uydu modeller aracılığı ile tahmin edilmiştir. Baz senaryo ve kriz senaryo sonuçları ile banka bazında panel veriler kullanılarak oluşturulan dinamik panel regresyon analizine dayanan uydu modeller sonucunda, toplam kredi hacminin önümüzdeki iki yılda sırasıyla %16,5 ve %16 seviyelerinde büyümeye devam edeceği, kriz ortamında ise kredi büyümesinin sırasıyla %11 ve %12 seviyelerinde olacağı sonucuna ulaşılmaktadır. Ayrıca, mevcut %2,9 oranındaki kredilerin takibe dönüşüm oranının baz senaryoda mevcut seviyesini koruyacağı, kriz olması durumunda ise %4,4 seviyesine yükselebileceği görülmektedir.

Stres testinde kredi riski, kur riski, faiz oranı riski ve bulaşma riski dikkate alınmaktadır. Kriz senaryosunda sektörün sermaye yeterlilik oranının düşüşünde etkili olan temel riskler kredi riski ve faiz oranı riski iken; kur riski ve bulaşma riskinin sınırlı etkisinin olduğu gözlenmektedir. Sektör, kriz senaryosunda kredi riskinden dolayı tahmin dönemi olan iki yılda da zarar ederken, faiz

Grafik 2-103: Sermaye Yeterliliği Rasyosu

riskinden dolayı birinci yıl önemli ölçüde zarar, ikinci yıl ise kar etmektedir.

Stres testi analizi sonuçları, güçlü sermaye yapısı ve mevcut risklilik düzeyi sayesinde bankacılık sektörünün şiddetli makroekonomik şoklara karşı dayanıklı olduğunu göstermektedir. Yapılan analizler sonucunda, bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik oranı Aralık 2012 tarihinde % 17,2 iken önümüzdeki iki yıl sonunda baz senaryoya göre %17,8 seviyesine yükselmekte, kriz senaryosunda ise %15,8 seviyesine gerilemektedir.

Kutu 9: Yapısal Faiz Oranı Riski Sebebi ile Oluşan Kâr/Zarar'ın Hesaplama Yöntemi

Bankacılık sektörünün yapısal faiz oranı riski, Basel Komitesi tarafından yayımlanan “Faiz Oranı Riski Yönetimi ve Denetimi İçin İlkeler” başlıklı kılavuzunun dördüncü ekinde yer alan standart çerçeve örneğine paralel olarak hesaplanmıştır. Söz konusu örnekteki temsili düzeltilmiş durasyonlar ve vade aralıkları kullanılarak analiz yapılmıştır. Analizde Finansal Sektör Değerlendirme Programı Türkiye 2011’in (FSAP 2011) “Stres Testi Metodolojisi ve Sonuçları” dokümanında TL, USD ve EUR için öngörülen faiz şokları karşısında sektörün türev işlemler dışında kalan faize duyarlı bankacılık hesaplarının faiz oranı riski hassasiyeti ölçülmüştür. Hesaplamalar yapılırken FSAP’ın TL, USD ve EUR için uygun gördüğü şoklar her vade dilimi için ilgili para cinsi varlık ve yükümlülükler üzerine uygulanmıştır.

TL, USD veya EUR cinsi varlık ve yükümlülüklerin 0-1 ay vadesine denk gelen net pozisyon hesaplandıktan sonra aynı vadeye denk gelen temsili düzeltilmiş durasyon çarpılmakta ve sonuç da ve FSAP 2011’de TL için öngörülen faiz şoku ile çarpılarak oluşacak kar/zarar hesaplanmaktadır.

$$K/Z = \text{Net pozisyon} \times D^* \times \nabla y$$

K/Z: Kar/Zarar

Net pozisyon: İlgili vadeye denk faize duyarlı varlıklar ve yükümlülükler arasındaki fark

D*: Temsili düzeltilmiş durasyon

∇y : Faiz oranı şoku

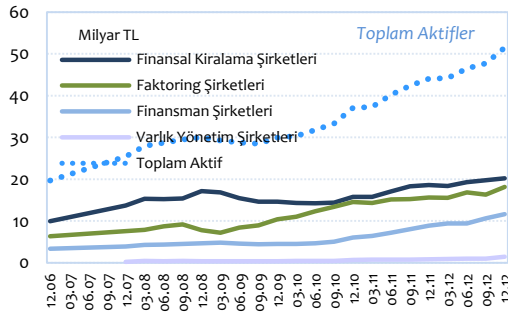
Örneğin, TL için en riskli vade olan 1-2 yıl vadesine denk gelen net pozisyon miktarı 102 milyar TL, D* 1,38 yıldır. Eğer 1-2 yıl vadesine 1000 baz puan faiz şoku uygularsak

$K/Z = 102 \times 1,38 \times 0,1 = 14$ milyar TL kar oluşmaktadır. Eğer -1000 baz puanlık şok uygulanırsa bu sefer yaklaşık 14 milyar zarar söz konusu olmaktadır.

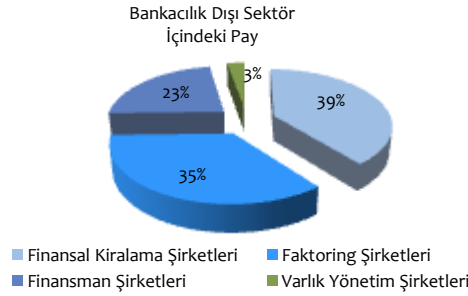
Net pozisyonu pozitif olan vade dilimleri için faiz oranlarının artması kar yaratırken, net pozisyonu negatif olan vade dilimleri için ise faiz artışları zarar yaratmaktadır. TL cinsi varlık ve yükümlülüklerin bir aya kadar olan vadesinde net pozisyon negatif olduğundan faiz oranlarının azalması sektör açısından karlı olmaktadır. Vadesi dolan yükümlülükler daha fazla olduğundan yeni kaynaklar daha ucuza mal olacak, ancak varlıklar daha uzun vadeli olduğundan faiz oranı düşüşünden gecikmeli olarak etkilenmektedir.

3. Banka Dışı Mali Kuruluşlar

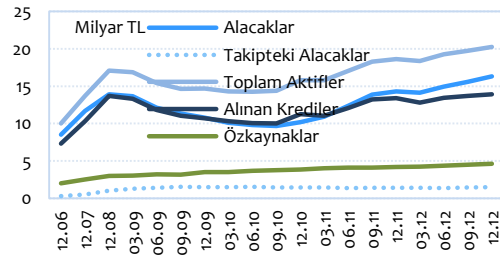
Grafik 3-1: Bankacılık Dışı Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğü

Grafik 3-2: Bankacılık Dışı Finansal Sektör Payları

Grafik 3-3: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço Temel Göstergeleri

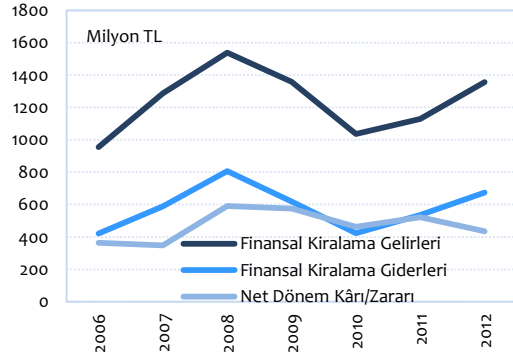
Finansal hizmetlerin çeşitlenmesi, gelişmesi ve derinleşmesi yolunda önem taşıyan bankacılık dışı finansal sektörler Türkiye’de henüz gelişme aşamasında olmakla birlikte, finans sistemi içindeki payları her geçen gün artış göstermektedir. Özellikle, 13 Aralık 2012’de yürürlüğe giren “Finansal Kiralama Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu” ile getirilen yenilikler bahsedilen sektörlerin geleceği açısından önem taşımaktadır.

Bu Kanun ile yapılan; ödenmiş sermayenin 20 milyon TL olması, tahsili geciken alacaklar için karşılık ayırma zorunluluğu, kurulacak şirketin anonim şirket şeklinde ve kurucu ortak sayısının en az 5 olması, 1 yıl içinde faaliyete geçme zorunluluğu, Finansal Kiralama Faktoring ve Finansman Şirketleri Birliğinin kurulması, yurt içi veya yurtdışı şube açmanın izne tabi olması, ana faaliyet konuları dışında faaliyette bulunamama, kredilerde limitler belirlenmesi gibi önemli değişiklikler getirmektedir.

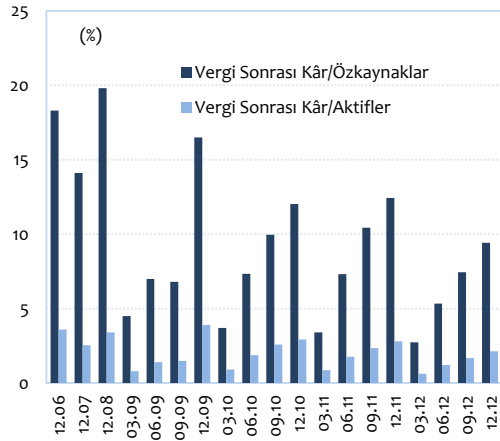
Bankacılık dışı finansal kesim önceki dönemlerde olduğu gibi artmaya devam etmektedir. Toplam aktifler 2012 yılının son çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre % 17 oranında bir büyümeye kaydetmiştir.

Sektörel bazda bakıldığında, varlık yönetimi şirketlerinin toplam aktifleri geçen yılın aynı dönemine göre %64, finansman şirketlerinin aktifleri %31, faktoring şirketlerinin aktifleri %16,1 ve finansal kiralama şirketlerinin aktifleri

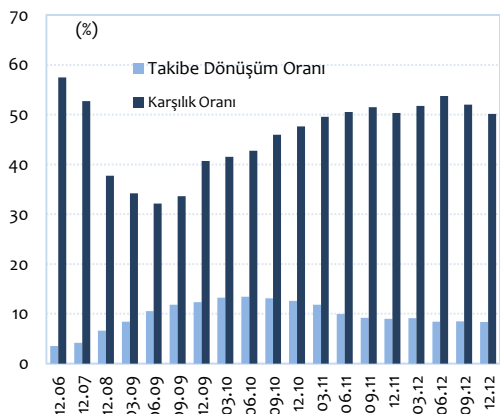
Grafik 3-4: Finansal Kiralama Sektörü Gelir Tablosu Göstergeleri

Grafik 3-5: Finansal Kiralama Sektörü Kârlılık Göstergeleri

Grafik 3-6: Finansal Kiralama Sektörü TDO ve Karşılık Oranı

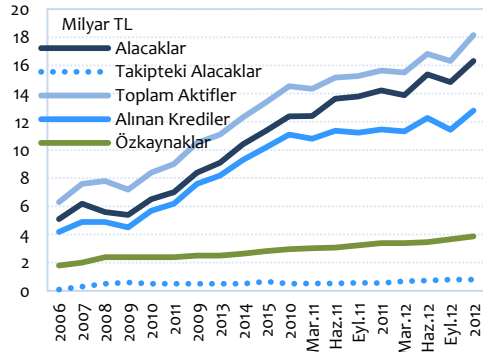

%8,7 büyümüştür. Finansal kiralama sektörü aktif büyüklüğü açısından birinci sırada yer almakla birlikte, yıl itibarıyla sektör içindeki payı azalma eğilimindedir. Buna karşın tüketici finansman şirketlerinin payı her ne kadar finansal kiralama ve faktoring şirketlerinin paylarının gerisinde ise de giderek artmaktadır.

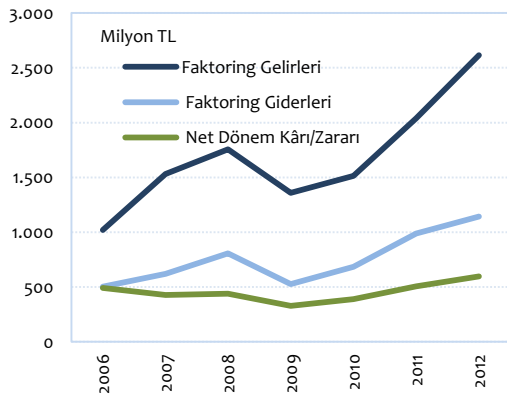
Ülkemizde önemli bir büyüme potansiyeline sahip olan finansal kiralama sektörü, 1986 yılında ilk finansal kiralama şirketinin kurulmasından bu yana, genellikle orta vadeli bir finansman yöntemi olarak kullanılan, gerek büyük ölçekli gerekse küçük ve orta ölçekli işletmelerin yatırım finansmanında kolaylıklar sağlayarak maliyetlerini aşağı çekmelerine yardımcı olan ve şirketlerin özvarlıklarını sabit sermaye yatırımlarına bağlamadan önemli projeleri gerçekleştirebilmelerine imkân sağlayan bankalara alternatif bir sektör olup, bu sektöre olumsuz yansıyan 2008 küresel krizinin etkisinin 2009 yılından itibaren yerini toparlanmaya bıraktığı izlenmektedir.

Finansal kiralama sektörünün bankacılık-dışı mali sektör içindeki payı 2009 yılının ilk çeyreğinden bu yana azalış eğilimindedir. Sektörün toplam aktifleri 2012 yılında bir önceki yıl sonuna göre %8,7'lik bir büyüme kaydettiği göstermiş, alacaklar hesabı %14,2 artarken bilanço içindeki payı da geçen yılın aynı dönemine göre yaklaşık 3,9 puan artmıştır. 2010 yılından bu yana düşmeye devam eden bankalara yapılan plasmanlar kaleminin bilanço içindeki payı da geçen döneme göre %1,5 azalmıştır. Sektörün kaynak yapısı değerlendirildiğinde alınan kredilerin ve özkaynakların arttığı görülmektedir. Özkaynaklar %10,1 oranında artarak bilanço payı itibarıyla bir önceki yıl aynı döneme göre görülen 0,3 oranında büyümüştür. Nazım hesapların bilançoya oranı geçen yılın aynı dönemine göre %4,1 oranında azalmıştır.

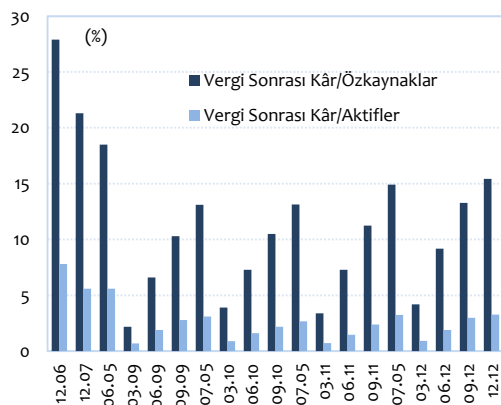
Grafik 3-7: Faktoring Sektörü Bilanço Temel Göstergeleri

Grafik 3-8: Faktoring Sektörü Gelir Tablosu Göstergeleri

Grafik 3-9: Faktoring Sektörü Kârlılık Göstergeleri

Sektörün net dönem kârı, geçen yılın aynı dönemine göre yaklaşık %17 azalmıştır. Zarar eden şirket sayısı 2012 yılının son çeyreğinde bir öndeki döneme göre bir adet artarak 4'e yükselmiştir.

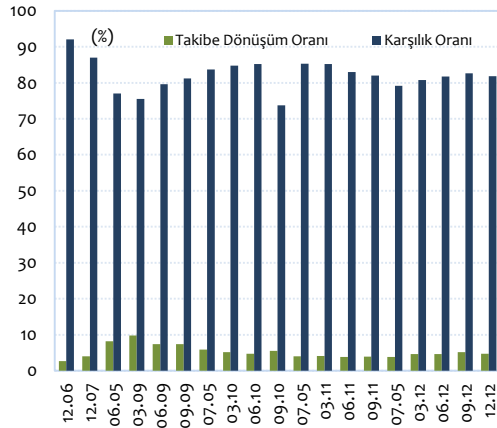
Finansal kiralama işlemlerinde 2007 yılı sonuna kadar indirimli KDV oranı uygulanmaktaydı. 2007 yılından itibaren %18 KDV uygulanmaya başlanmıştır. KDV oranlarının 2011 yılı sonunda tarım makineleri ve bazı türlerdeki inşaat ve üretim makineleri için % 1'e düşürülmesinin etkisiyle yüksek kâr elde eden sektör, aynı performansı 2012 yılında yakalayamamıştır. Bu dönemdeki net kâr düşüşünde, finansal kiralama gelirlerinin %20,1 oranında artmış olmasına karşın finansal kiralama giderlerinin %26,1 oranında artış göstermiş olmasının etkili olmuştur.

Özkaynak ve aktif kârlılığı bakımından sektörün performansında bir gerileme söz konusudur. Nitekim 2012 yılı sonunda bir önceki yılın aynı dönemine göre özkaynak kârlılığı %6,8 ve aktif kârlılığı %1,5 oranında düşmüştür. Takibe dönüşüm oranı, 2010 yılının ortalarından itibaren düşüş eğilimine girmiştir. Ancak, 2007 yılındaki düşük orana kıyasla halen yüksek seviyesini korumaktadır. Karşılıklar 2009 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren %50 civarındaki seyrini korumaktadır.

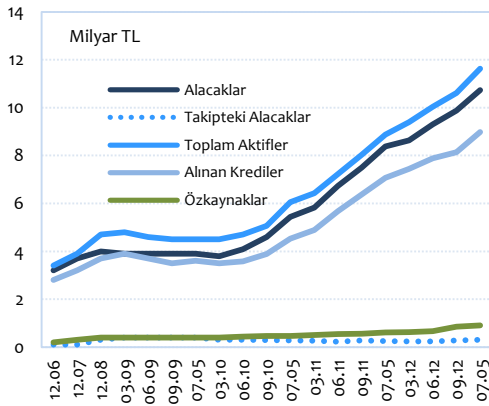
Finansal kiralama sektörünün büyümesi, 2012 yılının son çeyreğinde devam etmektedir. Bu çerçevede, sektörün şube sayısı 1, temsilcilik sayısı 3 ve personel sayısı 41 adet artmıştır. Müşteri sayısındaki artış %4,1 dir. Aynı dönemde sözleşme sayısı %4,4 oranında azalmıştır.

Faktoring şirketlerinin bankacılık dışı finansal sektör içindeki payı 2012 yılının son çeyreğinde önemli ölçüde artmıştır. Faktoring sektörü büyüme eğilimini küresel finans krizine rağmen 2008 - 2012 yılları arasında sürdürmüştür. Toplam aktifler bu dönemde % 133 artmıştır.

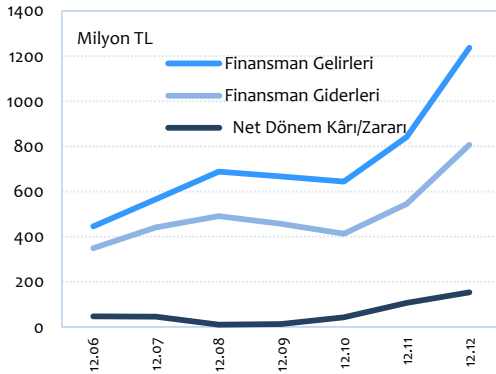
Grafik 3-10: Faktoring Sektörü TDO ve Karşılık Oranı

Grafik 3-11: Finansman Sektörü Bilanço Temel Göstergeleri

Grafik 3-12: Finansman Sektörü Gelir Tablosu Göstergeleri

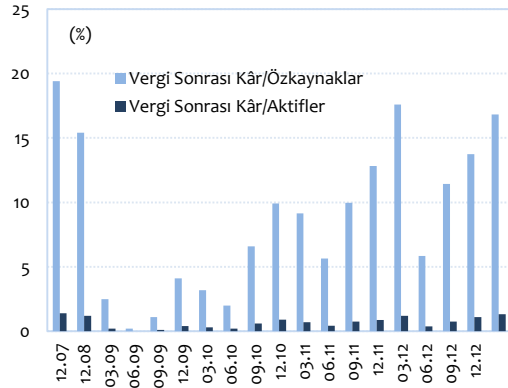
2012 yılının son çeyreğinde alacaklar kalemi toplam aktif büyüklüğüne paralel olarak artış göstermiş ve %14,8 oranında büyüyerek 16,3 milyar TL'ye ulaşmıştır. Alacaklar kaleminin aktifler içindeki payı ise hafif bir gerilemeyle %89,8 olarak gerçekleşmiştir. Alınan krediler kalemi 2012 yılı son çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %12,8 oranında artmıştır. Nazım hesaplar içerisinde türev finansal araçların ve emanet kıymetlerin payı azalırken alınan teminatların ağırlığı artmaktadır. Alınan teminatlar önceki yıla göre %27,6, türev araçlar %1,2 ve emanet kıymetler %13,9 yükselmiştir.

Faktoring sektörünün kârlılık performansı 2012 son çeyrekte bir önceki yıl aynı döneme göre olumlu seyretmiştir. Net dönem kârı bu dönemde %33,5 oranında artmıştır. Olumlu bir gelişme olarak zarar eden şirket sayısı, yılın son çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 1 adet azalmıştır. Sektör özellikle ana faaliyet alanında gelirlerini artırmıştır. Gelir kalemleri arasında, faktoring gelirleri %38,2 oranında artarken faktoring-dışı gelirler %37,2 oranında azalmıştır. Aktif kârlılığı %3,3 ve özkaynak kârlılığı %15,4 olarak gerçekleşmiştir. Ancak, takibe dönüşüm oranı bir önceki döneme göre %23,3 artarak %4,7 seviyesine yükselmiştir.

Sektörün aktif büyüme performansı paralelinde şube ve personel sayısı da artmaktadır. Şube sayısı 37 ve personel sayısı 367 adet artmıştır. Temsilcilik sayısı ise 33 adet gerilemiştir. 2012 Aralık ayı itibarıyla müşteri sayısı bir önceki çeyreğe göre %0,9 artarken, sözleşme sayısı %6,9 oranında gerilemiştir.

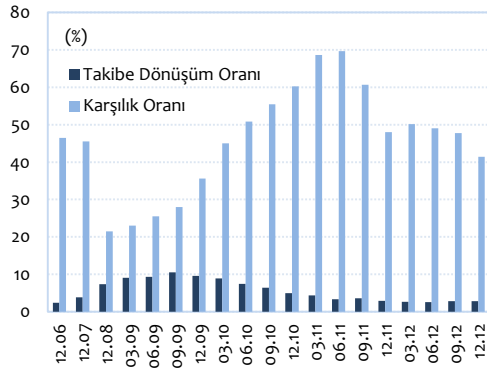
Finansman sektörünün bankacılık-dışı mali sektör içindeki payı 2010 yılının ilk yarısından itibaren artmıştır. Toplam aktifler gelişme trendini 2012 yılının son çeyreğinde de devam ettirmiştir. Finansman şirketlerinin son 5 yıl içerisindeki büyüme oranı %147,4 olup, faktoring ve finansal kiralama sektörlerinin sırasıyla %133 ve %18,4 olan büyüme oranından daha yüksektir. Tüketim mallarının finansmanı, yatırım

Grafik 3-13: Finansman Sektörü Kârlılık Göstergeleri

ürünlerine ilişkin finansman işlemlerinden daha hızlı gelişme göstermiştir. Küçük olmakla birlikte 10,7 milyar TL tutarındaki finansman sektörü alacaklarının, 194,3 milyar TL tutarındaki bankacılık sektörü tüketici kredileri miktarı ile kıyaslandığında, gösterdiği %28 oranındaki büyüme dikkat çekicidir. Ancak alacaklar kaleminin aktifler içindeki ağırlığı düşmektedir. Takipteki alacaklar %23 oranında artmıştır. Özkaynakların bilanço payı %6,8'den %7,8'e yükselmiştir. Temin edilen yabancı kaynaklar arasında alınan krediler, 2012 Aralık ayında geçen yılın aynı dönemine göre %27 artmıştır. Alınan teminatlardan kaynaklanan artış nazım hesaplardaki büyümede etkili olmuştur.

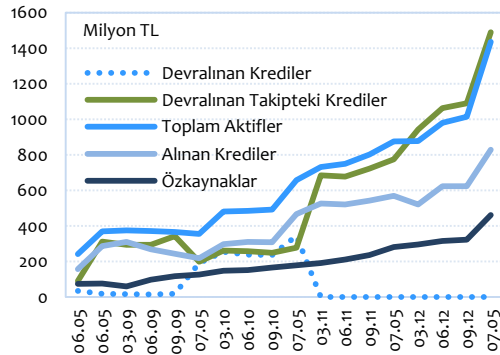
Grafik 3-14: Finansman Sektörü TDO ve Karşılık Oranı

Finansman sektörünün net dönem kârı önceki yıla göre %43,1 oranında artmıştır. Sektörün zarar eden şirket sayısı bir adet azalmıştır. Sektörde faaliyet gösteren 13 şirketin 5'izarar etmiştir. Finansman gelirlerinde 2012 Aralık ayı itibarıyla geçen yılın aynı dönemine göre %47,1 oranındaki büyüme, kârın yüksek olmasını açıklayan etkidir.

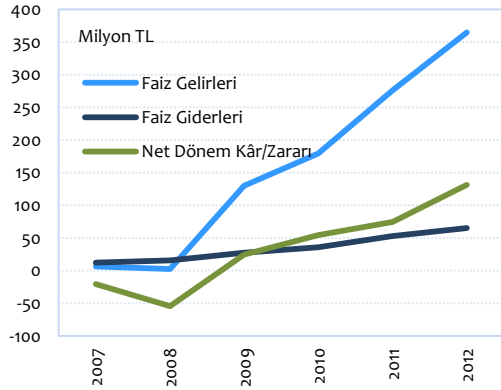
Sektörün kârlılık göstergeleri bu dönemde farklı seyir izlemiş, özkaynak karlılığı azalırken aktif kârlılığı artmıştır. Takibe dönüşüm oranındaki gerileme, sektörün aktif yapısını olumlu etkilemektedir. Karşılık oranlarında 2011 ortalarından bu yana bir düşüş söz konusudur.

Grafik 3-15: Varlık Yönetim Şirketleri Sektörü Bilanço Temel Göstergeleri

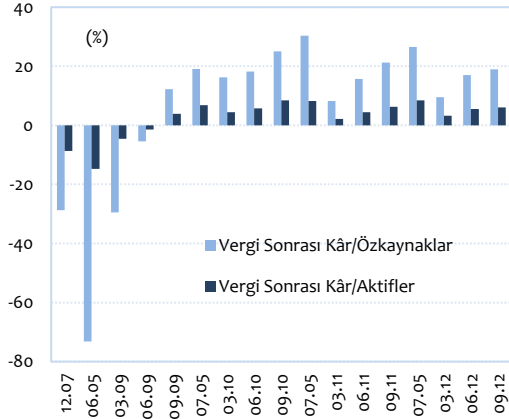

Finansman sektörünün şube ve temsilcilik sayısında bir değişme yaşanmazken personel, müşteri ve sözleşme sayılarında artış sürmektedir. Sektörde 2012 yılı son çeyreğinde 112 kişiye daha istihdam sağlanmıştır. Müşteri ve sözleşme sayıları yaklaşık %17 oranında artmıştır.

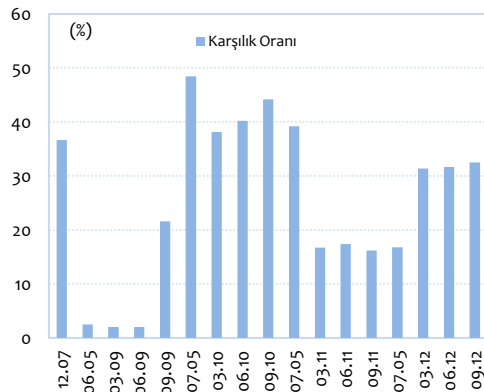
Grafik 3-16: Varlık Yönetim Şirketleri Sektörü Gelir Tablosu Göstergeleri

Grafik 3-17: Varlık Yönetim Şirketleri Kârlılık Göstergeleri

Grafik 3-18: Varlık Yönetim Şirketleri Sektörü Karşılık Oranı

Varlık yönetim şirketlerinin bankacılık dışı finansal sektör içindeki payı %2,8 seviyesindedir. Varlık yönetim şirketlerinin toplam aktifleri son 12 aylık dönemde %64 oranında büyümüştür. Bu güçlü büyüme sürecinde devralınan krediler kaleminin bilanço payı da % 88,5'den %103,8'ye yükselmiştir. Aynı dönemde %143,9 artan karşılıkların bilanço payı % 14,9'dan %22,1'e yükselmiştir. %64,9 artan özkaynakların bilanço payında önemli bir değişiklik olmamıştır. Emanet kıymetlerin bilanço payının artmasına bağlı olarak son bir yılda bilanço dışı hesapların bilançoya oranı artmıştır.

Varlık yönetim şirketlerinin kârlılık performansı 2009 Eylül ayından beri artış eğilimindedir. Sektörün kârı 2012 yılı son çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %76,7 oranında büyümüştür. Özellikle net faiz gelirlerindeki artış, kârlılığın temel belirleyicisidir. Bu dönemde miktar olarak küçük olmakla birlikte kambiyo işlemlerinden kaynaklanan zararlar %132,8 artmıştır.

Varlık yönetimi şirketlerinin özkaynak ve aktif kârlılığı artmıştır. Aralık 2012 itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre yaklaşık %7,5 civarında artmıştır.

2012 Aralık ayı itibarıyla özkaynaklar alacaklar oranı, bir önceki yılın aynı dönemine göre düşmüştür. Sektörün bilançosunda yabancı para işlemlerin payına bakıldığında YP varlık ve yükümlülüklerin gerilediği görülmektedir. Bilanço içi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar oranı sürdürülebilir düzeyde bir risk taşımaktadır. Sektörde zarar eden şirket sayısı bir önceki yıla göre azalarak 1 adet olarak gerçekleşmiştir.

Factoring, finansal kiralama ve tüketici finansman şirketlerine göre varlık yönetim şirketlerinin karşılık oranı düşük seviyededir.

Kutu 10: Banka Dışı Finansal Sektör Düzenlemeleri

Banka dışı sektörün gelişiminde; faaliyet gösteren şirketlerin ekonomik yapısı ile işlemlerini düzenleyen açık ve herkes tarafından kabul edilen bir mevzuatın olup olmadığı, sektörü yeterli düzeyde düzenleyen ve denetleyen bir alt yapının kurulup kurulmadığı, sektörde faaliyet gösteren şirketlerde standart ve şeffaf bir muhasebe ve raporlama standardının bulunup bulunmadığı ve vergi uygulamalarının sektörün gelişimini engelleyici olup olmadığı gibi faktörler önemli rol oynamaktadır.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu çerçevesinde 01.01.2006 tarihinde 83 finansal kiralama, 88 faktoring ve 9 finansman şirketi Hazine Müsteşarlığından BDDK'ya devredilerek, şirketler etkin bir denetim ve gözetim sisteminin içerisine alınmış ve sektörün gelişimine yönelik ilk önemli adım atılmıştır. Müteakiben, sektörün gelişimine yönelik ikinci önemli adım finansal kiralama, faktoring ve finansman işlemlerine ve şirketlerin faaliyetlerine ilişkin mevzuatın günün koşullarına uyarlanması için çalışmaların başlatılması olmuş; ilk olarak sektörde standardizasyon ve kurumsallaşma sağlanabilmesi için şirketlerin kuruluş ve faaliyet esaslarını düzenleyen 10.10.2006 tarihli Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik" (Yönetmelik) hazırlanmıştır. Yönetmelikte banka dışı finansal kuruluşlara ilişkin yeni standartlara yer verilmiş, kuruluşların söz konusu standartlara bir yıl içerisinde intibak etmeleri şart koşulmuştur. Sektör açısından eğitici bir nitelik taşıyan söz konusu uyum süreci sonunda Yönetmelik hükümlerine uygun görülen 34 finansal kiralama, 63 faktoring ve 8 finansman şirketinin intibakı Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunca onaylanmış, yeni standartlara uyum sağlayamayan kurumsal ve mali yönden zayıf şirketlerin faaliyet izinleri iptal edilmiştir.

Bu süreçte benimsenen düzenleyici yaklaşım kısıtlayıcı kurallar koymaktan ziyade, sektörlerin kurumsal yapısının gelişimine imkan verecek ve rekabet eşitliğini sağlayacak düzenlemelerin yapılmasına yöneliktir. Bu yaklaşım altında, Yönetmeliğin yanı sıra şeffaflığın ve güvenilirliğin artırılması amacıyla muhasebeleştirme, finansal raporlama, karşılıklar ile faktoring işlemlerine ilişkin alt düzenlemeler de yürürlüğe konulmuş, sektörde faaliyet gösteren şirketler için standart ve şeffaf bir muhasebe ve raporlama standardı oluşturulmuştur.

Her ne kadar alt düzenlemelerde revizyon yapılmış olsa da finansal sektörde görülen değişiklikler ve uygulamada ortaya çıkan ihtiyaçlar neticesinde 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu ile 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin şirketlerin etkin bir şekilde faaliyetlerini yerine getirebilmeleri ve gelişip büyüebilmeleri anlamında yeterli olmadığı görülmüştür. Bu çerçevede, finansal kiralama, faktoring ve finansman işlemlerinin yasal altyapısının uluslararası standartlara ve sektörlerin ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmesi amacıyla 13.12.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu hazırlanmış; şirketlerin kuruluş ve faaliyetlerini finansal kuruluş ciddiyetine yakışır bir biçimde yürütebilecekleri yasal altyapı ile etkin gözetim ve denetim sistemi oluşturulmuştur. Ayrıca, ilgili mevzuatta finansal kuruluşlar için getirilen muafiyet ve istisnalardan yararlanılması dolayısıyla, kaynak maliyetinin düşürülmesi suretiyle mali sistemde rekabet eşitliğinin desteklenmesi amacıyla şirketler Kanunda finansal kuruluş olarak tanımlanmıştır. Şirketlerinin mali sistem içerisinde etkin bir şekilde rol alabilmeleri ve finans kurumu olmanın gereği olarak güçlü bir sermaye yapısı ve mali bünyeye sahip olabilmelerini teminen asgari sermaye tutarı da kurumsallaşma hedefiyle paralel bir düzeye yükseltilmiştir.

Sektörün büyümesinin önündeki en önemli engellerden biri ana faaliyet konusu dışında faaliyette bulunulmaması dolayısıyla, yurtdışında kurulu muadil şirketlere oranla ürün ve gelir çeşitliliğinin düşük olmasıdır. Bu durumun iyileştirilebilmesi adına, Kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte şirketlere ödenmiş sermayenin %1'ine kadar nakdi kredi kullandırma yetkisi verilmiş, sektör değerlendirmeleri bölümünde değinilen finansal kiralama şirketleri ve faktoring şirketleri ile ilgili diğer detaylı hükümlere yer verilerek, sektörün ürün çeşitliliği artırılmıştır.

Finansal kiralama, faktoring ve finansman işlemlerinin hukuki altyapısını oluşturan özel düzenlemelerin bulunması, sektörleri lisanslayan, düzenleyen ve denetleyen otoritenin mevcudiyeti, şirketlere ilişkin standart ve şeffaf bir muhasebe ve raporlama standardının bulunması, şirketlerin kurumsallık düzeyinin artması, sermaye ve özkaynak yapısının kuvvetlenmesi, işlemlerin niteliğini dikkate alan vergisel uygulamaların varlığı, 2006 yılında mevcut durumun rehabilitasyonu ile başlayan süreç ile banka dışı sektörün gelişiminde önemli bir yolun katedildiğini göstermektedir. Bundan sonraki dönemde de, yeni Kanun ile birlikte, sektörün, süregelen sağlıklı büyüme eğiliminin hızlanması, başta KOBİ'ler olmak üzere işletmelerin finansman ihtiyacının karşılanmasında üstlenecekleri rolün daha da önem kazanması ve yabancı sermayenin sektöre olan ilgisinin artması beklenmektedir.

Kutu 11: Sektör Bazında 6361 Sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu ile Getirilen Yenilikler

Finansal kiralama, faktoring ve finansman işlemlerinin yasal altyapısının uluslararası standartlara ve sektörlerin ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmesi amacıyla 13.12.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu ile getirilen yenilikler sektör bazında aşağıda özetlenmiştir;

Finansal Kiralama

Finansal kiralama şirketlerinin operasyonel kiralama yapabilmeleri ve işletmelerin kısa vadeli makine ve ekipman ihtiyaçlarına yönelik tedarik hizmeti alabilmeleri sağlanmıştır.

“Sat-Geri Kirala” işlemlerinin yapılabilmesine olanak sağlanmıştır. İşletme sermayesi açığı olan şirketler, aktiflerindeki bina ve makineleri finansal kiralama şirketine satıp, satış bedelini peşin olarak finansal kiralama şirketine tahsil etmek suretiyle, bilançolarını likit hale getirebilecek ve ortaya çıkan bu fonu ticari faaliyetlerinde kullanabileceklerdir. Kiralama şirketine geri ödemeler ise uzun vadeye yayılmış finansal kira bedelleri şeklinde yapılabilecektir.

Bilgisayar yazılımlarının çoğaltılmış nüshaları finansal kiralamaya konu olabilmektedir.

Asli niteliğini koruyan her mal bağımsız olarak finansal kiralamaya konu edilebilmektedir, böylelikle eklenti ve bütünleyici parçalar da finansal kiralama kapsamına dahil olmaktadır.

Yabancı sermayeli finansal kiralama şirketlerinin kiraladığı hava ve deniz araçları Türk limanları arasında ticari faaliyette bulunabilmektedir.

Yukarıdaki bahsedilen yenilikler ile birlikte işlem hacminde önemli ölçüde artış gerçekleşmesi beklenmektedir. Operasyonel kiralama ve satıp geri kiralama gibi yeni ürünlerin de piyasaya girmesiyle sektör yeni müşterilere ve sektörlerle ulaşılacaktır. Finansal kiralama mevzuatı da bu şekliyle, ABD ve AB ülkelerindeki uygulamalar ve International Institute for The Unification of Private Law tarafından hazırlanan “Kiralama Hakkında Taslak Model Kanun” ile uyumlu hale gelmiştir.

Faktoring

Yeni “Finansal Kiralama Faktoring ve Finansman Şirketleri Birliği Kanunu” ile birlikte faktoring sektöründe de yenilikler hayata geçmiştir. Sermaye tutarı, etkin denetim ile gözetim ve diğer konularla ilgili ortak hükümlere ilaveten, faktoring işlemlerine konu olan alacakların gerçekleşmiş bir ticari faaliyetten doğmuş olmasını ve aynı faturaya dayalı alacakların birden fazla faktoring işlemine konu edilememesini teminen Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Birliği nezdinde Fatura Merkezi Kayıt Sistemi kurulması öngörülmüştür. TBB nezdinde oluşturulan Risk Merkezi’ne üye olmasına imkan tanıyan yeni uygulamalar, faktoring sektörünün de ortak bilgi havuzundan veri temin etmesine imkân tanımakla birlikte, ortak fatura havuzunun kurulması ile sektör çok daha sağlıklı bir istihbarat imkânına ve veri kaynağına ulaşabilecektir. Bilgi paylaşımı ve risk yönetimi konusunda atılan bu adımlar ile birlikte oluşacak güçlü finansal yapının, beraberinde alternatif finansal enstrüman çeşitliliğini, likidite olanaklarını ve daha yüksek bir işlem hacmini olanaklı kılması beklenmektedir.

Finansman Şirketleri

Finansman şirketlerinin tek faaliyet konusu tüketici finansmanı olduğu için altyapıları, süreçleri ve sistemleri buna göre kurgulanmış olup, bankaların detaylı kredilendirme sürecine nazaran daha hızlı hareket edebilme kabiliyetine sahiptirler. Bu durum finansman şirketlerinin ilgili alanlardaki hizmet kalitesinin yüksek olmasını sağlamakta, uzmanlaştıkları alanlarda bankalara göre daha fazla seçenek sunmalarını sağlamaktadır. Ancak gelişmiş ülkelerde uygulama bulan bireysel harcamalar, eğitim finansmanı, enerji faturaları, stok finansmanı, nakit ihtiyaç kredisi ve araç kiralamaya kadar çok geniş bir ürün yelpazesinin henüz ulusal hizmetler arasında yer almadığı görülmektedir. Zira sektör büyük ölçüde taşıt finansmanına yoğunlaşmıştır. Bununla birlikte, 6361 sayılı yeni Kanun ile tüketici finansman şirketleri kredi kuruluşu statüsü kazanmış ve sektörde yeni ürünlerin geliştirilmesine olanak sağlanmıştır. Ayrıca bu Kanun değişikliği ile birlikte, finansman şirketlerinin aktiflerinin % 5’ine kadar nakdi kredi kullandırmasına imkân tanınmıştır.

4. Ek: Tablolar

Ek Tablo 1: Finansal Sektörde İstihdamın Dağılımı

	2010	2011	2012
Banka	190.586	194.617	200.766
Faktoring	3.557	3.819	4.186
Finansal Kiralama	1.286	1.217	1.258
Finansman Şirketleri	562	595	707
Varlık Yönetim	594	653	572
Aracı Kurumlar	4.948	5.100	5.193
Sigorta Şirketleri	10.447	10.986	11.576
Reasürans	205	201	200

Ek Tablo 2: Bankacılık Sektörü Müşteri Profili

Bin Adet	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Ara.12
Mevduat	46.905	48.369	48.097	49.806	49.393	49.923	48.885	50.383	50.902
Katılım Fonu	2.113	2.223	2.301	2.381	2.481	2.521	2.715	2.796	2.919
Kredi	41.496	42.278	43.518	44.988	45.017	46.595	47.507	48.222	49.108
Kredi Kartı	27.785	27.927	28.461	29.082	29.806	30.579	31.317	31.713	32.314
Banka Kartı	56.456	58.827	61.791	64.011	66.573	68.448	69.890	71.270	72.708
İnternet Bank.	v.y.	7.227	7.472	7.828	8.606	9.329	9.468	9.861	10.552
Mobil Bankacılık	v.y.	230	248	321	446	555	693	889	1.376

Ek Tablo 3: Sermaye Piyasaları Müşteri Profili

Bin Adet	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Ara.12
BES	2.379	2.494	2.584	2.642	2.726	2.884	2.974	3.119
HS Yatırımcısı	1090	1095	1.097	1.098	1.091	1.094	1.081	1.089
YF Yatırımcısı	3.441	3.537	3.519	3.286	2.846	2.810	2.885	2.810

Ek Tablo 4: Bankacılık Sektörü Alternatif Dağıtım Kanalları İşlem Hacmi

Milyar TL	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Ara.12
Çağrı M.Fin.İşlemler	7,2	9,6	12,6	13,9	5,5	7,7	3,9	3,0
İnternet Fin. İşlem.	361,7	369,2	406,5	411,9	428,9	436,8	447,1	482,6
Mobil B.Fin.İşlem.	1,9	2,4	2,8	4,1	4,8	6,3	7,6	10,0

Ek Tablo 5: Aracı Kurumların Alternatif Dağıtım Kanalları İşlem Hacmi

Milyar TL	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12
İnternet	189	356	501	638	157	319	443
Çağrı Merkezi	3	6	8	10	1	3	5
Kaldıraçlı İşlemler				0	128	243	396

Ek Tablo 6: Yurtiçi Yerleşiklerin Yatırım Araçlarının Gelişimi

Milyar TL	2007	2008	2009	2010	2011	2012
TL Mevduat	220,6	280,1	321,2	406,5	429,4	481,7
DTH	111,6	141,9	150,4	159,3	189,3	192,3
Kıymetli Maden H.	0,2	0,3	1,2	2,4	14,4	18,8
Katılım Fonu	14,6	18,6	26,1	32,1	34,8	42,5
DİBS	243,1	269,4	334,5	344,6	326,8	336,2
Eurobond	4,3	4,9	5,3	5,4	6,5	6,0
Hisse Senedi	31,1	20,0	40,7	56,0	52,9	72,7
Yatırım Fonu	26,4	24,0	29,6	33,2	29,7	30,2
Tahvil & Bono	0,3	0,4	0,5	2,6	13,2	26,8
Repo	20,1	27,7	43,7	44,2	69,0	50,5
Toplam	672,3	787,3	953,3	1086,4	1166,0	1257,7

Ek Tablo 7: Yurtdışı Yerleşiklerin Yatırım Araçlarının Gelişimi

Milyar TL	2007	2008	2009	2010	2011	2012
TL Mevduat	2,0	3,1	3,4	4,8	6,7	8,0
DTH	7,7	10,2	11,9	11,5	20,4	25,1
Kıymetli Maden H.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3
Katılım Fonu	0,2	0,4	0,4	0,4	0,7	1,2
DİBS	37,5	31,1	31,4	49,2	68,2	101,6
Eurobond	0,4	0,9	1,2	1,7	0,8	0,8
Hisse Senedi	81,4	41,5	83,7	109,7	86,9	140,5
Yatırım Fonu	0,3	0,2	0,4	0,4	0,4	0,4
Tahvil & Bono	0,1	0,0	0,0	0,2	0,5	1,3
Repo	7,0	6,5	9,4	13,3	28,0	32,2
Toplam	136,6	93,9	141,8	191,3	212,5	311,4

Ek Tablo 8: Bankacılık Hisse Senetlerinin Yatırımcı Gruplarına Göre Dağılımı

Banka Türü			Banka Adı	Aktif Payı (%)		Hissedarların Kamu, Özel ve Küresel Sermaye Dağılımı (%)							
				2011	2012	Kamu	Özel	Küresel	Borsa Yerli	Borsa Küresel	Diğer Pay(**)	TOPLAM	
Mevduat Bankaları	Kamu	1	Adabank A.Ş.	0	0	100						100	
		2	Birleşik Fon Bankası A.Ş.	0,1	0,1	100						100	
		3	T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	13,2	11,9	100						100	
		4	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	7,5	7,9	51,06			3,95	44,95	0,04	100	
		5	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	7,3	7,7	74,55			4,4	20,8	0,25	100	
	Özel	6	Akbank T.A.Ş.	11	11,4		38,98	9,5	20,92	26,33	4,26	100	
		7	Alternatifbank A.Ş.	0,5	0,6		95,18		4,81			100	
		8	Anadolubank A.Ş.	0,5	0,5		98,45				1,55	100	
		9	Fibabanka A.Ş.	0,2	0,3		100					100	
		10	Şekerbank T.A.Ş.	1,2	1,1		34	33,9	20,7	11,4		100	
		11	Tekstil Bankası A.Ş.	0,3	0,3		74,8		14,9	10,3		100	
		12	Türkish Bank A.Ş.	0,1	0,1		64,58	34,29			1,13	100	
		13	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	3,1	3,2		27,38	47,22	1,58	23,73	0,05	100	
		14	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	12	11,7		16,6	25	12,5	45,79	0,01	100	
		15	Türkiye İş Bankası A.Ş.	13,3	12,9		68,81		7,07	23,94	0,18	100	
		16	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	8,9	8,9			76,2	3,3	20,5		100	
		17	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,2	0,2	15,4	20,6	64				100	
		18	Burgan Bank A.Ş.	0,4	0,3			99,25			0,74	100	
		19	Citibank A.Ş.	0,6	0,5			100				100	
		Küresel Banka	20	Denizbank A.Ş.	3	3,2			99,8	0,2	0		100
			21	Deutsche Bank A.Ş.	0,2	0,1			100				100
	22		Finansbank A.Ş.	3,8	4			58,2	0,2	41,6		100	
	23		HSBC Bank A.Ş.	2	1,9			100				100	
	24		ING Bank A.Ş.	1,7	1,8			100				100	
	25		ODEA Bank A.Ş.	0	0,3			100				100	
	26		Turkland Bank A.Ş.	0,2	0,2			100				100	
	27		Bank Mellat	0,3	0			100				100	
	28		Habib Bank Limited	0	0			100				100	
	29		JP Morgan Chase Bank N.A.	0,2	0			100				100	
	Küresel Şube	30	Portigon A.G.	0,1	0			100				100	
		31	Societe Generale S.A.	0,1	0			100				100	
		32	The Royal Bank Of Scotland N.V.	0,1	0,1			100				100	
		33	Asya Katılım Bankası A.Ş.	1,4	1,6		26,54		22,17	31,18	20,06	100	
	Katılım Bankaları	Küresel	34	Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.	0,9	0,9		6,23	61,9	4,77	18,2	8,89	100
			35	Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.	1,2	1,4		18,71	80,24			1,03	100
			36	Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	1,1	1,3		26,5	66,3			7,17	100
	Kalkınma ve Yatırım Bankaları	Kamu	37	İller Bankası	0,9	0,9	100						100
			38	İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	0,2	0,3	48,3	42,5				9,2	100
			39	Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.	0,8	1,1	100						100
			40	Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.	0,2	0,2	99,08			0,92			100
		Özel	41	Aktif Yatırım Bankası A.Ş.	0,2	0,3		100					100
			42	Diler Yatırım Bankası A.Ş.	0	0		100					100
			43	GSD Yatırım Bankası A.Ş.	0	0		100					100
			44	Nurol Yatırım Bankası A.Ş.	0	0		94,1				5,89	100
			45	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	0,8	0,8	5,3	40,4		22,1	31,9	0,21	100
			46	Bankpozitif Kredi Ve Kalkınma Ban. A.Ş.	0,2	0,1			69,8				100
			47	Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş.	0,1	0,1			100				100
			48	Standard Chartered Yat.Bank. Türk A.Ş.	0	0			100				100
			49	Taib Yatırımbank A.Ş.	0	0			99,46			0,53	100

(*) BDDK-BRS Raporlama Sisteminde yer alan güncel banka beyanları esas alınmıştır.

(**) Diğer pay, hisse oranı %1'in altında olan ortaklara ait olan ortakların halka arzı konusu olmamış (doğrudan edinilmiş) paylarıdır. Söz konusu veri bankalar tarafından toplanmış ve bu şekilde beyan edilmektedir.

Ek Tablo 9: Fon Akım Tablosu Gelişimi

Aktif Değişimi (Milyar TL)	2009	2010	2011	2012	Pasif Değişimi	2009	2010	2011	2012
Nakit Değerler	1,6	1,6	3,9	2,3	Mevduat	60,0	102,4	78,5	76,4
Bankalardan Alac.	1,6	-13,9	14,8	-13,4	Bankalara Borçlar	-6,3	36,3	49,4	7,7
Krediler	25,2	133,2	157,1	111,9	Sermaye Ben. Krediler	0,3	-0,4	2,6	5,8
Faiz ve Gelir Tah.Rees.	-0,8	3,6	4,2	5,0	Faiz ve Gider Rees.	-2,3	1,3	3,1	-0,2
MDP	68,9	25,0	-2,9	-15,0	Fonlar	0,4	0,7	0,9	0,9
Takipteki Krediler	0,7	-0,3	0,7	1,9	Karşılıklar	3,5	0,7	0,0	9,2
Muhtelif Alacaklar	0,7	10,5	1,0	-1,3	Öd.Vergi, Res.Harç, Prim.	0,0	0,0	0,4	0,1
Zorunlu Karşılıklar	-1,2	8,1	28,9	49,1	Finansal Kir.Borçları	-0,1	0,0	0,7	-0,1
İştirakler	2,4	2,6	1,4	5,5	İhraç Ed.men.Değ.	0,1	3,0	15,3	19,4
Sabit Kıymetler	0,3	-0,2	0,2	0,5	Muhtelif Borçlar	19,9	-3,2	40,2	-17,8
Finansal Kir.Al.	-0,3	-0,2	0,2	0,3	Diğer Yabancı Kaynaklar	1,4	8,1	9,8	14,1
Diğer Aktifler	2,4	2,7	1,6	6,2	Özkaynaklar	24,5	23,7	10,1	37,2
Toplam	101,5	172,7	211,0	152,9	Toplam	101,5	172,7	211,0	152,9

Not: Azalışlar (-) ile gösterilmiştir.

Ek Tablo 10: Özet Bilançonun Gelişimi

Milyar TL	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Ara.12
Nakit Değ.Banka ve Para Piy.Al.	63,0	60,3	94,7	97,9	85,5	104,2	104,8	90,1	85,4	93,1
MDP	158,9	164,7	194,0	262,9	287,9	285,0	285,3	284,3	277,9	270,0
Krediler	219,0	285,6	367,4	392,6	525,9	682,9	699,1	737,2	755,6	794,8
Zorunlu Karşılıklar	17,2	17,3	14,7	13,5	21,6	50,5	52,3	64,3	88,7	99,5
Diğer Aktifler	41,6	53,7	61,7	67,2	85,9	95,2	87,4	97,9	100,9	113,2
Mevduat	307,6	356,9	454,6	514,6	617,0	695,5	696,4	718,8	738,0	771,9
Para Piy. ve Bankalara Borç.	71,0	71,6	93,1	86,9	123,2	173,3	168,3	182,4	179,7	180,4
Repo İşl.Sağ.Fonlar	25,8	27,8	40,8	60,7	57,5	97,0	97,6	90,7	89,3	79,9
İhraç Edilen Menkul Kıymetler	0,0	0,0	0,0	0,1	3,1	18,4	22,6	29,5	33,5	37,9
Özkaynaklar	59,5	75,8	86,4	110,9	134,5	144,6	153,0	159,3	168,2	181,8
Diğer Pasifler	35,8	49,5	57,6	60,8	71,3	88,8	90,9	92,9	99,8	118,8
Toplam Aktifler/Pasifler	499,7	581,6	732,5	834,0	1.006,7	1.217,7	1.228,9	1.273,7	1.308,5	1.370,6

Ek Tablo 11: Özet Bilançonun Yatay Gelişimi

% Artışlar	Yıllık Nominal			Yıllık Reel			3 Aylık Nominal			
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Ara.12
Nak.Değ.Banka ve Para Piy.Al.	-12,6	21,8	-10,6	-17,9	10,3	-15,8	0,6	-14,0	-5,2	9,1
MDP	9,5	-1,0	-5,3	2,9	-10,4	-10,8	0,1	-0,4	-2,2	-2,9
Krediler	33,9	29,9	16,4	25,9	17,6	9,6	2,4	5,4	2,5	5,2
Zorunlu Karşılıklar	60,1	133,9	97,2	50,5	111,8	85,8	3,6	22,9	37,9	12,3
Diğer Aktifler	33,2	35,5	46,1	25,2	22,7	37,6	-4,1	16,1	16,9	12,3
Mevduat	19,9	12,7	11,0	12,7	2,1	4,5	0,1	3,2	2,7	4,6
Para Piy. ve Bankalara Borç.	41,8	40,7	4,1	33,3	27,4	-2,0	-2,9	8,4	-1,5	0,4
Repo İşl.Sağ.Fonlar	-5,3	68,6	-17,6	-11,0	52,7	-22,4	0,7	-7,0	-1,6	-10,6
İhraç Edilen Menkul Kıym.	2.969,4	492,7	105,2	2.784,7	436,7	93,3	22,8	30,4	13,3	13,1
Özkaynaklar	21,3	7,5	25,7	14,0	-2,7	18,4	5,8	4,1	5,5	8,1
Diğer Pasifler	22,1	44,2	33,8	14,8	30,6	26,0	2,3	2,3	7,4	19,0
Toplam Aktifler/Pasifler	20,7	21,0	12,6	13,4	9,5	6,0	0,9	3,6	2,7	4,8

Ek Tablo 12: Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi

Milyar TL	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Ara.12
Top. Bil. Dışı İşl. (1+2)	277,4	385,5	476,0	579,8	1.038,1	1.664,3	1.709,3	1.767,9	1.992,7	1.961,3
G.nakdi Kr. ve Yük. (1)	86,7	96,7	125,8	134,0	163,6	218,5	223,4	230,3	232,7	241,0
Teminat Mektupları	62,7	70,9	93,3	101,6	120,4	156,8	158,9	165,4	168,0	176,7
Akreditifler	16,7	18,5	23,9	22,8	30,4	40,8	42,6	40,5	40,2	40,1
Diğer	7,3	7,3	8,7	9,7	12,8	20,9	21,9	24,4	24,6	24,2
Taahhütler (2) (3+4)	190,7	288,8	350,2	445,8	874,5	1.445,8	1.486,0	1.537,6	1.760,0	1.720,3
Türev İşlemler (3)	107,2	160,4	196,4	251,2	391,0	575,4	635,5	674,1	662,1	621,1
Diğer Taahhütler (4)	83,6	128,4	153,8	194,5	483,5	870,4	850,4	863,5	1.097,8	1.099,2
Kredi Kart.Harc. Lim.Taah.	44,2	54,6	65,1	74,8	89,3	102,5	108,1	113,1	115,8	122,2
Kullan.Garan.Kre.Tahs. Taah	4,0	20,7	26,9	30,5	22,7	37,1	35,7	38,4	39,6	38,0
Çekler için Ödeme Taah.	13,4	14,9	16,6	21,3	31,1	35,4	45,7	46,0	44,6	43,2
Cayılabilir Kredi Tahsis Taah.	16,6	25,2	16,5	16,5	290,5	616,7	571,6	559,4	792,8	812,3
Vadeli Aktif Değ. Alım Taah.	1,9	4,6	7,7	15,3	12,0	21,9	25,9	33,1	33,1	21,6
Diğer	3,5	8,4	21,0	36,1	37,9	56,9	63,4	73,5	72,0	62,0

Ek Tablo 13: Bilanço Dışı İşlemlerin Yatay Gelişimi

% Artışlar	Yıllık Nominal			Yıllık Reel			3 Aylık Nominal Artışlar			
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Ara.12
Top. Bil. Dışı İşl. (1+2)	79,0	60,3	17,8	68,3	45,2	11,0	2,7	3,4	12,7	-1,6
G.nakdi Kr. ve Yük. (1)	22,0	33,6	10,3	14,7	21,0	3,9	2,2	3,1	1,1	3,6
Teminat Mektupları	18,5	30,3	12,7	11,3	18,0	6,2	1,3	4,1	1,6	5,2
Akreditifler	33,5	34,3	-1,8	25,5	21,6	-7,5	4,3	-4,9	-0,7	-0,3
Diğer	32,5	63,1	15,9	24,5	47,7	9,2	5,0	11,4	0,6	-1,5
Taahhütler (2) (3+4)	96,2	65,3	19,0	84,4	49,7	12,1	2,8	3,5	14,5	-2,3
Türev İşlemler (3)	55,7	47,2	7,9	46,3	33,2	1,7	10,4	6,1	-1,8	-6,2
Diğer Taahhütler (4)	148,5	80,0	26,3	133,6	63,0	19,0	-2,3	1,5	27,1	0,1
Kredi Kart.Harcama Lim.Taah.	19,3	14,8	19,2	12,2	3,9	12,3	5,4	4,6	2,4	5,6
Kullan.Garan. Kredi Tahsis Taah.	-25,4	62,9	2,5	-29,9	47,5	-3,5	-3,7	7,5	3,2	-4,1
Çekler için Ödeme Taah.	46,1	13,8	22,2	37,3	3,1	15,1	29,3	0,7	-3,0	-3,2
Çayılabilir Kredi Tahsis Taah.	1.661,8	112,3	31,7	1.555,8	92,2	24,1	-7,3	-2,1	41,7	2,5
Vadeli Aktif Değ. Alım Taah.	-21,7	82,7	-1,6	-26,4	65,4	-7,3	18,2	27,9	-0,2	-34,7
Diğer	4,8	50,1	9,0	-1,5	35,9	2,7	11,4	16,0	-2,1	-13,9

Ek Tablo 14: Bilanço Dışı İşlemlerin Dikey Gelişimi

	Bilanço'ya Oran (%)						% Dağılım					
	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Ara.12	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Ara.12
Top. Bil. Dışı İşl. (1+2)	103,1	161,1	139,1	138,8	152,3	143,1	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
G.nakdi Kr. ve Yük. (1)	16,2	19,8	18,2	18,1	17,8	17,6	15,8	13,1	13,4	13,8	14,0	14,5
Teminat Mektupları	12,0	14,5	12,9	13,0	12,8	12,9	11,6	9,4	9,5	9,9	10,1	10,6
Akreditifler	3,0	3,3	3,5	3,2	3,1	2,9	2,9	2,5	2,6	2,4	2,4	2,4
Diğer	1,3	2,0	1,8	1,9	1,9	1,8	1,2	1,3	1,3	1,5	1,5	1,5
Taahhütler (2) (3+4)	86,9	141,3	120,9	120,7	134,5	125,5	84,2	86,9	89,3	92,4	105,7	103,4
Türev İşlemler (3)	38,8	51,0	51,7	52,9	50,6	45,3	37,7	34,6	38,2	40,5	39,8	37,3
Diğer Taahhütler (4)	48,0	90,3	69,2	67,8	83,9	80,2	46,6	52,3	51,1	51,9	66,0	66,0
Kredi Kart.Harcama Lim.Taah.	8,9	10,0	8,8	8,9	8,8	8,9	8,6	6,2	6,5	6,8	7,0	7,3
Kullan.Garan. Kredi Tah. Taah.	2,3	3,1	2,9	3,0	3,0	2,8	2,2	2,2	2,1	2,3	2,4	2,3
Çekler için Ödeme Taah.	3,1	3,5	3,7	3,6	3,4	3,2	3,0	2,1	2,7	2,8	2,7	2,6
Çayılabilir Kredi Tahsis Taah.	28,9	66,7	46,5	43,9	60,6	59,3	28,0	37,1	34,3	33,6	47,6	48,8
Vadeli Aktif Değ. Alım Taah.	1,2	1,8	2,1	2,6	2,5	1,6	1,2	1,3	1,6	2,0	2,0	1,3
Diğer	3,8	5,1	5,2	5,8	5,5	4,5	3,6	3,4	3,8	4,4	4,3	3,7

Ek Tablo 15: Özet Gelir Tablosunun Gelişimi

Milyar TL	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Ara.12
Toplam Faiz Geliri	55,8	70,6	85,8	85,3	77,4	88,2	27,2	54,8	82,0	109,9
Kredilerden Alınan Faiz Geliri	28,9	39,4	52,1	52,5	47,5	58,6	18,3	37,8	58,2	78,6
Menkul Değerlerden faiz Geliri	21,6	24,5	27,3	28,3	26,2	26,1	7,7	14,7	20,7	27,4
Diğer Faiz Geliri	5,3	6,7	6,4	4,6	3,7	3,5	1,1	2,2	3,1	3,9
Toplam Faiz Gideri	34,6	44,5	54,8	43,5	38,7	48,8	15,1	30,2	44,7	57,6
Mevduata Verilen Faiz Gideri	28,0	35,4	44,0	35,4	31,7	37,4	11,3	22,5	33,7	43,8
Repoya Ödenen Faiz Gideri	2,1	3,5	4,6	3,5	3,0	5,3	1,9	3,6	4,7	5,5
Diğer Faiz Gideri	4,5	5,5	6,2	4,6	4,0	6,1	2,0	4,1	6,3	8,4
Net Faiz Geliri	21,2	26,0	31,0	41,8	38,7	39,3	12,0	24,6	37,3	52,3
Faiz Dışı Gelirler	14,7	16,0	17,4	19,2	23,9	26,6	6,8	13,9	20,0	27,0
Kredilerden Al.Ücr.ve Kom.	1,7	2,0	2,5	3,3	3,3	3,8	1,0	2,1	3,2	4,4
Bankacılık Hizmet Gelirleri	6,6	8,3	10,0	10,5	11,1	13,3	3,4	7,2	10,9	14,8
Diğer Faiz Dışı Gelirler	6,3	5,7	4,9	5,4	9,5	9,4	2,4	4,7	5,9	7,8
Faiz Dışı Giderler	18,7	22,2	26,6	27,9	30,2	36,2	9,8	20,5	30,9	42,8
Personel Gid.ve Kıd.Taz. Prov.	6,7	8,1	9,9	10,5	12,0	13,2	3,4	7,1	10,8	14,8
Diğer Faiz Dışı Giderler	12,1	14,1	16,7	17,4	18,2	23,0	6,4	13,4	20,1	28,0
Toplam Diğer Faiz Dışı Gel.(Gid.)	-0,6	1,3	0,3	1,9	0,3	-0,3	-0,1	-0,3	0,3	1,6
Vergi Öncesi Kâr (Zarar)	14,5	18,2	16,6	25,2	27,3	25,2	7,5	14,7	21,7	30,2
Vergi Karşılığı	3,1	3,3	3,2	5,0	5,1	5,4	1,5	3,1	4,7	6,6
Dönem Net Kârı	11,4	14,9	13,4	20,2	22,1	19,8	6,0	11,6	17,1	23,6

Ek Tablo 16: Özet Gelir Tablosunun Yatay Gelişimi

% Artışlar	Yıllık Nominal						Yıllık Reel		
	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Ara.12	2010	2011	2012
Toplam Faiz Geliri	-9,3	13,9	41,0	37,4	30,9	24,7	-14,7	3,1	21,4
Kredilerden Alınan Faiz Geliri	-9,5	23,5	47,6	45,1	39,4	34,1	-14,9	11,8	30,5
Menkul Değerlerden Faiz Geliri	-7,2	-0,7	28,0	21,0	11,9	5,2	-12,8	-10,1	2,4
Diğer Faiz Geliri	-19,1	-6,2	36,3	36,4	30,2	12,6	-23,9	-15,0	9,6
Toplam Faiz Gideri	-10,9	26,1	49,0	38,7	27,5	18,0	-16,3	14,2	14,9
Mevduata Verilen Faiz Gideri	-10,4	18,0	39,5	32,0	24,0	17,2	-15,8	6,9	14,1
Repoya Ödenen Faiz Gideri	-13,5	74,3	125,4	71,2	30,6	3,2	-18,7	57,8	0,5
Diğer Faiz Gideri	-12,9	53,1	61,0	56,9	46,8	35,9	-18,1	38,6	32,3
Net Faiz Geliri	-7,5	1,7	32,1	35,8	35,2	32,9	-13,1	-8,0	29,4
Faiz Dışı Gelirler	24,4	11,1	2,9	2,4	-1,6	1,6	16,9	0,6	-1,1
Kredilerden Al.Ücr.ve Kom.	-0,2	15,7	12,3	15,9	15,1	16,4	-6,2	4,8	13,3
Bankacılık Hizmet Gelirleri	5,3	19,8	13,3	11,6	11,1	11,4	-1,1	8,5	8,4
Diğer Faiz Dışı Gelirler	76,9	-0,7	-11,8	-13,1	-23,8	-18,0	66,3	-10,1	-20,2
Faiz Dışı Giderler	8,3	20,0	15,9	19,8	17,1	18,1	1,8	8,6	15,0
Personel Gid.ve Kıd.Taz. Prov.	13,5	10,6	9,2	9,6	9,8	11,9	6,7	0,1	8,9
Diğer Faiz Dışı Giderler	5,1	26,1	19,7	26,1	21,5	21,7	-1,2	14,2	18,5
Top.Diğ.Faiz Dışı Gel.(Gid.)	-84,5	-190,2	-116,9	-188,6	-195,9	-644,5	-85,4	-181,7	-630,0
Vergi Öncesi Kâr (Zarar)	8,4	-7,4	8,8	12,7	18,0	19,6	1,9	-16,2	16,4
Vergi Karşılığı	3,5	4,9	7,2	17,2	23,3	22,1	-2,8	-5,0	18,9
Dönem Net Kârı	9,6	-10,3	9,2	11,6	16,6	18,9	3,0	-18,7	15,7

Ek Tablo 17: Özet Gelir Tablosunun Dikey Gelişimi

%	Bilançoya Oran			Özkaynaklara Oran			Dağılım		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Toplam Faiz Geliri	7,7	7,2	8,0	57,5	60,9	60,4	100,0	100,0	100,0
Kredilerden Alınan Faiz Geliri	4,7	4,8	5,7	35,3	40,5	43,2	61,4	66,5	71,5
Menkul Değerlerden Faiz Geliri	2,6	2,1	2,0	19,5	18,0	15,1	33,9	29,6	24,9
Diğer Faiz Geliri	0,4	0,3	0,3	2,7	2,4	2,1	4,8	3,9	3,5
Toplam Faiz Gideri	3,8	4,0	4,2	28,8	33,8	31,7	100,0	100,0	100,0
Mevduata Verilen Faiz Gideri	3,1	3,1	3,2	23,5	25,9	24,1	81,8	76,6	76,0
Repoya Ödenen Faiz Gideri	0,3	0,4	0,4	2,3	3,7	3,0	7,8	10,8	9,5
Diğer Faiz Gideri	0,4	0,5	0,6	3,0	4,2	4,6	10,4	12,6	14,5
Net Faiz Geliri	3,8	3,2	3,8	28,7	27,2	28,7			
Faiz Dışı Gelirler	2,4	2,2	2,0	17,8	18,4	14,8	100,0	100,0	100,0
Kredilerden Al.Ücr.ve Kom.	0,3	0,3	0,3	2,4	2,6	2,4	13,8	14,4	16,4
Bankacılık Hizmet Gelirleri	1,1	1,1	1,1	8,2	9,2	8,1	46,4	50,1	54,8
Diğer Faiz Dışı Gelirler	0,9	0,8	0,6	7,1	6,5	4,3	39,8	35,6	28,7
Faiz Dışı Giderler	3,0	3,0	3,1	22,4	25,0	23,5	100,0	100,0	100,0
Personel Gid.ve Kıl.Taz. Prov.	1,2	1,1	1,1	8,9	9,2	8,1	39,6	36,5	34,6
Diğer Faiz Dışı Giderler	1,8	1,9	2,0	13,6	15,9	15,4	60,4	63,5	65,4
Toplam Diğer Faiz Dışı Gel.(Gid.)	0,0	0,0	0,1	0,2	-0,2	0,9			
Vergi Öncesi Kâr (Zarar)	2,7	2,1	2,2	20,3	17,5	16,6	100,0	100,0	100,0
Vergi Karşılığı	0,5	0,4	0,5	3,8	3,7	3,6	18,9	21,4	21,8
Dönem Net Kârı	2,2	1,6	1,7	16,4	13,7	13,0	81,1	78,6	78,2

Ek Tablo 18: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı

	Kredi Miktarı (Milyar TL)					Toplam İçindeki Pay (%)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Ticari-Kurumsal Krediler	165,7	179,4	227,8	296,2	330,4	45,1	45,7	43,3	43,4	41,6
KOBİ Kredileri	84,6	83,3	125,5	162,8	198,4	23,0	21,2	23,9	23,8	25,0
Mikro İşletmelere Kullandırılan	33,1	29,2	42,6	54,8	55,2	9,0	7,4	8,1	8,0	6,9
Küçük İşletmelere Kullandırılan	22,3	22,1	32,2	42,7	62,3	6,1	5,6	6,1	6,3	7,8
Orta Büyüklükteki İşletmelere Kullandırılan	29,2	32,0	50,7	65,2	80,9	8,0	8,2	9,6	9,6	10,2
Bireysel Krediler	117,1	129,9	172,6	223,9	265,9	31,9	33,1	32,8	32,8	33,5
Konut Kredileri	38,9	44,9	60,8	74,6	86,0	10,6	11,4	11,6	10,9	10,8
Taşıt Kredileri	5,5	4,4	5,7	7,4	8,0	1,5	1,1	1,1	1,1	1,0
İhtiyaç Kredileri	33,4	38,4	45,8	62,1	67,4	9,1	9,8	8,7	9,1	8,5
Diğer Krediler	5,3	5,6	16,7	24,4	32,8	1,5	1,4	3,2	3,6	4,1
Kredi Kartları	34,0	36,6	43,6	55,5	71,6	9,3	9,3	8,3	8,1	9,0
Toplam	367,4	392,6	525,9	682,9	794,8	100	100	100	100	100

Ek Tablo 19: Kredilerin Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Kredi Tutarları	Kredi Büyüklüğü (% Dağılım)					Müşteri Sayısı (% Dağılım)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
1 Milyon TL'den Büyük	45,6	47,3	49,7	48,7	48,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
501 Bin 1 Milyon TL Arasındaki	4,1	3,8	4,3	4,4	4,6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
101 Bin - 500 Bin TL Arasındaki	11,2	10,1	10,8	11,0	11,1	0,5	0,5	0,7	0,8	0,9
51 Bin - 100 Bin TL Arasındaki	7,2	7,1	7,5	7,7	7,8	1,0	1,0	1,4	1,6	1,8
51 Bin TL'den Küçük Krediler	31,9	31,7	27,8	28,1	28,2	98,4	98,4	97,8	97,3	97,1
Genel Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Ek Tablo 20: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço ve Gelir Tablosu Temel Büyüklükleri

Milyar TL	2008	2009	2010	2011	2012	Değ.* (%)	Bilanço Payı (%)	
							Ara.11	Ara.12
Alacaklar	13,9	10,8	10,2	14,3	16,3	14,2	76,7	80,6
Takipteki Alacaklar	1	1,5	1,5	1,4	1,5	5,4	7,6	7,3
Karşılıklar	0,4	0,6	0,7	0,7	0,7	5,0	3,8	3,7
Bankalar	1,4	1,6	3,1	1,7	1,5	-10,1	8,9	7,3
Toplam Aktifler	17,1	14,7	15,8	18,6	20,3	8,7	100,0	100,0
Alınan Krediler	13,7	10,7	11,2	13,4	13,9	3,7	72,0	68,7
Özkaynaklar	3	3,5	3,9	4,2	4,6	10,1	22,5	22,8
Nazım Hesaplar Toplamı	15,6	16,8	18,6	23,5	22,5	-4,1	126,0	111,1

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Ek Tablo 21: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço ve Gelir Tablosu Temel Büyüklükleri

Milyon TL	2008	2009	2010	2011	2012	Değ.* (%)
Finansal Kiralama Gelirleri	1.538	805	1.035	1.129	1.356	20,1
Finansal Kiralama Dışı Gelirler	6.147	2.886	3.722	3.453	2.875	-16,7
Finansal Kiralama Giderleri	807	318	423	535	674	26,1
Finansal Kiralama Dışı Giderler	5.846	2.611	3.341	2.985	2.478	-17,0
Faaliyet Giderleri	223	164	229	256	268	4,6
Vergi Karşılığı	8	51	63	65	124	89,7
Net Dönem Kârı/Zararı	590	373	463	521	434	-17

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Ek Tablo 22: Finansal Kiralama Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2008	2009	2010	2011	2012
Bankacılık Dışı Sektör içindeki Payı	57,2	49	42,7	42,3	39,3
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	4,7	3,1	2,6	3,4	3,5
YP Varlıklar/Aktifler	79,2	73,2	67,5	74,5	71,1
YP Yükümlülükler/Pasifler	76,7	68	61,0	66,5	62,1
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	14,1	21,8	27,0	35,6	39,8
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	339,9	315,3	313,7	377,7	306,2
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	5,0	3,8	3,0	3,7	3,8
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	4	5	9	3	4

Ek Tablo 23: Finansal Kiralama Sektörü Operasyonel Göstergeleri

(Adet)	2008	2009	2010	2011	2012	Değişim*
Şube Sayısı	18	18	16	17	18	1 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	80	76	69	72	75	3 (Adet)
Personel Sayısı	1427	1280	1286	1217	1258	41 (Adet)
Müşteri Sayısı	73577	60010	50428	43294	45089	4,1 (%)
Sözleşme Sayısı	121.627	98.596	82.615	76.258	72.920	-4,4 (%)

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Ek Tablo 24: Faktoring Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri

Milyar TL	2008	2009	2010	2011	2012	Değ. * (%)	Bilanço Payı(%)	
							Ara.11	Ara.12
Alacaklar	5,6	8,4	12,4	14,2	16,3	14,8	90,9	89,8
Takipteki Alacaklar	0,5	0,5	0,5	0,6	0,8	42,8	3,6	4,4
Karşılıklar	0,4	0,4	0,4	0,4	0,7	47,7	2,8	3,6
Bankalar	1,1	1,1	1,2	0,5	0,7	58,8	2,9	3,9
Toplam Aktifler	7,8	10,5	14,5	15,7	18,2	16,1	100,0	100,0
Alınan Krediler	4,9	7,6	11,1	11,5	12,8	11,7	73,2	70,5
Özkaynaklar	2,4	2,5	3,0	3,4	3,9	13,8	21,7	21,3
Nazım Hesaplar Toplamı	30,6	28,3	37,9	39,9	46,9	17,7	254,6	258,0

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Ek Tablo 25:: Faktoring Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

Milyon TL	2008	2009	2010	2011	2012	Değ. *(%)
Faktoring Gelirleri	1.757	1.358	1.514	2.040	2.614	38,2
Faktoring Dışı Gelirler	1.926	1.708	2.945	1.595	876	-37,2
Faktoring Giderleri	808	527	685	988	1.143	30,0
Faktoring Dışı Giderler	1.838	1.649	2.720	1.460	728	-44,5
Faaliyet Giderleri	345	315	390	456	552	17,4
Vergi Karşılığı	53	96	87	110	134	74,3
Net Dönem Kârı/Zararı	440	327	390	507	597	33,5

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Ek Tablo 26: Faktoring Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2008	2009	2010	2011	2012
Bankacılık Dışı Finansal Sektör içindeki Payı	26,3	34,9	39,2	35,6	47,3
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	2,4	3,4	4,2	4,2	4,2
YP Varlıklar/Aktifler	15,4	8,2	9,1	11,1	9,0
YP Yükümlülükler/Pasifler	35,1	16,9	17,5	19,3	16,0
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-64,6	-36,6	-41,2	-37,8	-33,0
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	175,3	189,7	188,6	272,2	216,7
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	2,3	3,5	4,4	4,4	4,4
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	13	15	14	10	9

Ek Tablo 27: Faktoring Sektörü Operasyonel Göstergeleri

(Adet)	2008	2009	2010	2011	2012	Değişim*
Şube Sayısı	20	26	28	25	62	37 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	128	116	175	218	185	-33 (Adet)
Personel Sayısı	3.009	2.959	3.557	3.819	4.186	367 (Adet)
Müşteri Sayısı	50.228	40.997	57.094	66.468	67.054	0,9 (%)
Sözleşme Sayısı	146.558	65.952	89.516	91.029	84.769	-6,9 (%)

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Ek Tablo 28: Tüketici Finansman Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri

Milyar TL							Bilanço Payı(%)	
	2008	2009	2010	2011	2012	Değ.* (%)	Ara.11	Ara.12
Alacaklar	4	3,9	5,4	8,4	10,7	28,0	94,5	92,3
Takipteki Alacaklar	0,3	0,4	0,3	0,2	0,3	23,0	2,8	2,6
Karşılıklar	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	6,2	1,3	1,1
Bankalar	0,3	0,3	0,4	0,2	0,5	202,1	2,0	4,7
Toplam Aktifler	4,7	4,5	6,1	8,9	11,6	31,0	100,0	100,0
Alınan Krediler	3,7	3,6	4,5	7,1	9,0	27,0	79,7	77,2
Özkaynaklar	0,4	0,4	0,5	0,6	0,9	49,5	6,8	7,8
Nazım Hesaplar Top.	0,9	2,5	4,4	6,6	7,3	10,8	74,0	62,5

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Ek Tablo 29: Tüketici Finansman Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

Milyon TL	2008	2009	2010	2011	2012	Değ.* (%)
Tüketici Finansman Gelirleri	688	666,8	643,5	840,3	1.236,4	47,1
Tüketici Finansman Dışı Gelirler	1515	540	344,6	596,7	489,5	-18,0
Tüketici Finansman Giderleri	491	457,2	412,2	544,9	806,9	48,1
Tüketici Finansman Dışı Giderler	1523	523,4	323,5	558,6	454,1	-18,7
Faaliyet Giderleri	138	118,1	142,2	140,9	183,8	30,4
Vergi Karşılığı	11,6	12,5	16,0	31,6	48,9	54,8
Net Dönem Kârı/Zararı	9,5	13,3	43,0	106,8	152,8	43,1

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Ek Tablo 30: Tüketici Finansman Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2008	2009	2010	2011	2012
Bankacılık Dışı Finansal Sektör içindeki Payı	16	15	16,3	20,2	22,6
Alacaklar/Özkaynaklar	11	9,5	11,6	13,8	11,8
YP Varlıklar/Aktifler	9,3	8,1	3,9	3,7	2,8
YP Yükümlülükler/Pasifler	44	43	28,9	29,7	24,0
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-432	-381	-322,0	-380,4	-271,8
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	82	181	233,2	228,9	142,7
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	11	10	11,7	15,2	12,6
Zarar Eden Şirket Sayısı	4	4	4	6	5

Ek Tablo 31: Tüketici Finansman Sektörü Operasyonel Göstergeleri

(Adet)	2008	2009	2010	2011	2012	Değişim*
Şube Sayısı	3	1	1	3	3	0 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	0	0	0	0	0	0 (Adet)
Personel Sayısı	544	512	551	595	707	112 (Adet)
Müşteri Sayısı	357.475	229.676	261.905	328.422	383.069	16,6 (%)
Sözleşme Sayısı	371.965	242.441	276.208	349.843	411.619	17,7 (%)

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Ek Tablo 32: Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklükleri

Milyon TL	2008	2009	2010	2011	2012	Değ. *(%)	Bilanço Payı	
							Ara.11	Ara.12
Bankalar ve Diğer Mali Kuruluşlar	40,9	39,6	103,5	166,9	193,1	15,7	19,1	13,4
Devralınan Krediler	17,9	190	344,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Devralınan Takipteki Krediler	311	199	277,9	774,9	1490,6	92,4	88,5	103,8
Karşılıklar	7,8	96,2	108,9	130,2	317,5	143,9	14,9	22,1
Toplam Aktifler	369,8	356	657,7	875,6	1436,1	64,0	100,0	100,0
Alınan Krediler	287,1	218	466,7	569,5	828,9	45,6	65,0	57,7
Özkaynaklar	74,8	127	178,6	280,2	461,9	64,9	32,0	32,2
Bilanço Dışı Hesaplar Toplamı	188,5	119	214,0	97,6	334,5	242,7	11,1	23,3

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Ek Tablo 33: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemleri

Milyon TL	2008	2009	2010	2011	2012	Değ.* (%)
Faiz Gelirleri	2,4	130	179,4	275,8	364,7	32,2
Faiz Giderleri	15,5	27,3	35,8	52,8	64,8	22,6
Ücret ve Komisyon Gelirleri	2,4	-4,4	-16,0	-31,3	-21,7	-30,7
Diğer Faaliyet Gelirleri	24,2	61,4	79,4	107,8	33,3	-69,1
Diğer Faaliyet Giderleri	36,5	38	139,3	170,6	186,7	9,4
Kambiyo İşlemleri Kâr/Zararı	-33,3	-7,36	1,3	-19,7	6,4	-132,8
Vergi Karşılığı	-2,2	1	0,6	13,1	8,4	-36,1
Net Dönem Kâr/Zararı	-54,7	24,1	54,2	74,3	131,2	76,7

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Ek Tablo 34: Varlık Yönetim Sektörü Performans Göstergeleri

(%)	2008	2009	2010	2011	Ara.12
Bankacılık Dışı Finansal Sektör İçindeki Payı	1,2	1,2	2,0	3,2	2,8
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	22,8	32,5	28,7	36,2	31,0
YP Varlıklar/Aktifler	19,1	17,7	13,2	12,2	7,2
YP Yükümlülükler/Pasifler	78,4	16	29,4	24,1	16,7
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-292,9	4,9	-59,9	-37,2	-29,6
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	4	3	1	2	1
Toplam Şirket Sayısı (Adet)	5	6	6	8	8

Ek Tablo 35: Hanehalkı Finansal Varlık ve Yükümlülüklerinin Gelişimi

Milyar TL	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Finansal Varlıklar	190,7	216,3	256	281,8	353,8	402,0	450,3	514,3	572,0
Birey. Emek. Fon.	0,3	1,2	2,8	4,6	6,0	9,1	12,0	14,3	20,3
Hisse Senedi	12,4	15,8	15,7	17,5	10,8	24,5	32,6	30,0	37,7
Özel Sektör Borçlanma Araçları	-	-	-	-	-	-	-	4,9	10,4
Yapılandırılmış Ürünler	-	-	-	-	-	-	-	-	0,01
Kamu Borç. K. (DİBS+Eurobond)	41	33,3	27,7	19,2	19,7	13,0	8,4	10,3	5,0
Gerç. Kiş.Tas. Mv., Kt. Fn., Kıym .Mad. Dp.Hs.	124,6	150,2	188,8	221,1	278,4	307,7	352,1	405,4	445,2
Dolaşımdaki Para	12,4	18,2	24,4	25	29,3	34,3	45,2	49,4	53,4
Finansal Yükümlülükler	18,1	39	60,6	84,1	102,5	118,9	159,4	206,3	247,1
Tüketici Kred.	12,8	29,7	48	68,9	85,2	97,4	132,7	171,6	198,5
Kredi Kartı Borç Bakiyesi	4,4	7,5	10,7	12,6	14,7	19,1	23,2	29,6	42,2
Finansman Şirketleri Kredileri	0,9	1,8	1,4	1,7	1,6	1,7	2,9	4,4	5,7
Bireysel Finansal Kiralama Borçları	-	-	0,5	0,9	1	0,7	0,6	0,6	0,7
Fin. Yükümlülükler/Fin. Varlıklar (%)	9,5	18,0	23,7	29,8	29,0	29,6	35,4	40,1	43,2
Fin. Yükümlülükler/GSYH (%)	3,2	6,0	8,0	10,0	10,8	12,5	14,5	15,9	17,7 ¹

Not: 2005 sonrası verileri bankalar, katılım bankaları ve tüketici finansman şirketlerince kullanılan tüketici kredileri ile bu kredilere ilişkin tahsili gecikmiş alacakları, taksitli kredi kartı borç bakiyeleri ile tahsili gecikmiş kredi kartı alacaklarını içermektedir. Kredi tutarları, tahsili gecikmiş alacakları da içeren brüt rakamlardır. Kredi kartı borç bakiyesi, taksitli kredi kartı borç bakiyesi ile takipteki kredi kartı alacaklarından oluşmaktadır. T: Tahmin.

Kaynak: BDDK, SPK, EGM, TCMB, MKK

BDDK

Atatürk Bulvarı No: 191 06680 Kavaklıdere ANKARA

Tel: 0(312) 455 65 29

Faks: 0(312) 424 08 74

www.bddk.org.tr